

manuel de pedrolo
trajecte final

se

Aquest recull aplega set contes de ciència-ficció que presenten mons nous i fantàstics a partir de personatges d'aparença normal que s'involucren en conflictes insòlits. En aquestes narracions trobareu històries diverses: estranyes relacions entre éssers humans i extraterrestres, empreses que fan desaparèixer persones poc adaptades, robots amb forma humana programats per satisfer el desig sexual, societats utòpiques d'altres planetes que busquen el contacte amb el humans, relacions amoroses entre dues persones de temps diferents però paral·lels,...

Manuel de Pedrolo

Trajecte final

ePub r1.2

SoporAeternus 25.02.16

Título original: *Trajete final* Manuel de Pedrolo, 1978 Diseño de portada: SoporAeternus

Editor digital: SoporAeternus ePub base r1.2

Difunde: Confederación Sindical Solidaridad Obrera

http://www.solidaridadobrero.org/ateneo_nacho/biblioteca.html

El cens total

Mr. Franky, vaig tenir l'ocasió de veure'l en tres llocs diferents i, en dos d'ells, em va semblar que no tenia cap motiu per haver-hi anat. El despatx de Park Drive ja hi era quan jo vaig llogar el del costat set anys enrere, poc abans de l'accident que costà la vida a Moure, la dona amb la qual m'havia de casar. Sempre em va estranyar aquell rètol en lletres negres i discretes sobre la porta de vidre glaçat, on deia: PROSPECCIONS EN SORRA. També era curiós que, fins on vaig poder veure, Sempre hi entraven i en sortien les mateixes persones, una colla d'empleats joves, nois i noies d'aspecte malaltís, tan pàl·lids que semblaven renyits amb el sol; de client, no en vaig ensopegar mai cap. D'altra banda, era un despatx d'allò més silenciós, on no se sentia cap mena de tecleig, tot i que em constava que tenien màquines d'escriure, calculadores i fins i tot una computadora. Ho vaig saber un cop que se'ls espatllà i l'operari que havia de reparar-la s'equivocà de porta.

Mr. Franky, un home de complexió gelatinosa i de cutis lletós, quasi transparent, el vaig conèixer a l'ascensor, i un dia, quan ja feia temps que hi coincidíem amb una certa freqüència i ens havíem presentat, em vaig atrevir a preguntar-li:

—Què és, això de prospeccions en sorra?

—Investiguem les possibilitats auríferes de determinades sorres pel compte dels clients que ens ho demanen —em va contestar amb aparent franquesa.

—Ah! I és rendable?

—Per a la l'agència, sí —va reconèixer amb la mateixa simplicitat—. Treballem a un tant alçat i, si els resultats son positius, cobres una comissió.

—I encara queda gent que s'interessa per aquesta mena de prospeccions?

—Més que no us imagineu —va somriure.

Potser si, però jo continuava trobant-ho estrany. Tampoc no era gaire normal que, a la guia, no figurés cap número telefònic a nom de l'empresa.

Va ser més endavant que, a distància de tres setmanes l'una de l'altra, vaig veure Mr. Franky a Daliana i a Ofense, on m'havia dut la meva feina de representant. A Daliana acabava d'aturar-me prop d'un llum vermell quan ell sortí d'una casa baixa, planta i pis, de maó, la placa de metall de la qual informava que allí tenia les oficines la Societat d'Estudis Orals. A Ofense, en canvi, el vaig sorprendre al moment d'entrar a l'edifici que hostatjava les Aigües Marítimes, S. A., a l'altra banda de carrer del restaurant on dinava.

Em va semblar que entre els estudis orals, fossin el que fossin, i les prospeccions en sorra, no hi podia haver res de comú; la relació era més evident amb un nom com aigües marítimes, però la pega, en aquest cas, era una altra: a Ofense no hi havia mar i la costa més propera es trobava ben bé a mil dos-cents quilometres de la localitat.

Estava tan encuriosit que vaig prolongar la meva estada al restaurant fins que l'home sortí de la casa; llavors, un cop va haver desaparegut amb el seu cotxe, un

artefacte tronat que a Drive no li havia vist mai, vaig travessar la calçada, cap al despatx.

Hi havia un vestíbul, amb una noia de cara desmenjada i groga, asseguda darrera una tauleta sobre la qual únicament es veien un telèfon i un pitxer amb quatre flors morades, escarransides. Les visites no devien ser gaire usuals, perquè va posar uns ulls sorpresos abans d'oferir-me un somriure forçat dels seus llavis exangües.

—El senyor Franky? —vaig demanar.

Es va desconcertar més, i fins es ruboritzà lleugerament, com si li hagués fet una pregunta massa íntima.

—El senyor Franky?

—Sí —vaig insistir—. Ens havíem de trobar al bar Xalca, però ja fa més d'una hora, d'això. He suposat que podia haver-se entretingut...

—No; ja és fora —va reconèixer aleshores—. Fa poc.

—Bé... I no ha de tornar?

—Només ve els dies d'inspecció.

—Ja entenc... Gràcies.

La meva curiositat augmentava, i, al cap de deu dies, en tornar a Daliana, vaig repetir la maniobra a la Societat d'Estudis Orals. Aquí hi havia un taulell i un empleat de faccions anèmiques i d'ulls descolorits que sortí d'algun lloc de l'interior en sentir el timbre de la porta.

—El senyor Franky?

El xicot accentuà la seva expressió de peix passat i va moure el cap.

—No, aquí no; es deu equivocar.

—L'inspector —vaig aventurar-me.

—Ah, si! De moment... —es va mig excusar—. Però no ha de venir fins dimecres.

Vaig fer-me el pagès.

—Dimecres? I no és avui?

—No, no! Som dilluns.

I tots dos vam consultar un calendari de peu, arraconat en un extrem del petit taulell.

—Bé —vaig riure—, sembla que m'he guanyat un parell de dies, oi?

Em va entendre, i rigué també.

Camí de casa, vaig tornar a dir-me que tot allò no tenia ni cap ni peus. Inspector? I d'unes societats amb objectius, en principi, tan diferents? Només una cosa les lligava, i era que, segons els rètols, totes tres desenvolupaven activitats ben poc normals. Es clar que no n'havia de fer res, però m'encuriosia, com hi ha mon!

Així i tot, probablement no hauria pres cap determini si l'endemà passat l'altre no hagués encertat a veure, al moment que sortia del despatx, quatre homes d'aspecte robust que introduïen amb prou pena, perquè devien pesar molt, dos enormes arxivadors metàl·lics que ben just si passaven per la porta, alta i tot com era. Dins,

una noia que m'era familiar, de trobar-m'hi algun cop a l'ascensor si acudia de mati a la feina, esperava al llindar d'una altra porta oberta, davant d'una habitació on s'amuntegaven paquets sencers d'alguna cosa que devien ser impresos o targes. No vaig poder evitar de preguntar-me per què carall necessitaven tot allò. Hi havia una desproporció ben clara entre un negoci que per força havia de tenir pocs clients i la capacitat d'aquells arxivadors o la quantitat de fitxes acumulades. Aquell material corresponia a una empresa d'àmbit pràcticament mundial. I Prospeccions en Sorra no ho podia ser.

No sé si fou aleshores mateix o més tard que començà a rondar-me la temptació d'investigar una mica més. Fos com fos, al vespre ja hi havia cedit. Entraria al despatx.

El local no gaudia de cap protecció especial. No hi havia sistemes d'alarma i la porta només tenia dos panys corrents, com totes les de l'edifici, una construcció de quinze plantes que totalitzava potser uns cent quaranta despatxos d'empreses comercials, metges, advocats, consultors matrimonials, sectes religioses minoritàries, etc.

Jo, però, hi vaig entrar per la finestra del pati, que era a tocar de la meva; com que no volia que ningú s'adonés de la intrusió, un cop dins vaig tornar a clavar els ganxos que havien saltat en espalancar-los; així m'assegurava de poder tancar-la novament en sortir.

De seguida em vaig explicar que mai no se sentissin sorolls; totes las habitacions eren insonoritzades. Hi havia un petit despatx, que devia ser el de Mr. Franky, l'habitació de la computadora, una sala gran en la qual s'arregleraven una quinzena de tauletes amb les màquines d'escriure corresponents, i cinc cambres farcides d'arxivadors que arribaven fins al sostre. Era un local força més espaiós que no m'havia imaginat, perquè no sabia que ocupava els darreres del meu i de quatre més; era, de fet, l'equivalent de set despatxos.

Vaig obrir un fitxer, a l'atzar. En vaig treure una cartolina on hi havia un nom seguit de dues dates amb una indicació de ciutat i, sota, tot d'altres noms precedits de l'abreujament Cl. Tots eren ben diferents del titular i, llevat del darrer, que només duia una xifra, els altres en tenien també dues. Al cap de cinc minuts ja havia comprovat que totes les targetes obeïen la mateixa norma.

No ho entenia. Si eren noms de clients, amb les referències que devien haver donat, com era que enlloc no figurava cap adreça, cap sigla o nom comercial, cap indicació professional? D'altra banda, els números que acompanyaven els noms, feien pensar, per la seva disposició, en dates de naixença, de decés... El més sorprenent de tot, però, era que n'hi hagués tantes, de fitxes. Si tots aquells arxivadors eren plens, hi cabien cent vegades tots els habitants de Drive!

En acudir-se'm aquest pensament, vaig cercar la meva fitxa. Era al lloc que li pertocava, cap a la cua de la efa. Vaig llegir, esbalaït:

FUTH, John (Palissada, 1946-...)

Cl. Cleland, James (Londres, 1902 - Venècia, 1945).

Cl. Roderer, Ramon (Sueca, 1837 - Barcelona, 1902).

Cl. Ribaux, Jacques (Marseille, 1781 - Marseille, 1836).

Cl. Moriot, Pierre (Havre, 1707 - Lyon, 1779).

Fins llavors no em vaig adonar que totes aquestes xifres es referien a dates anteriors, o sia que anaven retrocedint en el temps. I les que seguien, tota una colla, s'hi enfonsaven encara més. La primera inscripció, cronològicament parlant, era del segle vuitè.

Vaig buscar immediatament la fitxa de Cleland, James. Era idèntica, amb l'única excepció que ací era aquest el nom escrit en majúscules. Les altres, que vaig anar localitzant, es repetien. Tot, començant per aquella successió de dates, apuntava cap a una idea: que tots nosaltres, jo, Cleland, Roderer, Ribaux, etc. érem la mateixa persona; al cap de poc temps de desaparèixer l'una, de vegades abans de transcórrer un any, apareixia l'altra. Feia, doncs, dotze segles que vivia!

Em vaig haver d'asseure a terra, perquè el cap em rodava. Si allò que sospitava era cert, sempre vivien les mateixes persones. Canviaven els noms, els indrets de naixença, però les persones es repetien d'una manera o altra; si no era així, l'arxiu aquell no tenia sentit. Les mateixes persones i, d'any en any, unes quantes més, vaig reflexionar. Per aquest motiu hi havia una data inicial. Contínuament apareixien criatures noves i, a partir d'aquell moment, perduraven. Però si hi havia un moment inicial, també n'hi podia haver un de final...

Vaig remenar centenars de fitxes, sempre a l'atzar, abans de trobar-ne una, la primera (o darrera) inscripció de la qual indicava: 1917-1926. Feia una cinquantena d'anys que no tornava, doncs... Després en vaig trobar d'altres, poques; potser un parell de dotzenes. Era prou per comprovar que el retorn no era inevitable.

Cap a les sis, quan ja només faltava mitja hora per clarejar i devia fer-ne prop de cinc que era al despatx de Prospeccions en Sorra, vaig veure la fitxa que corresponia a Moure. Sobre el seu nom, amb les dates exactes de la naixença i la mort que jo sabia, n'hi havia una altra: Ordàlia, Ruth (Nova York, 1968). Tenia, doncs, sis anys.

Em vaig passar el mati atùit, la tarda i bona part del vespre vaig dedicar-los a beure, amb gran disgust de la mare, que veia en allò una recaiguda en la depressió que em produí la mort de Moure, quan vaig estar vuit dies embriac, i, l'endemà, en despertar-me amb una llengua tan gruixuda que ni la podia moure, em vaig dir que no podia ser. Simplement, tot allò era de ximples. Fins i tot si admetia la possibilitat d'una reencarnació, en la forma que fos, com s'explicava l'existència d'un organisme encarregat (per qui?) de dur al dia un fitxer de tots aquests canvis? D'on treien la informació? No estava a l'abast de Cap persona corrent...

Em vaig aturar. Acabava de pensar: persona corrent. Ho eren, però, tots aquells nois i noies que treballaven a l'agència? I el mateix Mr. Franky... Sempre ho havia tingut davant dels ulls, però fins ara no hi vaig caure: tots s'assemblaven. I s'assemblaven també a la noia que havia vist a Ofense i al xicot que em va rebre a

Daliana. Tots eren pàl·lids, d'aparença fofa, amb uns ulls esvaïts i una complexió anèmica que els feia diferents.

Em vaig estremir. D'on venien? Què es proposaven? Qui els havia manat de fer aquella feina? I una feina a escala mundial! Perquè ara ho veia clar. La Societat d'Estudis Orals i Aigües Marítimes, S. A. eren sucursals. I n'hi devia haver més, n'hi devia haver una a cada ciutat important, i d'altres que potser aplegaven les dades de comarques senceres amb els seus pobles, llogarrets, masies... Existia un arxiu universal de tots els vivents des de l'origen del mon, de la humanitat!

Em vaig tornar a emborratjar, naturalment, però en asserenar-me de nou, res no havia canviat. Havia vist l'arxiu de Drive, la meva ciutat, havia trobat el meu nom, el nom de Moure... La Moure! Això ho podia comprovar. Ara es deia Ruth Ordalia vi vivia a Nova York.

Vaig fer el viatge en tren i l'endemà passat desembarcava a l'estació Central. Era massa tard per presentar-me a l'Oficina del Registre, però el mati següent, a les deu, ja tenia el certificat de naixença, amb l'adreça. Era a Harlem. No em va pas sorprendre. El nom ja m'havia fet preveure que Ruth era negra.

El taxi em deixà davant d'una casa que només s'aguantava perquè hi havia les cases dels costats; totes plegades aconseguien allò que cap d'elles no hauria pogut fer en solitari: continuar dempeus. I la gent que hi havia a les escales, dos homes i una dona que semblaven vells sense que ho fossin, eren inimaginables fora d'aquell carreró que, una mica més amunt, s'obria en una placeta on quedaven només les barres que havien sostingut trapezis, tobogans i d'altres jocs.

No vaig preguntar res, perquè ningú no m'hauria informat. Una criatura de sis anys, que ni devia anar a escola, gairebé de segur que seria al parc, en aquella hora. Però no hi era. No hi va venir fins prop de migdia, quan ja començava a dir-me que no em quedaria més remei que tornar a la casa i fer preguntes.

La vaig reconèixer a l'acte. Aparentment, era una quarterona, car no tenia el color gaire pujat i els trets eren caucàsics. Conservava de la Moure la proporció gairebé clàssica de les faccions i una dolcesa d'expressió que la recordava a uns ulls atents, com eren els meus en aquell instant. S'atansava a poc a poc, amb una mica d'esforç, perquè la cama esquerra, més primeta que l'altra, la duia empresonada en una estructura metàl·lica que li baixava fins al peu, calçat amb una sabata ortopèdica. Si, era esguerradeta.

Vaig esperar fins que ja havia passat per davant del banc, ara reduït a dos llistons, on seia, i, aleshores, vaig cridar-la:

—Moure!

S'aturà, va tenir una vacil·lació que, al capdavall, podia obeir a motius físics, i va girar-se. Em mirà, com per assegurar-se que era jo qui havia parlat i, en veure que li somreia, em preguntà:

—Qui ets?

—John. Soc en John, Moure.

Els ulls li van canviar d'expressió, com si s'aprofundissin en alguna cosa que estava a punt de comprendre sense aconseguir-ho del tot, però de seguida va estranyar-se:

—Per que em dius Moure?

—Ja sé que ets Ruth —vaig dir-li.

—Sí.

Confiadament, va correspondre al gest que feia d'allargar-li la mà i els ditets bruns i delicats van reposar entre els meus.

—Et coneixo? —digué.

—Sí, Ruth.

No m'havia proposat res, però ara vaig endur-me-la, sempre agafada de la mà, cap a casa seva. El pare no hi era i no es confiava pas que tornés; havia abandonat la muller i els cinc fills, dels quals Moure era la tercera. Tot va ser relativament senzill, però les formalitats eren les formalitats i fins al cap d'una setmana, quan les autoritats van tenir prou elements de judici per decidir que podien confiar-me-la, atès que a casa hi havia una dona, la mare, que en tindria cura, no vaig poder tornar a Drive. Ella, consultada per la forma, havia dit de seguida:

—Sí que hi vull anar, amb en John.

I em mirava amb els seus ulls càlids i trèmuls, esperançats, que continuaven cercant una resposta que mai no trobaria. Exactament com jo. Car l'endemà, en acudir al despatx, el rètol de Prospeccions en Sorra ja no hi era i, en preguntar als porters, el de nit i el de dia, vaig saber que Mr. Franky i la seva gent feia tres dies que eren fora. No, no havien deixat cap adreça. Vaig decidir que, a desgrat de les meves precaucions, un detall o altre els revelà el pas d'un intrús pel local. Abans d'exposar-se a unes investigacions que devien creure inevitables, havien preferit emigrar.

També s'havien fet fonedisses la Societat d'Estudis Orals i Aigües Marítimes, S. A. Me'n vaig convèncer en acudir a Daliana i a Ofense la setmana següent. Però no havien plegat, n'estava segur. En algun lloc o altre, sota un nom diferent, Mr. Franky i els seus col·laboradors anèmics continuaven dreçant el fitxer universal. Per això, ara, vagi on vagi, sempre miro les plaques comercials dels edificis. Potser un dia en trobaré una de prou estranya...

Un món distant i veí

Davant l'edifici, l'Alida dubta, insegura de no haver-se equivocat. Es una casa de veïns, encrostonada i bruta, amb la porta del carrer que penja d'una frontissa i amb una entrada on ja no queda cap rajol sencer. Un passadís profund s'allunya pel costat de l'escala cap a una clapa de llum que, en aquesta hora, mitja tarda, no aclareix res.

Obre el portamonedes i torna a llegir l'anunci que hores enrere ha retallat del diari: NOIA, SOLA, ÒRFENA, BONA MECANÒGRAFA I AMB UN CONEIXEMENT PERFECTE DE FRANCÈS I D'ANGLÈS. SOU IMMILLORABLE. PRESENTAR-SE A STRADELLA DI SPARVIERE, 6. Si, l'adreça és aquesta, als baixos. Comprèn que, a desgrat de les promeses, no hi hagi cap més noia. Ningú que tingui el negoci en un indret tan miserable no pot pagar un bon sou. Totes les candidates, doncs, deuen haver girat cua de seguida que han donat un cop d'ull a l'edifici.

I també ho faria ella si no tingués un esperit inquisitiu, que, sense adonar-se'n, l'empeny endavant, pel corredor, amb ganes de saber què deu entendre per sou immillorable la persona, home o dona, que ha redactat l'anunci. Un anunci, d'altra banda, que ja l'ha intrigada en llegir-lo. Per què la noia ha de ser òrfena?

La clapa de llum correspon a un pati interior, llarguerut i estret, també de rajols, on només hi ha, quasi al bell mig, una escala de tisora oberta. A l'altre extrem, paret del local baix que el continua té un finestra reixada de barrots torçats i plens de rovell i una porta, on, amb xinxetes, han clavat una targeta: Pietro Rambla. L'acull ell mateix. Es un xicot alt, d'una trentena i d'aspecte agradable, vestit amb un jersei gruixut, impropï de l'estació, que parla amb un accent estrany, inidentificable, però amb una gran correcció gramatical. Li fa travessar un local tan estret com el pati, amb el terra de fusta i moblat amb una taula escriptori, una tauleta amb una màquina d'escriure, una cadira i un armari panxut, tot tan vell i atrotinat, excepte la màquina, que és nova, com l'edifici. Més que això, però, crida l'atenció la gran quantitat de diaris i de revistes que s'amunteguen per tot arreu.

Al despatx interior, on l'introdueix, hi ha una altra taula, un moble auxiliar amb tot de calaixos, dues cadires i més revistes i diaris. És una habitació sense obertures de cap mena, però al sostre hi ha una claraboia que, en ple dia, deu permetre de treballar amb llum natural.

—Italiana? —preguntà el xicot.

—Sí.

—I sap bé l'anglès i el francès?

—La meva mare era anglesa i he viscut set anys a França. Escric normalment tots dos idiomes.

Ell assenteix amb una expressió seriosa dels seus ulls malenconiosos, més benevolents que greus, que el fan simpàtic.

—Aquí —explica— no hauria d'escriure res en cap d'aquests dos idiomes; hauria

de traduir textos a l'italià. Ho pot fer?

La noia riu.

—Si és el que faig ara! Tradueixo per a una editorial.

—I per què ho vol deixar? Sembla interessant.

—Es insegur. I vostè parla d'un sou immillorable.

El xicot, però, encara no es compromet; continua preguntant:

—He d'entendre que no té pares, oi?

—No; tots dos son morts. I era filla única. Tampoc no soc casada.

—Bé... —S'inclina una mica endavant i, gairebé avergonyit, diu—: Li faria res que li fes una prova?

—Ara?

—Sí. Em traduirà un article.

L'Alida li somriu:

—Però encara no hem parlat de la remuneració.

—Ah, si! Cinc-centes mil lires. Mensuals.

La noia s'encarcara.

—I només he de traduir?

—Sí.

—N'està segur.

Ell somriu per primer cop, s'aixeca.

—Vingui. Li donaré l'article.

Eren vuit hores de treball, cinc dies a la setmana, en la soledat del despatx exterior. Pietro Rambla es passava moltes hores fora, aparentment perseguint diaris i revistes estrangers, en francès i en anglès, pels quioscos de la ciutat. La resta del temps la dedicava a escollir i assenyalar amb llapis vermell els articles que ella havia de traduir. En volia dues còpies, però l'Alida no sabia que en feia, a qui o a que les destinava. Mai no li confiava cap carta i de correspondència no en rebien gens. Tampoc no els visitava ningú i el xicot no semblava que tingués cap mena de relació, personal o de negocis.

Es captania sempre amb una correcció absoluta, si bé ella nota que l'atreia, tenia un caràcter agradable i, després d'aquell primer interrogatori, el dia que la va llogar, mai més no havia tornat a fer-li preguntes de caire personal. Ara, això sí, de tant en tant mostrava alguna raresa, com quan ella, cansada de veure l'escala de tisora al bell mig del pati, va enretirar-la cap a un costat.

—Ha estat vostè qui ha mogut l'escala?

—Sí. Més aviat feia nosa, oi?

—No. I li agrairé que no la torni a tocar.

Va respectar-li el caprici, naturalment.

També volia que ho mecanografiés tot en paper de ceba i en un sol interlineat, com si li dolgués gastar holandeses. Però no es tractava d'això; perquè l'Alida tenia ordres de repetir qualsevol pàgina en la qual hi hagués ni que només fos un sol error;

els textos havien d'ésser immaculats. Sort que ella era una mecanògrafa polida. De tota manera, com que l'art de traduir es traïdorenc de mena, va acostumar-se a fer borradors. I ell ho va trobar bé.

Com que ningú no és tan exigent amb la feina si es destina a un consum interior i, d'altra banda, era improbable que el xicot col·leccionés articles per duplicat, senyal que aquelles traduccions anaven destinades a algú. Se li va acudir que potser les venia a diaris i revistes del país, però això no ho hauria pogut fer sense el permís dels autors o dels periòdics estrangers que publicaven els escrits, i això, al seu torn, no es podia fer sense que hi hagués una correspondència més o menys seguida, contractes, liquidacions, etc. I quan, durant una temporada, es va dedicar a comprar més publicacions italianes que no podia llegir, va comprovar que no, que mai no hi havia cap d'aquells textos que traduïa.

De que es tractava, doncs? D'espionatge, potser? Ben cert que una bona part dels articles versava sobre temes científics que podien tenir interès per a d'altres potències; A part, però, que no veia per quin motiu s'havien de traduir en italià, les revistes d'on els treia podien comprar-se a les cinc parts del mon; allò de que parlaven, per tant, era del domini públic...

La situació era tan intrigant que un dia, al cap de tres mesos, decidí d'arriscar-se i, aprofitant una de les sortides, sempre llargues, de Pietro Rambla, va entrar al despatx que ell mai no tancava amb clau i ho remenà tot. Els calaixos de la taula eren oberts i els del moble auxiliar els va poder obrir amb la clau de l'armari del despatx de fora; no hi anava del tot bé, perquè aquests panys eren un xic més amples, però el mecanisme era senzill i va funcionar. En un d'ells hi havia sobres i en un altre, ben ordenades, totes les traduccions que ella havia fet. Només n'hi havia una copia, però l'altra devia haver-la enviada a algú; la presència dels sobres ho confirmava.

L'Alida es va quedar confusa, estranyada, i amb més ganes que mai d'esbrinar per a qui treballava.

Fins al cap de quinze dies no va fer el segon pas. Una tanda, en plegar, travessa el carrer i va ficar-se a l'entrada de davant, que sempre estava fosca. Arranada a la paret i protegida, encara, per la porta de fusta massissa que no podia obrir-se del tot perquè la part de baix es devia haver reinflat i es clavava a terra, va esperar l'aparició de Pietro Rambla, que sempre es quedava en anar-se'n ella.

Va ser una espera llarga, de prop de tres quarts. I quan a la fi el va veure sortir, el xicot no duia res a les mans. Va pensar que potser ho duia a la butxaca, però tampoc; abans d'entrar allí on devia viure, una casa moderna, d'apartaments per a solters, va passar per davant de dues bústies sense tirar-hi cap carta. Tampoc no es va trobar amb ningú ni s'aturà enlloc.

Es clar, era possible que no enviés les traduccions cada dia, però tanmateix era enquimerador que l'endemà, en fer una altra escorcollada en absència seva, l'Alida veiés que faltava una de les dues còpies dels articles que li havia lliurat la vetlla. Fos com fos, Rambla les havia tretes del despatx.

Va deduir que, si les passava a algú, es devien veure a casa d'ell. Per tal de tenir-ne el cor net, el va seguir encara tres dies més i, el quart, el precedí a la casa. Hi entrava disposada a donar una excusa convincent al porter, si l'interrogava, però al vestíbul no hi havia ningú i les bústies van informar-la que Pietro Rambla vivia al tercer B.

Va enfilar-se fins al quart, d'on va haver de moure's dues o tres vegades, fent veure que pujava o baixava, quan d'altra gent circulava per l'escala; de tota manera, per sort, el tràfic gairebé es feia exclusivament en ascensor.

El xicot va comparèixer sol, obri la porta amb la clau, la féu petar feblement al seu darrera i, durant les dues hores següents, ningú no acudi al pis. Aleshores ja eren les deu, l'hora de tancar la portalada del carrer. L'Alida, però, s'obstinà i, a dos quarts de dotze, encara seguia al peu del canó, ara a les fosques. No se'n va moure fins a mitja nit, quan li semblà improbable que hi hagués cap visita. Baix, a l'entrada, va esperar que algú obrís des de fora i sortí com si fos una veïna més.

L'endemà faltava igualment una copia dels articles traduïts el dia anterior.

Va decidir canviar de tàctica. Potser era algú que els anava a buscar un cop ella era fora. Mentre vigilava, tres o quatre vegades havia entrat gent a l'escala, però ella s'havia cregut que eren veïns. I potser no ho eren. Dos dies seguits, doncs, es va apostar al reclau del primer pis, d'on es dominaven bé els baixos. Però ningú no entrà al local i els articles continuaven desapareixent.

La tercera nit, ja sense saber què fer, es va quedar al corredor, prop de la porta que obria al pati. Al cap de vint o vint-i-cinc minuts va sentir la porta interior, i, creguda que ell sortia, va córrer cap a fora. El xicot, però, no va sortir fins al cap de vint minuts més. Si fa no fa, això coincidia amb els tres quarts que solia tardar sempre.

L'endemà, doncs, no es va deixar espantar pel soroll de la porta i continuà esperant quan ell abandona el despatx. De seguida senti una remor que, quan la pogué identificar, va desconcertar-la: 3Pietro Rambla s'enfilava per l'escala de tisora!

Pitja una mica la porta i, per l'esclotxa, el va poder veure ja dalt de tot. Era massa fosc perquè distingís bé què feia, però li va semblar que aquella mena de taca més blanca, rectangular, que tenia al capdamunt del braç alçat, era un paper, o un sobre... Però potser els ulls li feien pampallugues, car tot d'una es va trobar que la taca no hi era bo i que ell continués amb el braç en la mateixa posició. Va fregar-se'ls i, en mirar de nou, Rambla ja havia rectificat el gest. De taca blanca, però, no se'n veia cap. Era inexplicable.

El mati següent en trobar-se sola, l'Alida va sortir al petit pati i estudia l'escala. En assegurar-se que ningú no la podia veure, puix que la paret de la casa que donava en aquella banda era cega, potser per si un dia es decidia de construir en alçada on ara hi havia el local, va enfilar-s'hi i, dalt, s'assegué al darrer barro. Sobre o no sobre, a què treia cap que allí hi hagués aquella escala i que ell no li permetés de moure-la? Va semblar-li que si podia contestar-se aquesta pregunta ja ho hauria esbrinat tot. Però no

se la podia contestar. Era una escala de tisora totalment corrent, ja vella, en un pati ordinari... O potser no ho era, un pati ordinari?

En baixar, havia pres un determini: forçar les coses. Per això, al vespre, espera de nou a la banda de fora de la porta i quan els sorolls li indicaren que Pietro Rambla ja s'havia enfilat, l'obri i es va quedar al llindar mirant com ell alçava el braç, amb un sobre a la ma, i com el sobre, misteriosament, es feia fonedís en l'aire.

El xicot, que estava d'esquena, no va distingir-la fins que ja era baix. Va mirar-la sense sorpresa aparent i, amb la seva veu correcta de sempre, preguntà:

—Quants dies fa que ho sap?

—No sé res —va dir ella.

—Però ho vol saber, oi?

L'Alida afirmà amb el cap i ell se n'anà a tancar la porta del despatx. Després va agafar-la pel braç i digué, tutejant-la:

—Vine.

Van fer el camí sense parlar-se i, a la casa, van pujar amb l'ascensor fins al tercer. L'apartament, que devia haver llogat amb mobles i tot, era convencional, i sobre una tauleta hi havia dues fotografies emmarcades; una d'elles era d'una dona i, en l'altra, es veien un nen i una nena d'uns dos i d'uns tres anys. Ella va mirar-los i el xicot explicà:

—La meva muller i els meus fills.

L'Alida alçà el ulls.

—Però vius sol...

—Sí, visc sol. Em penso que no els veuré mai més.

—No viuen aquí?

—No, Alida —va fer una pausa—. No viuen en aquest món.

—Vols dir que son morts?

Pietro va negar-ho amb el cap.

—Seu —va dir—. Vols beure alguna cosa?

—No; no tinc ganes de beure.

Tampoc no en devia tenir ell, perquè no va treure cap got, cap ampolla.

—No, no son morts —repetí, ara amb paraules—. Has sentit parlar mai de mons paral·lels?

—Sí, en novel·les de... —començà ella, i es va interrompre—. No vols pas dir...

—Sí, vinc d'un mon paral·lel. Perquè n'hi ha, Alida. Bé, potser no ben bé paral·lels, però diferents, altres, que coexisteixen amb aquest, el vostre. I, de vegades, en algun lloc, fins i tot hi coincideix. Per això l'Orna i jo som aquí.

—L'Orna?

—Un company. Vam entrar plegats i ja no vam poder tornar a sortir. Actualment, que sapiguem, no hi ha cap..., diguem cap escletxa, prou gran perquè hi passem.

L'Alida se'l mirava, impressionada, i s'estremí. Ell ho va notar.

—Tens por, potser?

—No ho sé.

—No n'has de tenir. Sorn gent si fa no fa com vosaltres.

Ella deglutí amb un espasme sorollós del coll.

—Per què vau entrar?

—I per què no?

—Per envair-nos, potser?

Pietro brandà el cap, bo i rient.

—Ets ben bé una idea de la gent d'aquest costat! No; no som bèl·lics, i ens sobra espai. Ens en sobrarà durant segles... Però tenim un esperit investigador i la descoberta que hi havia un món paral·lel no ens podia pas deixar indiferents. Volíem saber com éreu. També tenia interès per si un dia vosaltres fèieu el mateix descobriment...

—I aquestes traduccions?

—Sí, hi ha això de les traduccions. Se'ns va acudir poc després d'entrar, en quedar tancats, ara fa cinc anys...

—Cinc anys? —es va admirar l'Alida—. I cap Mecnògrafa-traductora no havia sospitat res, fins ara?

—És que tu ets la primera. Ens ha calgut prop de quatre anys per establir una identitat. Com, si no, hauria pogut llogar el local, i aquest pis? Mentrestant, he anat aprenent l'italià i ensenyant-lo als meus conciutadans.

—Com?

El xicot va tornar a riure, benhumorat.

—M'ha calgut escriure una gramàtica. Oh, no et pensis, molt elemental!... i anar-la passant per l'escltxa. Però no els podia pas ensenyar també francès i anglès, dues altres llengües de les quals tot just sé l'indispensable per orientar-me sobre el articles. Ara ja entens perquè necessitava algú que ho traduís tot a la teva llengua. Així els tinc ben informats de les coses que feu, dels vostres progressos científics sobretot; nosaltres som més donats a l'especulació i no sempre traïem les conseqüències pràctiques de les nostres troballes. Me'n vaig adonar gairebé de seguida.

—I l'escltxa que dius, com la vas trobar?

—Ja sabia que hi era, com n'hi ha d'altres, però aquesta era la que més em convenia. Es trobava en un indret tancat i a una altura convenient; vaig llogar el local, doncs. Per desgràcia no durarà gaire.

—Es tancarà? —va preguntar-li ella, ara fascinada, sense gens ni mica d'escepticisme.

—Diguem-ho així. En la matèria no hi ha immobilitat, això ja ho saps; tot son fluctuacions. La separació entre els dos mons, doncs, pot augmentar i, de fet, augmenta en alguns llocs mentre minva en d'altres. En general, les «parets» no arriben a foradar-se i, quan ho fan, sol ser per poc temps, en indrets impracticables. Ara, però, després de prop d'un segle =d'estudis, gairebé estem en condicions de

preveure l'aparició d'aquestes «finestres» i, en alguns casos, la durada que tindran.

—I quan tu i el teu company vas entrar, ho vas calcular malament...

Ell assenti, pesarós.

—Sí, molt malament. En descàrrec nostre, o de la nostra ciència, puc dir que mai no hi havia hagut cap finestra tan gran; sembla que son raríssimes. Per això crec que ens haurem de quedar aquí per sempre.

—I ell, l'Orna aquest, també envia informacions?

—No. Vam decidir que hi havia d'haver una compensació i ara ell es dedica a ensenyar això que vosaltres en dieu parapsicologia, un camp en el qual estem més avançats.

La noia va parpellejar i, després, preguntà:

—T'hi comuniqués, amb la teva dona?

—Sí —va mirar-se les mans, potser per amagar la seva expressió—. Li he aconsellat que es casi altre cop.

—I tu?

Pietro Rambla va arronsar les espatlles.

—No puc enganyar ningú.

I ella, gairebé sense tenir temps ni de pensar-s'hi, inquirí:

—Es per això que m'ho contes?

—No ho sé...

Hi va haver un silenci que trencà l'Alida en encendre una cigarreta; ell no fumava. Aleshores, amb el llumí encara als dits, digué:

—I si et denuncio? —Va allargar de seguida la mà, de la qual va caure el llumí, a terra, i va prémer la del xicot mentre afegia—: No és que ho vulgui; jo et crec... Però i si es presenta una circumstància que m'hi obliga? T'exposes molt, i exposes el teu amic...

—No —va dir ell, sense separar la mà de la de la noia—. Abans de sortir d'aquí ho oblidaràs tot. Això que et conto i tots aquests mesos que has treballat amb mi.

L'Alida obri molt els ulls.

—Ho pots fer?

—Sí.

—I vols dir que ho oblidaré per sempre?

—Potser no per sempre —va contestar el xicot, amb l'altra mà li va enretirar la cigarreta de la boca i va tocar-li la galta, el front—. Però tardaràs molt de temps a recordar-ho —enfonsà els dits cap a darrera l'orella, ara fitant-la amb uns ulls que ella no li havia vist mai—. Ho sento, Alida... No ho va recordar fins al cap de vint-i-tres anys, quan ja havia tingut temps de casar-se, d'enviduar i de clonar vida a un fill que ara, precisament avui, ingressava a l'escola d'electrònica. Potser era el primer cop, en tant de temps, que tornava a passar per la Stradella di Sparviere i, en arribar davant del numero sis, quelcom l'obligà a aturar-se. Va veure la façana, bruta i encrostonada, la porta amb una sola frontissa, el llarg corredor i la clapa lluminosa

del capdavall, on hi havia el pati. La memòria refluïa l'acte, sencera, immediata, com si fos ahir que hagués deixat la feina. Al cap d'un moment d'estupefacció, va somriure, sense desplegar els llavis, i avançà cap a l'antic despatx.

A la porta de fora, oberta, havien pintat un rètol en lletres blaves on deia «Compravenda d'accessoris de cotxe», i el pati n'era ple. Però ningú no s'havia després de l'escala de tisora, ara repenjada contra la paret de la dreta. Va tocar-la amb un gest tendre, com si fos una persona i no un objecte, i aleshores, en veure que algú sortia del local, retrocedí ràpidament cap al carrer, on va aturar un taxi. En entrar a casa, la portera, que baixava d'algun pis, va acollir-la amb una expressió alegria i digué:

—El seu fill ja és dalt. Diu que l'han admès!

—Ja hi confiava.

—Sí —va reconèixer la dona—. No ens n'adonarem que ja hi haurà una placa aquí, a la porta: «Pietro Rambla, enginyer electrònic...»

Ella va somriure i pujà els dos graons que menaven a l'ascensor.

Servei oficial

Quan la seva tia li'n parlà, Burt s'ho va prendre amb escepticisme. La dona, jubilada des de feia anys d'un marit sanguinari i tronera que li havia donat molta guerra, ara, vella, sola i malalta, s'avorria; mai no havia estat gaire sociable, no tenia fills, li havia passat ja el temps de les passions carnals i era natural, doncs, que perdés moltes estones darrera les cortinetes transparents de la finestra dels baixos on vivia, espiant les anades i vingudes d'uns veïns al capdavall desconeguts. I d'això a fer córrer la imaginació, només hi havia un pas; sobretot en una dona com ella, que sempre s'havia caracteritzat per fer interpretacions precipitades.

—Tampoc no t'hi deus passar tot el sant dia, mirant el carrer! —li va contestar ell amb una mica de brutalitat; el molestava que fos tan tafanera.

—No; ni cal.

Perquè, segons la dona, tot allò tenia lloc al mati. A primera hora, cap a tres quarts de nou, les nou, acudien els qui ella suposava que eren l'amo i les mecanògrafes, un xicot d'uns trenta anys, blanc de cabells i ample d'espatlles, i dues noies que fregaven els vint-i-cinc, i al cap d'una estona començava a entrar gent a la casa, en general persones ja madures que mai no tornaven a sortir. Les mecanògrafes i l'amo, si; es veu que feien jornada intensiva, perquè plegaven a les tres de, la tarda. Els altres, però, es quedaven dins.

—No comprens que no pot ser? —li va dir el noi—. Quant de temps fa que dura, això?

—Ben bé cinc o sis setmanes. Des que s'han instal·lat a casa dels Fellow.

—No se'n van anar ja fa més d'un any, aquests? Em semblava que m'havies dit...

—Sí. És que de primer hi havia el despatx d'una empresa urbanitzadora que no ha durat gaire. Els devia anar malament.

—Doncs en cinc o sis setmanes d'entrar gent que no surt, la casa ja estaria plena. Més ben dit, no hi cabrien —i va mirar cap a l'edifici, que era estret i baix.

—Una cosa o altra en deuen fer —s'obstinà ella.

—Si no els maten... —va riure—. I ni així; els cadàvers també ocupen lloc.

—Ja ho sé. Però també sé que, fora d'aquests tres, mai no he tornat a veure ningú.

—I no se t'ha acudit que pot haver-hi una altra porta? Potser al carrer de darrera...

No; senzill com era, no se li havia acudit. Va callar, doncs, però aquell vespre mateix va fer la volta per l'antiga riera que ara duia un nom estrany, d'un poeta, li havia dit Burt, i fins entrà, amb l'excusa que li convenien uns llistons, al magatzem de fustes que, per aquella banda, corresponia a la casa que abans havia estat dels Fellow. Als fons, hi havia una paret de pedra contra la qual es dreçaven tot d'estibes de taulons i, a l'esquerra, una mena de quiosc que els feia de despatx; enlloc no hi podia haver cap porta o obertura que permetés de passar d'una finca a l'altra.

Al cap de quinze dies, en tornar a visitar-la, Burt va concedir que si, que ben

mirat era una mica estrany, però continuà negant-se a donar-hi la importància que la vella pretenia. Amb tot, preguntà:

—I quina mena de negoci dius que tenen, aquesta gent?

—No ho sé, això. Mai no han posat cap rètol.

Vagament encuriós, en sortir va travessar el carrer, cap a la porta ara oberta, i, en distingir un rectangle de paper, clavat a la part de dins del mur, entrà a llegir-lo. Era un full quadriculat, arrancat d'algun bloc, i algú hi havia escrit: «S'admet personal», sota una fletxa que assenyalava escales amunt.

Es va arronsar d'espatlles i no hi pensa de nou fins que la dona, que semblava obsessionada, l'obligà a reconsiderar el problema quan, una tarda, afirmà:

—Des del darrer dia que vas venir, n'he comptat vint-i-tres.

—Vint-i-tres què?

—Vint-i-tres visitants que no han tornat a sortir; disset homes i sis dones.

Ell es va fregar la barbeta amb el palmell.

—Mira, tia, no és que no et cregui, però no et sembla que si haguessin desaparegut tantes persones se sabia?

—Si tothom fa com tu, no.

—Què vols dir?

—Que t'ho escoltes com si sentissis ploure. Per que no et quedes un mati i ho comproves tu mateix?

Per tal de tenir la festa en pau, va prometre que ho faria; després, però, se n'oblidà, i de segur que hauria anat ajornant l'afer si aleshores la vella no s'hagués hagut d'allitar. Era un segon atac cardíac i el metge va dir-li, en privat, que la veia malament. Enlloc no hauria estat tan ben atesa com a l'hospital, és clar, però la dona tenia les seves prevencions i va estimar-se més una infermera a domicili.

Només va durar una setmana, puix que l'atac es repetí, i l'únic consol de Burt, que al capdavall li tenia afecte, fou que se'n devia haver anat contenta; no tan sols la visitava cada dia, ara, sinó que es passava cinc o sis hores al seu costat. Eren moltes hores i, sense voler-ho, el noi començà a fixar-se de debò en la casa de davant. De primer va ser a la tarda, i al vespre, quan el despatx estava tancat, però després hi acudi un mati, prou d'hora per veure el xicot de cabells blancs i les dues noies que hi entraven. Més tard, entre les deu i quarts d'una, hi van entrar també dos homes d'una cinquantena i una dona que no devia passar dels quaranta. A partir d'aquell moment, Burt ja no es va moure de la finestra.

Faltaven uns minuts per a les tres quan van sortir les dues noies, plegades; seguidament, l'individu va tancar la porta del carrer amb una clau que es va treure de la butxaca pistolera i s'allunyà carrer avall, a peu. Els altres tres, si no hi havia cap més sortida, continuaven dins.

L'endemà els visitants van ser quatre: tres homes i una dona les edats dels quals oscil·laven entre els quaranta-cinc i els seixanta. Eren gent d'aspecte normal i la dona fins duia el cabàs d'anar a la plaça. I tampoc ells no havien abandonat el despatx quan

el dels cabells blancs va tancar, a les tres en punt.

La tia es va morir aquella nit, quietament, sense adonar-se de res, i Burt va passar prop de vint-i-quatre hores molt ocupades, car la dona, contra tota previsió, no era de cap societat funerària, de cap mutualitat; li va caldre encarregar-se personalment de totes les maniobres a què, en una societat civilitzada, obliga la defunció d'un familiar.

No va tornar a la casa fins al cap de dos dies de l'enterrament, quan ja sabia amb tota certesa que la finca era seva. La tia li ho havia llegat tot: casa, joiells i un confortable paquetet d'accions que potser li permetria d'emancipar-se de la seva feina de periodista i d'emprendre algun negoci per compte propi.

Abans, però, havia de decidir una cosa o altra sobre aquell assumpte que, segons com s'ho mirés, també formava part del llegat. Era clar que la dona sempre havia volgut que s'ocupés de solucionar el presumpte misteri. El problema era: com?

En pensar-hi en la soledat del pis, va tornar a recordar aquell full de paper segons el qual s'admetia personal. Quin personal?, va preguntar-se. No importava. Va semblar-li que allí hi havia un punt de partida acceptable, ja que li fornava una excusa per entrar al despatx. Què hi podia perdre, si ho provava?

La primera sorpresa, l'endemà, quan puja l'escala que menava a la porta única de dalt, la va tenir en llegir un altre paper, també quadriculat, on deia: «Entreu». Va obeir i es trobà en un menut vestíbul, encarat amb un mirall que li retornà una imatge fidel de la seva persona, una mica despenjada, com de costum. Però no va tenir temps d'entretenir-s'hi; una de les dues noies que solia veure ja acudia de l'interior. Era una rosseta de cutis blanc i fi i amb uns llavis generosos que ara li somreien polidament, com els de qualsevol recepcionista que s'ha après bé la lliçó.

—He vist l'anunci de baix... —va començar ell.

La noia va accentuar el seu somris acollidor.

—Ah, sí! Vol passar?

El precedí cap el corredor, on hi havia dues portes, i una altra al capdavant, totes tres ajustades. Va empènyer la primera, a l'esquerra, un despatx discret i de bon gust, amb dues butaques d'aspecte confortable davant la taula sobre la qual un llum extensible, graduable, escampava una àmplia rodona de claror. En un extrem hi havia llibres i un cendrer i a l'altre tot de papers mecanografiats que devien procedir de la màquina col·locada a la dreta, en una taula metàl·lica.

—Segui.

Va fer-ho ma la butaca del costat dels llibres, que eren textos legals, i ella, darrera la taula, obri un calaix i en va treure un imprès.

—Es una sol·licitud —va explicar-li—. La podem omplir ara mateix, si li sembla.

—Sí, sí. Per això he vingut —va mentir ell.

Durant deu minuts, la rosseta va anar fent-li preguntes que ell, en conjunt, contestà amb veracitat. No tenia per què amagar la seva llicenciatura en ciències econòmiques i en historia moderna, per exemple, o la seva condició de solter. Aprofità els dos semestres que temps enrere, abans de renunciar a l'ensenyança,

havia fet a la Universitat de Kent, Ohio, per fer veure que era la seva darrera ocupació i observà que, curiosament, cap pregunta del formulari no es referia al lloc que pretenia ocupar.

En acabar, la noia va fer-lo firmar i digué:

—Aquesta mateixa setmana, per correu, li comunicarem quin dia el pot rebre el senyor Jofrei. És el nostre cap de personal.

—Perfectament. Mentre sigui aquesta setmana...

Ella li va somriure amb cordialitat.

—No en dubti.

I el va acompanyar a la porta.

La convocatòria no la va rebre, però al cap de cinc dies, a les vuit del mati, quan encara era al llit, van trucar a la porta. Va sortir a obrir en pijama i es va trobar davant d'un individu alt i de cara afilada i alhora enèrgica que, després d'haver-se'l mirat amb uns ulls petits i escrutadors, es presentà:

—Sóc Jofrei.

No ho esperava, la veritat, i es va desconcertar tant que gairebé s'enfadà amb ell mateix. No sabia per què, se sentia com un ximplet, en pijama. Potser l'home vestia d'una manera molt formal, amb corbata i americana encreuada. Va escurar-se la gargamella.

—Bé... No esperava... Entri, entri.

Ho tenia tot desordenat, com sempre, però per sort al divan només hi havia unes quantes revistes i un got que no sabia com carall devia haver-hi anat a parar. El senyor Jofrei, educat, prescindi olímpicament d'aquestes circumstàncies ambientals, es va asseure amb cura de no desplanxar el séc dels pantalons i deixà a terra, prop dels seus peus, la cartera que duia.

Com que era molt d'hora per oferir-li una copa, Burt preguntà:

—Una tassa de cafè?

—No, gràcies.

—Bé... No esperava —va repetir— una visita personal.

L'altre assenti.

—Ho crec.

Es va inclinar, obri la cartera i en va treure la sol·licitud que el noi havia firmat dies enrere. La consultà.

—Sembla —va dir— que va negligir algun detall. Per exemple, que és periodista.

Burt somrigué amb un posat humil, d'excusa.

—Potser si...

L'home, però, va moure la mà, com si allunyés algun insecte inoportú.

—No hi fa res. Però, com a periodista, deu saber que, únicament a la nostra ciutat, desapareix cada any una mitjana de vuit-centes quaranta-tres persones. La policia en localitza una desena part. De més de set-centes, doncs, no se'n torna a saber res.

Burt, que no esperava ni de bon tros aquella entrada en matèria no tingué ni esma

de contestar. Nerviós, havia començat a rosegar-se una ungla. El senyor Jofrei prosseguí:

—I naturalment, vostè, com tothom, es deu haver preguntat més de quatre cops què se'n fa.

—Sí, és possible...

—Perquè ignora, també com tothom, que hi ha una agència que en disposa. Havia establert la relació darrerament?

—No; de debò.

Era una notícia tan inesperada que ara, en lloc d'atuir-lo, li va fer recobrar la serenitat. Va redreçar-se una mica i, amb les mans penjant entre les cuixes, fità el seu interlocutor.

—I vostès son aquesta agència.

—Formem part d'aquesta agència.

Burt cercà el paquet de cigarretes, l'oferí al senyor Jofrei, el qual refusà, i en va encendre una.

—He d'entendre que les maten?

—En absolut —va dir el senyor Jofrei sense molestar-se per aquella suposició—. En disposem d'acord amb la seva voluntat. I no son suïcides, li ho puc assegurar.

—Bé, però del despatx de vostès no en surt mai ningú... —objectà.

—Vol dir que no surten per la porta.

—Hi ha una altra sortida, doncs?

El senyor Jofrei afirma gairebé amb solemnitat.

—Però no déna aquí, sinó en d'altres indrets.

Ell es mirava la punta de la cigarreta, d'on el fum s'enlairava recte.

—Costa de creure.

—Per què? Vivim en una civilització tècnicament molt més avançada que no suposa el ciutadà corrent. Hi ha centenars d'invents que son retinguts per diferents agències governamentals i que no arriben mai a coneixement del públic.

—I els inventors, què? —va preguntar Burt.

—No hi perden res.

—I per què, aquest control?

—Hi ha coses que no poden ser —deixades a la iniciativa privada; se'n faria abús. Nosaltres ho destinem a fins útils.

—Què tenen d'útil, per exemple, les desaparicions?

—El ciutadà que vol desaparèixer, és insociable. Ell no ho sap, potser; es creu que únicament vol canviar de condició, de família, d'amistats... En un mot: de vida. I no és això; sempre, arreu, serà un descontent, un insatisfet. I el mon actual no és un indret per gent insatisfeta.

Ara, Burt va riure francament.

—Jo diria que mai no n'hi ha hagut tanta!

—Que n'hi hagi, no vol dir que la nostra sigui l'època històrica en la qual

aquestes persones es puguin manifestar tal com son. Els convenen més d'altres èpoques menys evolucionades que afavoreixen l'individualisme i poden donar sortida als instints rebels, insolidaris. Èpoques que, a diferència de l'actual, no estan fortament organitzades, sotmeses a controls inescapables pel fet de ser nacionals.

—Força doncs l'agència aquestes desaparicions?

—No; les canalitza, amb l'assentiment dels interessats. Mai no s'ha facilitat el pas a ningú que no ho volgués. L'afavorim, però no hi obliguem; seria contrari als nostres principis democràtics.

—Les despeses deuen ser terribles... —reflexionà ell—. Qui ho subvenciona, tot això?

—Els mateixos; és un servei que es cobra.

Burt va desenterrar un cendrer de sota un llibre obert cap per avall i hi deixà la cigarreta.

—Se m'acut encara una objecció: com ho saben, que algú vol desaparèixer? No ho deuen pregonar pas, aquests insatisfets...

—No, no ho pregonen. En aquest punt, encara estem a les beceroles, cal confessar-ho. Però la nostra secció d'agents especialitzats a detectar els senyals d'un desig de fugar-se, millora cada dia. Hi destinem el personal més intel·ligent. I vostè en formarà part. El xicot es va sorprendre de no sorprendre's. Fos com fos, des de bon començament que havia previst que aquelles confidències no podien acabar de cap més manera.

Però digué:

—Jo?

—Naturalment; totes les persones que coneixen l'existència dels nostres serveis, hi han d'ingressar. Es elemental.

—I si m'hi nego?

L'altre va moure el cap amb un gest amable que sobtava una mica en aquella cara.

—Sabem que no s'hi negarà. Hem fet una investigació a fons, com de costum...

Burt el va interrompre:

—Passa sovint, doncs, que algú de fora s'ensumi alguna cosa?

—No; molt rarament. En concret, vostè és la cinquena persona. No està pas malament si es té en compte que ja fa set anys que operem... Com li deia, hem fet una investigació a fons, els resultats de la qual ens obliguen a concloure: primer, que podem confiar en vostè; i segon: que és una mena de feina que li interessarà. Si no fos així, ja no l'hauria vingut a veure.

—Què haurien fet? Ja no podien evitar que hagués observat les maniobres de l'agència...

—No res; hauríem esperat que es cansés d'estavellar-se contra una paret.

Va tornar a tancar la cartera, amb el formulari dintre, i s'aixecà.

—Quan li sembla que podrà incorporar-se al servei?

—Aviat... Diguem quinze dies, perquè no vull quedar com un porc amb el diari.

—Ben fet —aprovà el senyor Jofrei—. D'avui en quinze, doncs, l'esperaré al despatx.

—Hi seré.

Els investigadors, però, no devien ser tan capaços com el senyor Jofrei s'imaginava; en algun lloc o altre, havia fallat alguna cosa. La sola idea de formar part d'un servei com aquell li regirava l'estómac. Paradoxalment, doncs, ara es tractava de desaparèixer. Ni un sol instant no havia cregut que l'agència fos inofensiva; no ho podia ser.

De seguida va veure que hauria de procedir amb molta circumspecció. Per començar, no podia vendre ni la casa, ni les joies, ni les accions heretades; si ho feia, en tindrien coneixement i, d'una manera o altra, travarien els seus projectes. Tampoc no s'atrevia a renovar el passaport. Li caldria, per tant, abandonar el país d'amagat i amb les butxaques buides; en aquell moment disposava tot just de quatre-cents dòlars, als quals n'afegiria tres-cents cinquanta més en donar la dimissió del diari. Una misèria. Amb aquella quantitat no es podia anar enlloc.

La seva feina de periodista l'havia relacionat, mesos enrere, amb uns quants individus dels baixos fons, però no hi era prou amic perquè li fessin un favor sense cobrar-se'l. Així i tot, ho provà. Aconseguí d'entrevistar-se amb Joe «Shark», que havia pogut infiltrar la seva organització en el sindicat de transports, i amb James «Wolf» Alens, un home més misteriós que, potser feia trenta anys, havia entrat als Estats Units com un «back wet» i ara controlava el negoci del joc. Tots dos es van fer càrrec que les necessitats d'un gran reportatge que projectava, com els va explicar, li aconsellessin de prescindir dels canals regulars quan hom volia sortir del país, però ni l'un ni l'altre no es mostrà gaire optimista. Segons ells, era més fàcil una entrada il·legal que una sortida. Farien el que podrien, ben cert...

Aquella falta d'entusiasme va fer que no s'estranyés gaire quan, al cap d'una setmana, ni «Shark» ni «Wolf» no havien donat senyals de vida. Li caldria, doncs, esmunyir-se en una nau i confiar que no el descobrissin fins que ja fos massa tard per tornar-lo a port? La idea no li agradava gens. Fos on fos que recalessin, el lliurarien a les autoritats.

Dos dies després, però, va haver de dir-se que s'havia precipitat. Un dels dos, «Shark» o «Wolf», no ho sabia, es manifestà a través d'una veu femenina que, per telèfon, li va dir:

—Potser podem solucionar el seu problema.

Ell, naturalment, volia més precisions, però la veu digué que no estava autoritzada a donar-les-hi; de segur que ho comprenia. Si l'assumpte encara li interessava, calia que l'endemà passat, a les nou, es presentés amb mil dòlars a una adreça del districte sisè. No es podia fer per menys, i encara era un favor que li valia les recomanacions que l'avalaven.

No tenia mil dolors. De fet, ara no tenia ni els set-cents cinquanta inicials. Però hi havia la màquina d'escriure, un magnetòfon, tot de roba que no es podria endur i

d'altres objectes que, un cop pignorats, l'enriquieren amb quatre-cents vuitanta-dos dolors més. Era suficient. Un cop fora, ja s'espavilaria.

A les nou en punt, va presentar-se al numero 49 de Hubris Street, prop del riu, on el va rebre un individu rabassut i amb una barba de tres o quatre dies que no parava de gratar-se sota les aixelles. Era explicable; la casa, només de veure-la, ja donava ganes de rascar-se. Allò devia ser un niu de xinxes.

—No deveu portar fotografies, oi?

—No; ningú no m'ha dit res.

—Sempre passa el mateix —remugà l'home—. Veniu.

El va fer entrar en una habitació més aviat petita, on hi havia una màquina d'aparença imponent i, en un racó, dos altres ginys que no va saber identificar, encastats a la paret de rajola grisa, prop d'una finestra menuda, rodona com un ull de bou, que devia comunicar amb una altra cambra.

—Un moment; vaig a buscar les plaques...

L'home va girar cua i tanca al seu darrera. Simultàniament, en la màquina es va encendre un llumet groc i els dos ginys es posaren a funcionar amb una mena de xiuxiueig metàl·lic, desagradable. L'habitació s'enfosqui.

Massa tard, Burt va precipitar-se cap a la porta, però estava tancada i, a la banda de dins, no hi havia ni pany ni pom; era llisa. Va sentir que l'ambient s'escalfava, com si haguessin engegat una gran estufa, i una sensació molt peculiar, de deixament, l'obligà a repenjar-se a la paret, d'on va haver de separar-se a l'acte, colpit per una descàrrega. Tentinejant, s'encaminà a la màquina amb la intenció imprecisa de desconnectar-la, de fer alguna cosa, però el seu cos ja no tenia prou solidesa per arribar-hi. Va comprendre que havia caigut en una trampa.

La cara del senyor Jofrei, que el mirava des de l'altra banda de l'ull de bou, li ho confirmà abans de perdre el coneixement; era una cara seriosa, enèrgica i freda, com corresponia a un oficial de l'agència.

Cadàvers

Ho va fer en un moment d'inspiració. Per en Mathieu Lanier això equivalia a aprofitar una circumstància favorable. No hi solia procedir, així; normalment, preparava els caps amb prou rigor perquè ara, als trenta-dos anys, el seu historial a penals fos ridículament curt; tot just l'havien detingut i condemnat una vegada, quan en tenia dinou. Aleshores, ho reconeixia, era un minyó atabalat, sense experiència. Ara, en canvi, que li anessin darrera...

La finestra, que devia pertànyer a un despatx, era entreoberta i el carreró suficientment fosc i desert per assegurar-li una escalada sense complicacions; que es trobés en un segon pis, o sia potser a sis metres del terra, no era problema per a un xicot com ell, acostumat, si convenia, a enfilarse per parets més llises.

Es va treure les sabates, se les passà entorn del coll lligades pels cordons i, amb els peus només calçats amb mitjons, va saltar a la finestra del primer pis, reixada, des de l'ampit de la qual, ara redreçat, explorà el mur fins que els seus dits ensopegaren amb l'inevitable escrostonat. En tenia prou per hissar-se i moure els peus cap al barrot travesser, des d'on palpà de nou amb la mà lliure. Va aturar-la en una altra irregularitat de la paret, ja gairebé sota l'ampit de la finestra de sobre, i, amb tot el cos aplanat contra el mur, abandonà l'escrostonat i explorà més amunt; hi havia un clau.

Va somriure, satisfet, i al cap d'uns segons ja empenyia els batents. Per dins, però, havien passat la lleba i li va caldre treure's el ganivet per alçar-la; de seguida, la finestra s'obri silenciosament sobre la fosca de l'interior.

Un cop dins, va ajustar-la del tot i, amb el feix primet i clar de la seva pila, examinà els encontorns. Tal com s'havia pensat, era un despatx: taula, un moble-biblioteca amb més papers que llibres, arxivador d'acordió, a l'abast de tothom... De les parets penjaven tres quadres i un calendari que va anar alçant per si sota hi havia la caixa de cabals. No hi era.

Va estirar els calaixos de la taula, on va veure més papers, una cosidora, un regle, llapis, quaderns, cintes de màquina... Al segon de l'esquerra va trobar una medalla de Sant Cristòfol, grossa, que va semblar-li de plata.

Sense perdre temps ni amb l'arxivador ni amb el moble-biblioteca, va sortir a la saleta que precedia el despatx i, una altra porta, el menà a un corredor amb més portes. Darrera la primera hi havia una habitació no gaire gran amb tot de prestatgeries sobre les quals s'acumulaven munts de caps de diferents formats i eines de disseny estrany que feien pensar en instruments quirúrgics. Ho deixà tot tranquil, perquè ja es veia que allò era un magatzem, on no podia haver-hi ni diners ni res de valor.

La segona porta que va obrir el deixà tan corglaçat que li va caure la llanterna de les mans. No s'havia trencat, però, i, des de terra, va continuar il·luminant aquell escampall de dones. Era una autèntica carnisseria, si bé de sang no se'n veia ni gota.

Tres dones esteses a terra, nues com un verm, i una d'elles decapitada; el cap reposava sobre un tamboret, a la dreta. A una de les altres li faltava una cama i la tercera tenia el pit obert. Totes tres, per més ludibri, descansaven en actituds francament obscenes, la decapitada amb les cuixes obertes i la segona de bocons i lleugerament agenollada, amb el cul alçat. Mai no havia vist un espectacle com aquell.

De seguida que es va recobrar una mica, recollí la pila i, amb unes cames que li feien figa, va córrer com pogué cap al despatx per on havia entrat i esbalandrà la finestra. A punt de saltar, va recordar-se de la medalla, que tenia a la butxaca, i va anar a deixar-la al calaix; no volia que quedés cap rastre del seu pas pel local.

Una volta va ser fora va esmunyir-se com una ombra, carreró avall. Tres cadàvers de dona en un despatx era una notícia sensacional i no dubtava que els diaris l'exploarien. No en llegia mai cap, però l'endemà, l'endemà passat i l'endemà passat l'altre, en va comprar un i, en no trobar-hi res, un altre, un tercer, un quart... Cap no en deia res.

Es va estranyar, naturalment. Però també podia ser, se li acudi, que els assassins s'haguessin preocupat de fer desaparèixer les carcasses abans de l'hora d'obrir el negoci. Més sorprenent era, reflexionant-hi bé, que no n'haguessin disposat a l'acte. Qui sap si al moment que ell penetrava tan innocentment al despatx no eren a cercar un sac, un bagul, el que fos, per treure-les de l'edifici... Uns minuts més, i podia haver-se'ls trobat cara a cara. En pensar-hi, se li va posar la pell de gallina. Devia haver anat d'un pèl!

Ara, els cadàvers acabarien per sortir, n'estava segur. Els trobarien a la consigna d'una estació, mal enterrats en un bosc, al fons d'un pou abandonat, surant pel riu, no sabia on, però els trobarien. Se'n trobaven contínuament. Més difícil era trobar els assassins. O potser no. Si la policia podia relacionar aquells cadàvers amb el despatx... Per cert, quina mena de negocis devien tractar, allí?

Ho va saber al cap d'una setmana quan, davant el mutisme, que continuava, dels diaris, una curiositat malsana l'empenyé a voler veure la cara que tenien aquella; gent que hi treballaven. Perquè ho havien fet ells, o algun d'ells; per força. Qui, si no algú de la casa, podia entrar i sortir impunement a la nit amb els braços carregats de dones mortes?

La placa metàl·lica, en un costat de la porta, l'assabentà que aquelles eren les oficines d'Importacions Femir, la qual cosa no li aclaria res. A la banda de dins, davant la porta, hi havia un petit taulell, més alt que la centraleta telefònica manejada per una noia de faccions grosses i d'aspecte malhumorat que se'l mirà com si personalment li fes nosa.

—El senyor Mercier —va preguntar-li.

Ella botí els llavis, despectiva, abans de contestar:

—No tenim cap senyor Mercier, a la casa.

—Hi ha estat, doncs.

—No.

—Podria veure el cap de personal?

—No es diu Mercier.

—Ja ho suposo. El podria veure?

—Està ocupat, ara.

—M'esperaré —va decidir ell.

La noia va posar encara més mala cara, però en veure que es treia una cigarreta i l'encenia, va arrancar una clavilla del forat on estava connectada i va passar-la a un altre forat de l'esquerra.

—Senyor Laborde? Aquí hi ha algú que pregunta si havíem tingut un tal Mercier...

La porta es va obrir i entrà una xicota alta i ben feta, d'expressió riallera, la qual, en veure'l, se'l mirà amb uns ulls professionalment dolços, incitadors. No anava gaire maquillada i tampoc la seva manera de vestir no era cridanera, atès que ara totes les noies ensenyaven un pam llarg de cuixa i moltes anaven sense sostenidors, però de seguida va comprendre que era una puta.

—Veu? Diu que no —se li girava ja la telefonista. I, a la xicota—: Entra, que ja t'esperen.

—No el puc veure?

—No hem tingut mai cap Mercier.

—Però hi puc parlar, amb el cap de personal? —insistí, bo i seguint de cua d'ull la noia que, sense una paraula, s'allunyava cap al fons. Per costum, feia moure les anques una mica més que no calia.

—No que no hi pot parlar! —gairebé li crida la telefonista—. Té altra feina.

—Molt bé —va dir ell—. No cal posar-se així. Ja tornaré —l'amenaçà.

Després, fora, es va plantar a riure en recordar l'expressió verinosa de la noia. Ben mirat, però, havia tingut tot un acudit. Ves que n'havia de fer, ell, dels embolics d'aquella gent! Si es volien matar...

Que encara no havia oblidat l'afer no ho va saber fins prop de dues setmanes més endavant, quan, a Pigalle, va trobar-se cara a cara amb la xicota que havia entrat al despatx mentre hi era ell. Es clar que igualment hi hauria anat si hagués estat una altra; li agradava de debò. Com moltes altres, no ho negava; darrerament, les noies que es dedicaven a la vida havien millorat molt. Cada dia n'hi havia de més maques. I que podia parlar amb coneixement de causa, perquè, de preocupacions damunt, no se n'havia volgut posar mai. Que d'altres s'enredessin amb una amigueta, o amb casoris, si volien; ell en tenia prou amb aquell bestiar. Sobretot ara, quan fins i tot l'estil, per així dir-ho, era més refinat, més sociable. Algunes semblava que ho passessis tan bé com ell. Si simulaven, en sabien molt.

Va seguir-la a l'habitació, on ella es mostrà tan agradable i encisadora que, tot d'una, decidí passar-hi la nit. Era una mica cara, això si, però valia la pena. En què s'havia de gastar els diners, sinó? Quina noia! Tenia una carn ferma, flexible, i una

pell d'allò més suau, sense màcula...

En sortir d'un dels seus engrescaments, comentà:

—Ja em vas agradar de seguida, l'altre dia...

—Ah! —va fer ella—. Hem dormit plegats d'altres vegades?

—No; vull dir quan et vaig veure al despatx d'Importacions Femir. Es clar, tu no te'n deus recordar... Que et passa, ara? —es va interrompre.

La noia, que havia posat una cara d'allò més rara, va voler somriure.

—No res. Es que no sabia que ho fossis, d'allí...

Al moment de contestar, va repensar-se i preferí no dir res. Va fer ben fet, perquè ella ja afegia:

—Ja ho suposava que, de tant en tant, feien alguna comprovació, però cap no m'ho ha dit mai.

—Bé...

Ella va riure.

—Se t'ha escapat, ja ho he vist. I ara t'amoïnes per si et denuncio, oi?

En Mathieu li va seguir el joc.

—Una mica, sí.

La noia es redreçà lleugerament i reposà les sinés contra el seu pit mentre l'amoixava.

—No et preocupis; no diré res.

—Per què?

Ella va moure les espatlles, i els pits es desplaçaren agradablement pel tors del noi.

—No ho sé... Al capdavant m'has fet feliç. I em penso que m'hi tornaràs a fer.

—De debò t'ha agraï, doncs?

—Ja saps que m'ha d'agradar per força, hi estic condicionada. Però hi ha cops, segons amb qui, que és més bo que d'altres. Ja sé que no està bé. Per això vaig anar-hi l'altre dia, precisament. El doctor Landris diu que es van passar una mica de rosca, amb mi. I ara costa d'ajustar-me.

—Personalment, me'n felicito —va fer ell sense saber què deia.

La noia se'l va mirar sorpresa i, després, esclafi la rialla.

—Si et sentien!

—Qui, el doctor Landris?

—Ell, el senyor Laborde, la senyoreta Margo i... tots. —I llavors, sobtadament, va posar una cara esfereïda—. Oh! No ho havia d'haver dit, tot això! M'has volgut posar a prova i ara...

Estava a punt de plorar, i en Mathieu volgué tranquil·litzar-la.

—T'asseguro que no... Com te dius?

—Olga —somiquejà ella.

—T'asseguro que no, Olga. Tot el que hem dit, tot el que hem fet, queda entre nosaltres. Per res del món no voldria perjudicar una noia com tu...

—Una noia com jo! Ves què —se te'n dona! Com si no n'hi hagués d'altres.

—I què hi fa això? Cada noia és diferent.

L'Olga, més assossegada, digué:

—Cada dia menys.

—Apa, apa, no diguis ximpleries! —Va acariciar-la i ella, alterada i tot, es posà tan dolça, que s'engrescà de nou—. Vine... —xiuxiuejà.

—Sí, si —va assentir la noia, complaent.

Per orgull de mascle, va voler assegurar-se que també aquesta vegada ella el seguia i després, exhaust, va deixar-se relliscar cap a un costat i s'adormi. En despertar-se, molt tard, l'Olga ja no hi era.

L'endemà al vespre va tornar a veure-la prop del mateix bar on l'havia ensopegada i, tot i que parlava amb un presumpte client, no dubtà a interrompre els tractes. L'home, un vell, va allunyar-se amb un remuc. Ella el fitava, una mica encuriosida. En Mathieu va treure's uns diners i els hi posà a la mà.

—Molt bé —va riure—. Si no en vas tenir prou...

I es posà a caminar cap a l'hotel; ell va aturar-la.

—No; fem un passeig, abans.

—Un passeig?

—Sí.

La noia no ho entenia.

—I per què vols passejar?

—Perquè m'agrada estar amb tu, parlar...

—Però estic feta per anar al llit, no per passejar —objectà l'Olga.

—T'he pagat, oi?

—Si... Com vulguis, doncs.

—Suposo —va provar— que els d'Importacions Femir no hi tindran res a dir, mentre els portis els diners...

—Més bé ho deus saber tu que jo, això —va replicar-li ella.

Aparentment, continuava creguda que pertanyia a l'organització, i no va fer res, és clar, per desenganyar-la. No ignorava que, si vols fer xerrar la gent, no hi ha com simular que ja ho saps tot.

Van anar-se'n cap al Sena, on es van asseure una estona al parapet, entre altres parelles que es feien un amor superficial i llangorós de besades i de carícies discretes. Ella se les mirava com si allò li vingués de nou i, potser contaminada per l'exemple, va repenjar-se contra el seu pit i li cercà els llavis. Seguidament, va dir:

—Em sembla que faig una cosa mal feta...

—No t'agrada?

—Massa... El més estrany és que m'ho facis fer tu.

Reflexionà uns moments i, aleshores, va preguntar:

—Deu ser bonic, oi, enamorar-se?

—No t'has enamorat mai?

—Jo? Tens ganes de riure!

—Vull dir abans.

—Abans de què?

—De fer aquesta feina.

—Per què fas aquestes preguntes tan ximpletes?

Va aixecar-se, com impacientada, i ell va seguir-la, desconcertat. Un cop a l'hotel, però, va tornar a mostrar-se càlida i amorosa, si bé, per una raó o altra, defugi tota conversa d'un caire massa personal. Era com si, d'alguna manera, l'hagués ferida o inquietada.

No es refusà, però, al seu desig de veure's l'endemà, i fins va mostrar-se complaguda. Això no va privar-la de fer-li observar:

—Et costaré molts diners.

—Els vals —l'afalagà ell—. No conec cap noia que t'arribi ni a la sola de la sabata.

—De debò? M'agradaria que ho sentis el doctor Landris, això.

—Si no opina com jo, senyal que no ho ha provat.

—Es clar que ho ha provat! Ens proven a totes, oi?

Ell, amb precaució, va dir:

—Naturalment. Però no sabia que fos ell.

L'Olga va parpellejar, com si aquella resposta fos incongruent, i en Mathieu va comprendre que s'havia posat de peus a la galleda. Observà doncs una actitud més prudent i va mantenir-la l'endemà i encara dos dies més, en adonar-se que ella semblava pertorbada. Però potser era per altres motius, ja que aquella tercera nit, en voler convenir una nova cita, l'Olga va explicar que no podia ser.

—Per què? Tens un altre compromís?

—He de passar pel despatx.

—Quan surtis, dona.

—Pot ser una mica llarg... —titubejà ella.

—Que no pleguen a l'hora de tothom? Les set, les vuit...

—No vol dir res —va fer una pausa, i el mirà amb una espurna de recel—. Sigues sincer. Els has dit res, tu?

—Et juro que no n'he parlat amb ningú, d'això nostre.

—Això nostre... —va repetir ella, com pensarosa—. No sé què creure. —Tornà a fitar-lo—: Dignes, ho ets o no ho ets, d'ells?

En el seu to de veu hi havia una mena de prec tan anguniejat que, sense entretenir-se a reflexionar-hi, en Mathieu va decidir de mostrar-se franc.

—No; no en soc. Ni sé qui son, ells. Res de res.

—Així... has vingut tots aquests dies amb mi només per ganes?

—Sí, Olga.

Ella pensa un moment més, encara insegura, i repetir.

—No sé què creure... Em vas dir, el primer dia, que m'havies vist al despatx.

—I és veritat.

—I què hi feies, si no ets un d'ells?

—Va ser una casualitat. Havia anat a preguntar per una persona. I llavors vas entrar tu. Mai no hi he traficant, jo, en dones!

—En aquest cas... però com pot ser que t'agradi tant?

—T'has mirat, Olga?

—Sí —va dir ella amb tota naturalitat—. Soc perfecta, ja ho sé —es va passar les mans pels pits, pels malucs, al llarg de les cuixes—. Perfecta —repetí—. Ho son totes.

—Qui, totes?

—Totes. Però de vegades no dura...

—Tots ens hem de fer vells, Olga.

La noia el llambregà amb un esguard que ara semblava lleugerament burleta.

—Vols dir?

—Es clar. Però jo parlo d'ara; som ara.

Ella continuava fitant-lo amb la mateixa expressió.

—Escolta... T'has enamorat, potser, de mi?

—No ho sé... Es possible.

—D'una dona que només està feta per anar al llit? —va riure—. Ets ben ximple!

—Molt bé, dona, burla-te'n... però l'Olga s'enseriosí.

—No... —Va abocar-se-li damunt i es va prémer contra seu—. Mathieu... Oi que hi ha d'altres coses, a més de jeure plegats?

—Es clar, Olga.

—Aquelles parelles, al riu... i les dones que tenen fills, i... —callà, ell va amoixar-li els cabells escampats sobre el seu pit, la galta, el coll. Ara estava enquimerat. I si fos de debò, que l'estimava? L'Olga es va moure, enfilant-se-li més pel cos, i xiuxiuejà arran de la seva orella:

—No puc fer res més, Mathieu, res més... Fem-ho...

Després va continuar arrapada al seu pit, quieta, i fins al cap d'una estona no digué:

—Si vols, ens podem quedar fins a les set... quarts de set. A les set m'he de presentar.

—I què et volen?

—No ho sé... Em penso que em volen retirar del servei. —Bellugà el cap—. Digues, Mathieu, ens quedem?

—Ho dius de debò?

—Sí.

—No em puc estar tota l'estona al teu damunt, eh!

—No, ja ho sé. Així, només així... Em contaràs coses.

—Quines coses?

—Les coses que un home conta a la seva dona. Perquè li conta coses, oi?

—Si... suposo.

—No ho saps?

—Vull dir que mai no he estat casat.

—Deus haver tingut una amigueta, una promesa.

—Sí, de més jove.

—I li ho contaves tot, oi?

—Si... gairebé tot.

Ella va riure.

—Gairebé tot! Per què? Digues-me com era... I com eres tu de noi, de petit... Si, això, comença per quan eres petit...

I en Mathieu hi va començar i continuà parlant fins que ella s'adormí. Va adormir-se també i, al cap de moltes hores, van despertar-se i es van tornar a fer l'amor abans que ell prosseguís. El darrer cop que obri els ulls la noia ja se n'havia anat, com aquell primer vespre, però no se'n va preocupar gaire, perquè tenia una fam del diable. Fins llavors no se li acudi que des del dia anterior no havia menjat res!

Ja eren quarts d'onze i estava a punt d'entrar al Damian's quan el colpí la idea. Va immobilitzar-se com si s'acabés de ferir, amb la ma encara estirada cap a la barra de llautó, en diagonal, de la porta de l'establiment, i un segon després arrancà a córrer. En aquell moment el cor ja li corria més de pressa que les cames, però el cervell continuava paralitzat entorn d'aquelles paraules de l'Olga: em volen retirar del servei.

Va alentir en veure un guàrdia a la cantonada, però després, en tombar, va precipitar-se de nou amb tanta d'embranchada que gairebé cau. Recobrà l'equilibri amb un braceig ridícul, d'ocell poc destre amb les ales, i prosseguí vies enllà, fins a la cantonada del carreró, on va aturar-se.

Era fosc i solitari, com l'altra nit, però avui, en endinsar-s'hi, va veure que la finestra era tancada. No hi feia res, d'altres n'havia forçat. Va enfilar-se, doncs, i els seus dits, instintivament, van trobar els mateixos suports que l'havien ajudat l'altra vegada, atenyeren l'ampit, al qual va hissar-se fins que hi descansà el ventre; llavors, incòmodament per falta d'espai, va enfonsar l'eina entre el sotamarc i els batents, féu alçaprem perquè cedís una mica, l'enfonsà més, tornà a pressionar amb tota la seva força i la fusta s'esberlà amb una remor somorta. N'hi havia prou, i, al cap de cinc segons, ja era dintre.

Travessà de pressa el despatx, darrera la ditada lluminosa de la pila que el guiava, sortí a la saleta exterior i va córrer cap a la porta on, nits enrere, s'havia quedat esbalaït, sense gosar entrar-hi.

Avui, però, avançà cap als dos cadàvers estesos sobre el terra. El de l'Olga era a primer terme, de sobines, de manera que es veia bé on havien separat la pell per tal de fer córrer la cremallera que, des de l'inici superior de la vagina, pujava abdomen amunt, cap al tronc. Dins, sota un tou de carn, quedaven encara tot de xarxes de fils enredats entorn d'una mena de nusos d'aspecte metàl·lic; el ventre baixava una mica a la dreta, d'on devien haver enretirat una part del mecanisme; res no s'assemblava

als gravats d'aquell llibre d'anatomia que, un cop, va fullejar en una biblioteca; els òrgans eren ben diferents.

Va agenollar-se prop del cos i toca la cara muda i com adusta amb els ulls tancats i la pell fosca, d'un color cendrós brut; ja no tenia aquell tacte flexible i dolç de la carn de l'Olga que l'abraçava, sinó que ara responia als seus dits amb una esponjositat de goma, de plàstic, i s'enfonsava més que la matèria viva... Abans d'anar-se'n, va tancar la cremallera, no sabia per què, i, un cop fora, mentre vomitava contra un arbre, va pensar que d'ara en endavant, sempre que li calgués una noia, miraria que no fos ni gaire jove ni gaire bonica.

Urn, de Djlnl

Es va presentar cap al tard, quan ella era al porxo desgranant llegums, i el va veure venir pel camí, amb tota la posta que es fonia al seu darrera, S'atansava xinoxano, amb una canya que devia haver recollit als aiguamolls i que li feia de basto. No en necessitava cap, però; era un xicot força jove, si bé el seu aspecte feia pensar en una persona desmenjada, sense gaire nervi. L'expressió era descolorida, mancada de caràcter, i els trets de la cara semblava que se li barrejessin d'una manera que feia difícil de retenir-los a la memòria. Tot plegat causava una estranyesa que la veu reforçava; la Mari mai no havia sentit ningú que parlés en un to tan anònim. No hauria pas sabut dir de quina contrada procedia, ja que el seu llenguatge era tan descolorit com ella; no tenia el més petit rastre d'accent.

—Feina? —va dir quan li preguntà si necessitaven cap jornalera—. Potser sí, però per pocs dies, fins que hàgim acabat de collir les pomes. Espereu que vingui el meu marit.

En Laris ja estava carregant la camioneta, a l'altre extrem del camp, per no haver d'entretenir-se l'endemà al matí. Feia mitja hora que l'havia deixat amb els coves a punt per tornar a casa, a preparar el sopar.

—Us ho feu tot sols? —va preguntar el desconegut.

—Es el primer any que tenim l'arrendament i ens convé estalviar. Però no havíem previst que madurarien totes alhora! —va riure.

El xicot es va asseure al graó, una mica ensota d'ella, i digué:

—També puc conduir, si convé.

—De seguida vindrà —va repetir la Mari.

Al cap de dos minuts van sentir el motor i tots dos van mirar en aquella direcció. La camioneta progressava lentament per l'estreta sendera, entre la doble renglera d'arbres les branques dels quals, carregades de fruit, fregaven les baranes del vehicle, ple de coves fins dalt.

En sortir de la finca accelerà una mica i després va desaparèixer cap a darrera la casa, d'on emergí per la banda oposada. Va aturar-se a cinc o sis metres de l'edifici, encarat al camí per on havia vingut el xicot.

—Laris —va dir la noia quan el seu marit saltà de la cabina—. Aquest jove diu si lo podríem donar feina.

El xicot s'aixecà amb la canya a les mans, i en Laris, que respirava feixugament, va saludar-lo amb un somrís.

—Si ens podeu donar un cop de mà amb les pomes, benvingut. Però de segur que no us, interessarà; son vuit dies, potser...

—No hi fa res —digué el desconegut—. M'agrada, això. Veniu de lluny? —el va interrogar en Laris.

—Sí —va dir sense precisar—. Vull conèixer el país, i més m'estimo fer temporades curtes.

—Heu caigut en bon lloc, doncs.

El, desconegut somriugué per primer cop.

—Em penso que si —i afegí—: em dic Urn.

Durant quatre dies, van conviure i treballar amb ell sense que en tinguessin cap motiu de queixa. Parlava poc i mai no va contar res de gaire concret de la seva persona o del seu indret de procedència. Educat i servicial, però, a l'hora de la feina formava sense plànyer-se. Era més actiu i alhora tenia més força que no feia suposar la flonjor aparent de la seva còrpora o la circumspecció, de gest i moviment, amb què solia capténir-se. De seguida que s'adonà que en Laris tenia l'alenada una mica curta, procurà substituir-lo a l'hora de carregar els coves. En ell hi havia quelcom de contradictori que estranyava els dos cònjuges.

—I t'has fixat en la cara? —va dir un dia la noia.

—Sí; és... no sé... una mica amorfa, com si s'hagués d'acabar de formar.

—Vols dir que és de la nostra raça?

En Laris va riure.

—La nostra raça! Amb els encreuaments que hi ha hagut durant segles, tots som una mica mestissos.

—I els ulls... Encara no sé de quin color els té!

—No t'hi amoïnis. La qüestió és que compleixi.

Complia. I semblava també un home sense vicis. No fumava, no bevia, menjava sòbriament i es llevava a punta de sol, sense que calgués cridar-lo. El cinquè dia, però, quan va acompanyar en Laris a la vila, van descobrir-li una flaqueza: les dones.

—De debò? —va admirar-se la Mari quan ell li ho conta, al llit—. Mai no m'ha mirat amb gens de malícia...

—No vol dir res. Però m'ha demanat si podia disposar de mitja hora i després l'he vist sortir de ca la Merta. No hi podia anar a fer res més, allí.

—Suposo que no.

Però continuava estranyada.

—No m'ho imaginava pas, que fos així.

—Com vols dir, així? Com tothom, dona!

—Però quan el veus tan desossat. Si, aquesta és la paraula! Sembla desossat, oi?

—Ara que ho dius... Es comprèn que hagi d'anar a ca la Merta. D'atractiu no ho és gaire... Bé, dormim, que demà hi ha feina.

La collita va quedar enllestida el novè dia, més tard que no preveien, perquè la pluja els féu perdre tota una tarda i bona part d'un mati, i, al vespre de la darrera jornada, en Laris pagà els jornals, sense regatejar-li la festa.

—I cap a on, ara? —va preguntar per dir alguna cosa.

—Cap amunt. Però abans potser em quedaré un parell de dies a la vila, Podria venir amb vos, demà?

—Naturalment, —digué en Laris, i va fer l'ullet a la seva dona.

Van sortir a les cinc i, ara que s'havien desfet d'aquell treball urgent, que no

admetia espera, la Mari va dedicar el mati a enllestir una sèrie de feines casolanes endarrerides i, en havent dinat, va fer una breu migdiada i sortí a rentar al safareig de l'hort. En Laris sempre tornava tard, perquè Margala era a cent quilometres. Ja estava a punt d'acabar quan senti el ronc del motor de la camioneta que enfilava el camí del mas i, després, en el silenci, el cop de la porta que en Laris feia petar. Sense girar-se, va cridar:

—Estic de seguida!

El xicot se li atansà i digué:

—No corre cap pressa.

—T'has entretingut més, avui, oi?

—No... Si fa no fa com sempre.

—I què, s'ha quedat a ca la Merta, aquell?

En Laris tardà un moment a contestar, com si no entengués de que li parlava, i llavors va dir:

—No ho sé. Ens hem separat al mercat.

Era al seu darrera i, tot d'una, quan s'inclinava a recobrar una peça que li havia fugit de les mans, senti que ell li descordava el boté dels shorts i els hi feia lliscar cuixes avall.

—Què fas? —es mig girà, esbalaïda.

—Ara ho veuràs —rigué en Laris, i li toca les natges.

—Aquí?

—No hi ha ningú, ara.

—Però no porto el diafragma! —va queixar-se ella.

—No hi fa res. Un dia o altre hem de començar a pensar en la, família.

I va abraçar-se-li per embestir-la.

Va ser en aquell precís moment que la Mari va tenir la impressió que passava alguna cosa fora del normal. En Laris mai no s'havia captivat d'aquella manera, ni amb tanta vigoria. En cert aspecte, allò no li resultava familiar. Però després ell es comportà amb tanta naturalitat, com si tot fos com sempre, que no gosà interrogar-lo.

No ho féu tampoc al vespre, ni a la nit, en ser ja al llit, ni a la matinada, quan la despertà amb les seves carícies, tot i que aquell deler era insòlit i totalment contrari a les habituds moderades d'en Laris. De fet, no obri la boca fins al cap de dos dies, en veure que el seu entusiasme no minvava.

—Què t'ha passat, Laris? Des d'abans-d'ahir que no ets el mateix.

Ell gairebé saltà:

—Com, que no soc el mateix?

—Ja m'entens, tu. Mai no n'havies tingut tantes ganes.

—Te'n queixes, potser?

—Oh, no, no! Però és que ara ets tan... tan robust!

En Laris, llavors, va riure.

—Hi ha coses que amb l'ús milloren.

—Però tant?

—Ja ho veus. No estàs contenta?

—Es clar —va dir ella.

Però encara estava més confusa.

La criatura va néixer als nou mesos exactes, a l'hospital de la vila, i l'endemà en Laris es féu fonedís. Havia deixat la cambra de la partera després d'haver-se assegurat que tant la mare com el petit estaven bé, però a la masia ja no hi tornà, puix que la camioneta continuava on l'havien deixada la vetlla, en fer el viatge tots dos. L'assumpte es va enfosquir encara quan, al cap de dotze dies, una parella forastera que s'hi endinsà a fer l'amor, com confessaren en adonar-se que eren suspectes, trobà el seu cadàver enterrat en un bosquet, a tres quilometres de Margala. Les darreres pluges havien arrossegat la terra que el cobria.

No es podia dubtar que era en Laris; tot corresponia, àdhuc les particularitats de la dentadura, però hi havia un detall inexplicable: el cadàver ja tenia prop d'un any. Hi van estar conformes dos dels tres metges que, a prec del forense, van examinar també les despulles; l'altre hi féu les seves reserves. I la causa de la mort, van coincidir, si bé deixant prudentment un marge a d'altres possibilitats, era la ruptura d'un aneurisma.

Les autoritats de la vila no estaven equipades per menar una investigació en regla i, de la capital, van acudir un parell de policies que, durant uns quants dies, van interrogar una mica tothom, sense esbrinar res de substancial. És a dir, paradoxalment, tot menava a creure que en Laris havia entrat a l'hospital i ja no en sortí puix que la darrera persona que el va veure fou una infermera que es creua amb ell pel passadís del pavelló de la maternitat. Però n'havia sortit, la prova era el seu cadàver enterrat al bosquet.

Amb la Mari hi parlà un inspector, Merna, que fou prou delicat per esperar que la noia es refés una mica de les notícies que la direcció de l'hospital va donar-li amb cautela, al cap d'un setmana, quan els semblà que s'allunyava qualsevol perill de recaiguda. Per un motiu o altre, havia quedat força afeblida.

L'home, d'uns quaranta-cinc anys, una mica rabassut i de gestos lents, com si s'hi pensés abans de fer-los, li va confiar ja d'entrada que mai no li havia caigut entre les mans un assumpte més desconcertant.

—Tan desconcertant —digué— que ni sé que preguntar-li. El seu marit era viu el dia del part i, això no obstant, els informes mèdics son prou concloents: aleshores ja feia prop d'un any que era mort. Un temps durant el qual vostè hi va conviure diàriament.

—Sí.

—Només s'explicaria per una confusió. Vull dir que aquest no fos el seu cadàver. Més que res, per això he vingut a veure-la.

A ella se li esblanqueí la cara.

—Vol que l'identifiqui, potser?

—No; no crec que el pogués reconèixer, a hores d'ara...

Ja sap que s'ha certificat que va morir d'una ruptura d'aneurisma. S'havia queixat mai d'alguna molèstia, ell? No sembla pas que consultés cap metge...

—No, li feia molta mandra de visitar-se. Sovint es i queixava d'una mena d'opressió i també es cansava fàcilment; llavors esbufegava d'una manera anormal, com si li costés de respirar.

—Havia sofert una fractura, oi?

—Sí, al turmell esquerra. Coincideix?

L'inspector assenti.

—On la hi van reduir?

—No ho sé.

—Ni el nom del metge?

—Tampoc. Va ser abans de casar-nos. Es important, això?

—No, gens. Alguna altra peculiaritat? Sense que jo hagi d'orientar-la amb una pregunta concreta...

—No; cap... Si! El cartílag del nas. El tenia lleugerament tort, inclinat a l'esquerra.

—Exacte —digué l'inspector, desanimat, i va aixecar-se de la cadira—. Encara que no pugui ser ell, ho és —i es va acomiadar precipitadament, com avergonyit d'alguna cosa—. No la molestaré més...

Va ser ella qui el molestà, al cap de tres anys. Se n'havia passat un parell vacil·lant, sense gosar confiar-se a ningú, menant una vida solitària, de la botiga on feia de venedora ta casa i de casa a la botiga, quasi sense més contacte que l'obligat amb l'Elia, la vella una mica lirona, però de confiança, que tenia cura de la criatura durant les seves absències. Però ara ja no podia esperar més. El nen es feia gran, aviat l'hauria de dur a col·legi i, per postres, aquell indici de canvi...

—Quin canvi? —va preguntar l'inspector.

L'havia reconeguda de seguida; d'aquell afer, li assegurà, no se n'oblidaria mai.

—Me n'ha quedat com una espina. No vull dir que aquí ho solucionem tot, però una contradicció com aquesta...

—Potser ara el podré ajudar —va dir la Mari.

—I per que no aleshores?

—Perquè aleshores no hauria sabut com fer-ho.

I va començat a parlar-li de l'arribada d'aquell jornal·ler, l'Urn, que els ajudà a collir pomes durant més d'una setmana i del canvi sobtat que observa en el seu marit a partir del dia que el xicot els abandonà. Sense estalviar-li res, l'introduí en les peculiaritats de la seva vida íntima i, d'en Laris, va dir:

—Era el de sempre. Però en aquest aspecte era diferent. Del tot.

—Bé, això ja ho va veure de seguida. Per que ho creu més important, ara?

—Perquè el nen ha tingut sempre la mateixa expressió indecisa, com no formada, o desdibuixada, d'aquell jornal·ler. Una cara sense personalitat, anònima... I ara —

afegí amb la veu trencada, però sense plorar—, des de fa mesos, pot posar la cara que vulgui; la meua, la de l'Elia...

L'inspector, que tenia un llapis als dits, s'adonà que acabava de trencar la punta en pitjar-lo contra la taula.

—A veure si l'he entesa... vostè pretén que el fill és del jornalero.

—Pretenc que es va fer passar pel meu marit, que adoptà la seva cara, el seu posat, la seva veu, tot... tot excepte això altre, potser perquè no el coneixia en aquesta aspecte.

—I per tant —resumi l'inspector— que el va matar per, posar-se al seu lloc...

—Sí, però no hi va haver crim —li recordà l'home.

—N'hi havia d'haver —s'obstinà ella—. Podia donar-li alguna cosa, algun producte... No es pot provocar, una ruptura d'aneurisma?

—De primer caldria provocar l'aneurisma... No ho sé, no sóc metge. —Va fer una pausa i s'inclinà sobre la taula, amb les mans, que no havien deixat el llapis, unides al seu davant; la noia, estranyada, observà que li tremolaven lleugerament—. Supposem-ho... Aleshores, aquesta substitució de persona ho explicaria tot, és clar. Però per arribar a aquesta explicació, estimada senyora —digué, i alça el llapis entre els dits— cal passar per una altra... Ningú no pot canviar la seva cara i adquirir la d'un altre. Pots maquillar-te, imitar-la, però vostè ho hauria vist, això. També es pot pensar en una operació de cirurgia estètica. Sinó que això no és cosa d'unes hores ni afecta el capteniment, els gestos habituals. Vostè parla d'una transformació total...

—I es pensa que no m'ho he dit cent vegades, tot això? Era algú amb una personalitat prou plàstica per ser qualsevol.

L'inspector brandà el cap, però al gest li faltava convenciment.

—Cap home no és capaç de fer-ho.

—I el nen, doncs? Bé ho fa, ell... Ho deu haver heretat.

—Una criatura... —va començar ell, però la noia el tallà:

—He tractat moltes criatures, inspector. Abans que se'ns acudís aquesta idea de fer de pagesos, vaig treballar en un parvulari. I les criatures no poden canviar de cara i tenir la d'un altre. Es a dir, no hi ha, per començar, cap criatura que no tingui una expressió pròpia.

—Bé, no pretenc cap competència en la matèria, però tanmateix... —es va interrompre—. Vostè deu tenir una teoria que explica tot això...

—Sí —va dir la Mari, decidida—. El jornalero no era un home.

—No era... —es va tornar a interrompre i digué—: Perdoni un moment.

Va tornar al cap de deu o dotze minuts, amb l'actitud tan composta com sempre, però els seus ulls semblaven esfereïts. No es va asseure.

—Li agrairé —va dir— que m'acompanyi a fer una visita. Ens esperen al ministeri de seguretat.

Els funcionaris eren dos, el senyor Minella, secretari del ministre, i el senyor

Clora, un cap de negociat, i sobre la taula, tan lluent que s'hi reflectia el llum del sostre, el magnetòfon portàtil semblava una incongruència. Un cop fetes les presentacions, el senyor Clora, un home molt espatllut i amb el bigoti groc de nicotina, va dir:

—Interrogatori de la senyora Mari Drau, en presència de l'inspector Merna...

Ho volien saber tot, sense negligir el més petit detall. En primer lloc, una descripció completa de l'Urn que incloïa fins i tot les característiques de color i de textura de la pell, la distribució de la pilositat en totes les parts normalment visibles del cos, la consistència de les ungles i tot d'altres particularitats que la Mari ignorava o havia oblidat; després, una apreciació, igualment minuciosa, dels seus trets de caràcter i de la possible evolució que havien sofert entre el seu moment d'arribar a la masia i l'instant en què s'acomiadà; en tercer lloc, hàbits que semblessin consubstancials amb la seva persona, independentment de les adquirides per adaptació als costums de la família, i, per acabar, una relació dels tics, modismes i formes d'expressió verbal que definien la seva parla.

Les darreres preguntes, al cap de prop de dues hores, van ser:

—Quan vostè el va veure per primer cop, on era?

—Venia pel camí que mena de la carretera al mas.

—Ha dit que portava una canya... Tendra?

—Sí, semblava acabada d'arrancar.

—On és el canyar més proper al mas?

—Als aiguamolls de l'altra banda de carretera.

—Els voreja algun camí?

—Una drecera que va a Llurc.

—A quina distància son els aiguamolls de la carretera?

—A uns cinc-cents metres.

—Si hagués vingut per la carretera, hauria hagut de fer una marrada per anar a arrancar la canya, oi?

—Sí.

—Vostè té la impressió, doncs, que venia de Llurc?

—Vaig pensar que hi havia passat.

—En anar-se'n, va dir que tiraria cap amunt. Segons l'expressió corrent a la comarca, Llurc queda cap amunt o cap avall?

—Cap avall.

—Vostè va pensar, doncs, que prosseguia el viatge.

—Sí. Així ho va donar a entendre.

—Res més. Gràcies, senyora Drau.

L'home va pitjar el boto que immobilitzava la cinta, i afegí:

—Es probable que més endavant hàgim de tornar a parlar amb vostè.

Ella va mirar de l'un a l'altre i observa:

—Seria indiscret de preguntar de què es tracta?

El secretari, que tenia una barbeta punxeguda, d'aspecte molt fràgil, va somriure.

—Es indiscret. Però necessitem la seva col·laboració i vostè ja deu haver endevinat més del que caldria... Confidencialment: divuit dies abans de l'aparició de l'Urn a la masia, una nau no terrestre va caure a trenta quilometres de Llurc, i vam poder apressar els quatre individus que la tripulaven. Després, alguns indicis ens van fer pensar que eren cinc.

—Però això s'hauria sabut! —va exclamar ella.

—No, senyora. Es van adoptar totes les mesures de seguretat. Oficialment, era un avio nostre, de prova.

—I Urn pot ser aquesta cinquena criatura...

—Ho pot ser. Els altres tenien una plasticitat molecular que els permetia d'adoptar qualsevol forma.

—Tenien? —realtà ella.

Però el senyor Clora digué:

—No abandoni la ciutat sense avisar-nos, per si l'hem de convocar de nou.

I tots dos es van aixecar. Ella, però, encara preguntà:

—I per què no van fer res, ara fa tres anys, quan van trobar el cadàver, vell de tants mesos, d'un home que vivia dues setmanes enrere?

El senyor Minella va somriure altre cop.

—Vam fer, senyora Drau; l'hem vigilada prop de dos anys per si es posava en contacte amb algú.

—Mai no m'he adonat res!

—Es natural —digué el secretari, i sortí de darrera la taula.

L'entrevista s'havia acabat.

Al cap de dos dies li van prendre el nen per tal de sotmetre'l a observació en un centre governamental i l'inspector Merna va assegurar-li que no sofriria cap dany, si bé era possible que la gent del ministeri cregués necessari d'internar-lo definitivament si es comprovava que posseïa aquelles facultats dels extraterrestres.

—I quina culpa hi té, ell? —va protestar la Mari.

—Cap. Això no priva que pugui ser perillós.

—Perillós? Perquè el seu pare va assassinar el meu marit?

—No ho sabem, això. Però el seu fill, senyora, es farà gran i, si no vigilem, engendrarà al seu torn. Vostè s'adona de les conseqüències de tenir entre nosaltres una població inidentificable? Cal evitar-ho.

—N'hi deu haver d'altres...

—Sí, aquesta és la nostra mateixa opinió actual. Els buscarem.

De fet, en aquell moment ja s'estaven compulsant totes les inscripcions de naixença dels darrers tres anys i, al cap d'una setmana, després d'haver estudiat el nen, un exercit de policies que, per no espantar la gent, es feien passar per funcionaris del ministeri d'ensenyança, per venedors de roba infantil o per inspectors de sanitat, començà a acudir a totes les cases on hi havia criatures enregistrades durant aquell

període. El procediment, una mica improvisat per no perdre temps, potser no era gaire bo, però de seguida donà resultats: dues nenes i un altre nen.

Curiosament, dos d'ells procedien de la mateixa vila i, l'altre, d'un llogarret proper. Segons l'inspector Merna, que la Mari no deixava d'amoïnar sovint per tal de tenir notícies del seu fill, que no li era permès de visitar, allò possiblement indicava que l'Urn s'havia establert a Margala.

—I a ell com ho faran, per trobar-lo? Deu canviar d'aspecte contínuament.

—Sí —confessà l'inspector—. Els una dificultat.

—Què diuen, les mares d'aquestes criatures? Les han interrogades?

—Sí, les han interrogades i, pel que sembla, cadascuna d'elles déna una descripció diferent del pare.

—Pel que sembla? —recalcà la Mari.

—No tinc detalls. La investigació, allí, no la meno jo.

—Qui, doncs?

—L'inspector Juris —i va somriure—. Li agradaria d'anar-hi?

—Per què?

—A ell li interessaria. Sé que es volia posar en contacte amb vostè.

—No veig en què li puc ser útil.

—Vostè és l'única que ha conviscut uns dies amb la seva... com ho diré?... amb la seva forma amorfa. Parlo de l'Urn, és clar. I, al mateix temps, és l'única que esta al corrent de l'afer.

—No ho saben, doncs, les altres?

—No. Oficialment, les criatures estan retingudes i aïllades perquè presentaven símptomes de malalties infeccioses.

—Però aquesta explicació no servirà per sempre.

—No, no servirà. En trobarem d'altres —va dir, confiat. I afegí—: Vol que telefoni a l'inspector Juris?

L'home se li va fer antipàtic de seguida. Era alt, robust, amb la clàssica còrpora d'armari popularitzada per les novel·les policíiques, i tenia la veu aflautada. L'antipatia, però, la hi va valer, més que res, la seva mena d'amabilitat maldestra.

—No sap pas com l'admiro, senyora Drau —va començar per dir-li—. Poques dones haurien estat capaces de denunciar el seu fill.

La Mari es va quedar destarotada que les coses es poguessin interpretar d'aquella manera.

—Perdoni —objectà—, vostè s'equivoca. La singularitat del meu fill em va fer pensar en la necessitat de denunciar el probable culpable de la mort del meu marit, res més.

L'inspector Juris no es donà per vençut, i digué:

—Així i tot, és admirable. La col·laboració d'una dona com vostè no té preu.

Per gust, la Mari ja se n'hauria tornat. L'home, però, ja encadenava:

—Com li deu haver dit el meu col·lega, hi ha fortes presumpcions que l'individu

Urn continuï a Margala o pels seus encontorns. Probablement pels seus encontorns. No podem oblidar que la falta de papers d'identificació el priva d'exercir una activitat seguida. El més segur, doncs es que es vegi obligat a fer feines eventuais, de peonatge, o de jornaler agrícola. No hi ha cap més manera de passar desapercebut.

—Segons aquestes dones que han tingut fills d'ell, a que es dedicava en conèixer-les?

—Una ens diu: agent d'assegurances; una altra: representant comercial; la tercera: marxant d'antiguitats. No s'ha pogut comprovar res de tot això. Cal precisar que cap d'elles no el coneix gaire. Es tracta, en tots tres casos, de noies de conducta una mica irregular per les quals la relació amb Urn és una aventura entre tantes o que, a tot estirar, es distingeix de les altres perquè els deixà una criatura. Totes el van perdre de vista poc després de quedar embarassades.

—Es estrany que no es fessin avortar...

—D'altres ho deuen haver fet.

—L'inspector Merna pretén que les descripcions que han obtingut d'aquestes dones no coincideixen...

—No; gens.

—I que puc fer, jo?

—Molt senzill. Com li he dit, ens inclinem a creure que treballa al camp. Tenim una relació de totes les masies, de tots els pagesos de la rodalia, i és per aquí que s'encaminen les nostres perquisicions. Ja hem detingut tres persones.

—Detingut?

—Provisionalment, és clar. Detenim tots els individus que son incapaços d'identificar-se com cal, i aquí és on entra vostè. L'Urn, naturalment, no's'assemblarà, en la seva aparença actual, a l'Urn que vostè coneixia, ni al seu marit, però tots confiem que hi pot haver un detall o altre, no sabem quin, de caràcter permanent. Ningú més que vostè no pot reconèixer aquest tret.

—I n'hi haurà prou amb una impressió meva per condemnar un home?

—No. Si vostè arribava a assenyalar-lo, esgotaríem tots els mitjans d'identificació al nostre abast... Al capdavall, tothom té o ha tingut una família, ha nascut en algun lloc, i, encara que li interessi d'ocultar-ho, ho revelarà en adonar-se que la inculpció és greu.

—I si no dona resultat?

—Disposem d'altres recursos —digué l'inspector Juris—. Tard o d'hora, el trobarem. Però ens interessa que sigui com més aviat millor, abans no hagi tingut temps d'escampar massa la seva progènie. Les males herbes s'han d'exterminar sense contemplacions —afegí apassionadament—. No li sembla?

La Mari, sobtada pel to brutal, va mirar de conservar la serenitat i, com que sabia que l'inspector Juris no tenia prou autoritat per garantitzar-li res, digué:

—Abans, d'acceptar aquesta col·laboració que em proposa, voldria parlar amb el secretari del ministeri de seguretat.

L'altre es va sorprendre:

—Em pensava que havia quedat tot prou entès amb l'inspector Merna...

—No, no pas a satisfacció meva. Es indispensable que parli amb el senyor Minella.

L'inspector Juris sospirà, molest.

—Faré el que podré.

Al cap de dos dies perduts entre converses telefòniques i el viatge, la Mari tornava a penetrar al despatx on temps enrere l'havien interrogada davant d'un magnetòfon, però avui no n'hi havia cap i el secretari la va rebre sol. Va deixar-la explicar sense interrompre-la i, en acabar, digué:

—Senyora Drau... Vostè és una persona de caràcter i, fins ara, ha donat prou senyals de fortitud perquè pugui ser franc. —Es va passar un dit per la barbeta escrupolosament afaitada i prosseguí—: En cap moment no hem tingut el propòsit d'eliminar en la forma que sigui aquestes desgraciades criatures. Ben a l'inrevés, ens interessa de conservar-les i de tenir-les en observació mentre sigui possible. I ho dic així perquè dels primers exàmens realitzats pels especialistes es desprèn que no sobreviuran a la pubertat. Això, que ja és prou lamentable, ja que limita el temps de què disposem per estudiar-les, ens evita, en canvi, d'haver d'adoptar una mesura prevista en la necessitat d'esterilitzar-les. És més aconsellable que privar-les de la llibertat. —Va'fer una petita pausa, per si ella volia dir alguna cosa, però la Mari va continuar callada—. Pel que fa al seu fill —va reprendre el senyor Minella—, quan em van anunciar la seva visita em disposava precisament a convocar-la per donar-li personalment la notícia... la desagradable notícia...

—Li ha passat alguna cosa? —preguntà ara ella.

—Sí, desgraciadament... Tingui en compte que treballem en un camp verge, que no sabem com aquell qui diu res de la naturalesa d'aquests sers i que a despit de totes les precaucions... En un mot, senyora Drau: en el curs d'un dels exàmens, el seu fill es va morir...

Ella es redreçà, pàl·lida.

—Vol dir que el van matar!

—Però senyora! —protestà el secretari—. Vostè no m'ha escoltat... No s'adona que tots aquests sers ens son preciosos, que gràcies a ells els nostres científics podran estudiar una forma de vida altament evolucionada, intel·ligent i tan distinta de la nostra? Ni el pare no sofrirà el més petit dany. Evitarem, simplement, com lis he dit, que es propaguin.

—Un dels seus subordinats ha parlat d'extermini...

—No son els subordinats qui decideixen. I també pot ser que vostè ho hagi interpretat malament. Es pot parlar d'extermini en el sentit que la raça no prosperarà. I això vostè ja ho entén; ja sap que ha de ser així. No és que pensem que l'home, en el seu estadi actual, és una finalitat última, ben al contrari, creiem en un progrés..., però en un progrés humà, ara amenaçat per aquesta nova forma de vida que, ja ho ha vist,

procedeix sense cap mena d'escrúpol. Això vostè ho sap més bé que ningú; en va ser la primera víctima.

—Tanmateix, el nen...

—Vostè és molt jove, senyora Drau —es va apressar a interrompre-la el secretari—. Tindrà d'altres fills; d'altres fills normals, humans, si em permet que m'expressi amb aquesta franquesa. Em faig càrrec dels seus sentiments; fos com fos, era un fill. Però ara ha de pensar en les seves responsabilitats.

—Responsabilitats?

—En tenim tots. Les responsabilitats que ens dona la nostra, condició d'homes. Una existència, una forma estranya, ha vingut a pertorbar el nostre ordre. El simple instint vital ja ens aconsella de defensar-nos. Però ens ho aconsella encara més la intel·ligència. L'home esta en perill, senyora Drau, i a vostè, per així dir-ho, li ha tocat un lloc de combat a primera fila. No és envejable, ben cert, però estic segur que, en consciència no pot desertar.

Ella només tingué ànims de mormolar:

—El podré veure, el nen?

—L'acompanyaré personalment.

L'endemà de l'enterrament, la Mari es traslladà de nou a Margala, resignada a una tasca que ara, després d'aquell desenllaç, li resultava més ingrata, i, en el curs dels sis dies següents, va haver d'encarar-se amb nou detinguts que esperaven la seva visita. Els va veure d'un en un, com a suposada representant d'una societat cívica d'ajut als presos i, cada cop, va tenir lleure de parlar-hi una bona estona, a soles, amb el carceller a l'altra banda de porta, disposat a acudir si l'home es permetia alguna insolència, algun gest violent.

Alguns, atordits per l'aventura de la detenció, van confiar-li problemes familiars i conflictes personals que, d'una manera o altra, els situaven al marge de la societat; d'altres, més murrís, se li'n van riure, i fins i tot n'hi hagué un que volia convèncer-la de deixar-se fer l'amor.

Cap d'ells, però, n'estava raonablement segura, no era l'Urn. Li semblava que àdhuc en l'absència de trets més o menys familiars, el seu cor sabia descobrir l'individu que havia suplantat en Laris. Un mecanisme interior, instintiu, reaccionaria. L'inspector Juris, al qual ho digué en sortir de la darrera cel·la, es mostrà d'acord.

—Com a policia no hi hauria de creure, en les intuïcions. Però hi crec. No es desanimi, doncs. Demà ens n'arribaran dos més però aquests ja no els va veure. Aquell vespre, quan s'adreçava a l'hotel on la policia li havia reservat allotjament, va interpel·lar-la una individu amb el qual gairebé ensopegà en tombar una cantonada.

—Senyora Drau!

S'aturà, sense reconèixer-lo, i ell va adonar-se'n.

—No em recorda, oi? —li va somriure—. Anys enrere, quan tenien aquell arrendament, havia tractat amb el seu marit.

—Ah! Potser sí.

—Tenia un magatzem, aleshores. Arri Conse... Se'n recorda, ara?

—Vagament —menti ella—. Ja no el té?

—El magatzem? No. El negoci no rutllava gaire i el vaig perdre. No sabia que vostè tornava a viure aquí.

—Hi soc de pas, per uns quants dies.

—Ja entenc... A qui veig de vegades és aquell mosso que van tenir.

Ella s'encarcarà, sorpresa.

—L'Urn?

—Sí. I un bona peça que esta fet!

—Com vol dir?

L'home va consultar-se el rellotge.

—Té tard?

—No, no! Digui...

—Per que no m'acompanya a casa? —proposà el senyor Arri Conse—. Voldria ensenyar-li una cosa, ja que he tingut la sort de trobar-la.

—Què?

—Ja ho veurà. Tinc motius per creure que va abusar de la confiança de vostès. Li convenia tenir una tapadora, sap?

—Una tapadora?

—Sí. Em va caure un paper a les mans... però vingui.

Visc aquí mateix.

Va seguir-lo carrer amunt i tombà per un carreró més estret on només hi havia un fanal. Va estar a punt de retrocedir, però l'home digué:

—Es la segona casa.

La porta d'entrada estava oberta i van pujar fins al capdamunt de tot, el tercer pis, per una escala d'obra, molt gastada. Les parets eren brutes de guixades i hi havia inscripcions ofensives referides a noms femenins, si bé d'altres es mereixien els honors d'un cor traspasat per una fletxa en forma de fal·lus.

Dalt, el senyor Arri Conse obri l'única porta del replà, va prémer el boto del llum des de fora, i l'invità:

—Entri...

Va penetrar en una peça amansardada, on només hi havia un llit, una cadira i una taula, i dels murs de la qual, únicament interromputs per una finestra, penjaven tot de tirallongues de paper després per la humanitat. Alçà els ulls cap el sostre, de bigues que seguien la inclinació de la teulada, i, sorpresa per aquella misèria es girà.

L'Urn, amb les seves faccions blanques i sense caràcter, tal com l'havia conegut durant nou dies, prop de quatre anys enrere, repenjava el seu cos desossat contra la porta i se la mirava amb un somrís tímid.

—Sí —digué—; soc jo.

Es va quedar sense paraules, immòbil i gairebé indignada amb ella mateixa en adonar-se de com li havia fallat aquell pretès sisè sentit; ni un sol moment, no s'havia imaginat que podia ser ell. I quan recobrà l'ús de la paraula, li van sortir uns mots que no havia tingut cap intenció de dir; fins després no va comprendre que havia volgut ferir-lo.

—Saps que han matat el teu fill?

I es va tornar a sorprendre, ara d'haver emprat aquella expressió que, segons el secretari del ministeri, no responia a la veritat. Ell, en canvi, va acceptar-la com una cosa natural.

—No m'estranya —va dir—. També em mataran a mi, si poden.

—I per això —mastegà ella amb una ira sobtada— vas assassinar en Laris?

L'Urn abandonà la porta i va atansar-se-li.

—Mai no he assassinat ningú, Mari. Si t'ho han fet creure, han mentit perquè els convenia. En Laris va morir sobre el volant, d'un atac que, va fulminar-lo. No va tenir ni temps de dir res. Un petit gemec ...

—Però vas enterrar-lo de seguida, en un clot qualsevol. Per què, si no havies d'amagar res?

—Ja saps que si, que havia d'amagar qui era —va dir l'Urn—. Si hagués declarat la seva mort, hi hauria hagut una investigació que no em podia permetre. Però no va ser tan sols per això —afegí—. Vaig pensar en tu i que era l'ocasió de fer-te un fill. No sóc culpable de res més, Mari.

—I per que a mi? El mon és ple de dones.

—Ja ho sé —assenti l'Urn—. Però a tu et volia.

Ella va repenjar una ma en la taula, afeblida pel record d'aquell dies i de les seves nits, i se'l mirà.

—Això no t'ha privat de cercar-ne d'altres.

—No —i féu una pausa—. No ho entens, Mari? No podia perdre temps perquè sabia que aviat em destruirien. Com els meus companys.

La noia alça els ulls.

—No em penso que els hagin fet res; els estudien.

—Els van estudiar, si, però no gaire temps.

—Com ho pots saber?

—Perquè fins al darrer moment vaig estar en contacte amb ells. —S'adonà de la seva expressió escèptica, i digué—: Si, ens podem comunicar a distància. Sé l'instant precís en que els van matar. Dos d'ells, abans que tu tinguessis el nostre fill, i els altres dos al cap de pocs mesos.

Es va asseure a l'única cadira de la cambra i repenjà el cap entre les mans. Ella va preguntar:

—Per que vau venir?

—No sabíem on anar. I la terra ja la coneixíem, ens hi havíem atansat més d'un cop durant els darrers mil anys.

La Mari mormolà:

—Totes aquestes naus que en diem platets voladors...

—No, totes no; algunes.

—I mai no havíeu aterrat?

—No, mai.

—I per que ho vau fer, aquesta vegada? Ens volíeu colonitzar, potser?

L'Urn separa el cap de les mans.

—Colonitzar? No, Mari; ens vam quedar sense mon. Veníem... veníem a refugiar-nos.

Les primeres imatges les van captar a més de cinc-cents milions de quilometres de distància, quan la nau de servei tornava d'una missió rutinària de patrulla, i a Djlnl ja no s'hi van poder atansar; el planeta era una massa incandescent en la qual no hauria pogut sobreviure cap forma de vida.

Ignoraven que havia succeït, ho ignorarien sempre, però tot els inclinava a creure que, per un d'aquests atzars estadísticament tan improbables, alguna falla en qualsevol de les centrals d'energia atòmica havia generat un procés en cadena. Era irònic que un accident d'aquesta mena hagués tingut lloc precisament en aquell mon, on mai no s'havia fet un us bèl·lic de la fusió de l'àtom, car els habitants de Djlnl feia mil·lenaris que no guerrejaven. Una raça única, formada per la barreja de les races primitives, poc diferenciades, havia anat sublimant els seus instints agressius per bastir una civilització en la qual l'estímul no eren les riqueses ni el poder, si no el desenvolupament de les potencialitats creadores de l'espècie. Una llarga tradició en aquest sentit havia culminat, divuit segles enrere, en l'aparició d'una criatura nova, un autèntic mutant, la plasticitat molecular del qual li permetia d'escollir la seva forma corporal sense altres limitacions que les de pes i volum. A través d'un programa implacable, s'havia afavorit amb tanta de mesura l'expressió d'aquests nous éssers que, al cap d'una vintena de generacions, aquella facultat ja era compartida per tots els membres de la comunitat.

De la mateixa manera que l'home s'havia fet amb la intel·ligència, que el diferenciava de la bèstia, els djlnl's havien fet un pas, i confiaven que no seria el darrer, cap a la superació de les limitacions físiques i mentals de l'individu. No es podien desencarnar, ben cert, ni adoptar formes que haurien suposat una contracció física, però fora d'això els era permesa pràcticament qualsevol transformació, àdhuc la de les característiques sexuals, si bé tot canvi de sexe es traduïa, per raons encara desconegudes, en esterilitat.

Un control prudent de la natalitat feia que la població romangués estable, perfectament adaptada a les possibilitats de l'ambient. Això i la desaparició de la propietat privada, havia anat eliminant totes les desigualtats basades en la riquesa i únicament subsistien, sense que tinguessin incidència social, les de les capacitats personals de cadascú.

Hi havia encara, si, enveges i rivalitats provocades, més que res, per motius

professionals i, en alguns casos, per antagonismes de tipus afectiu, però això ben rarament es traduïa en delictes, tota vegada que una formació cívica extrema i no discriminatòria privava els ciutadans de lliurar-se a actes de violència; les tensions se solien resoldre d'una manera civilitzada, a base de compromisos i de superacions que, fet i fet, beneficiaven la comunitat.

I ara, aquell mon en el qual era possible una autèntica convivència i el lliure desenvolupament de les potencialitats de l'individu, havia deixat d'existir per culpa d'un error de càlcul, d'una badada o d'una avaria mecànica que ningú no va saber preveure. D'jnl era una massa de foc davant la qual els cinc astronautes van haver de retrocedir sense saber què fer, on anar. En aquells moments, cap més nau no estava de servei i sabien, doncs, que eren els únics supervivents de la seva raça.

—I vau venir a la terra —mormolà la Mari.

—Sí. L'únic planeta habitat per una espècie semblant a la nostra entre els cent vint-i-tres que havíem explorat.

Ella va retenir l'expressió més substancial de la seva frase, i repetí:

—Semblant a la vostra?

—Som, com vosaltres, bípedes de marxa erecta, amb quatre extremitats i ens reproduïm sexualment per impregnació de la femella, que és vivípara. Sempre hem cregut que entre els humans i nosaltres hi havia un procés evolutiu més o menys paral·lel... I això, aquesta semblança, que podíem accentuar a voluntat, ens va fer pensar que ens podríem confondre entre vosaltres.

—I no hauria estat més senzill escollir un planeta habitable, però deshabitat?

—Sí, més senzill sí —digué el xicot—. Però pensa en una cosa: érem cinc mascles.

—I necessitàveu dones —acabà la Mari—. Femelles que us donessin fills a través dels quals destruir l'home i reprendre la vostra civilització tan galdosa! Perquè de tot això que has dit no me'n crec res —afegí amb passió—. Quin ordre, quina convivència hi pot haver entre gent capaç de canviar d'aspecte? Un paradís de criminals, devia ser el vostre mon!

—Perdona —va dir l'Urn, plàcidament—, però no veig la relació.

—No? Quan no es pot ni identificar les persones... —va començar sense adonar-se que estava repetint un concepte de l'inspector.

El xicot es va sorprendre:

—Qui ho ha dit, això?

—Es natural, oi? Si sempre estàs canviant de cara, de cos...

—Hi ha la identificació cerebral, i t'asseguro que és tan infal·lible com això de les vostres empremtes digitals. Ningú no es pot fer passar per un altre.

—No canvia, doncs, el cervell?

—Sí, pot canviar, si vols, però a ningú no se li acudiria de fer-ho.

—Per què?

—Perquè deixaria de ser ell per sempre. Una transformació cerebral implica un

oblit absolut de les pròpies experiències, de tot allò que fa que continuïs essent tu mateix malgrat els canvis. El cervell reté la identitat, per dir-ho així.

—Com?

—Gràcies a les sinapsis, que són les connexions que s'estableixen entre les neurones. Si d'aquestes, en un cervell, n'hi ha més de deu mil milions i cadascuna d'elles pot tenir deu mil enllaços diferents, ja pots veure que no hi ha dos cervells que siguin iguals. Les tècniques de control que posseïem sobre aquestes «normes» facilitaven la identificació individual. Si a això hi afegim l'«empremta» del *locus caeruleus*, un dels nusos reticulars que hi ha a la base del cervell i que intervé en el mecanisme que provoca els somnis...

—Però nosaltres no ho sabíem, això! —va exclamar ella.

—Tu, no. Les autoritats, sí. Els meus companys no van amagar-los res i els vostres científics estan prou familiaritzats amb l'estructura i el funcionament del cervell per poder dominar, en un no res, aquestes tècniques per a nosaltres ja velles.

La Mari va desplaçar-se cap al llit, darrera d'ell, i, silenciosa, s'assegué. L'Urn va tombar-se al moment que afegia:

—I això no els ha privat de matar-los.

La noia, com distreta, mormolà:

—Però heu acudit a l'engany...

—Hi he acudit jo en veure com anaven les coses —va dir l'Urn, i s'alçà per asseure's al seu costat—. Escolta, Mari... No se t'ha acudit que, com qualsevol criatura, tinc dret a la vida i, sobretot, a la vida de la meva espècie?

Ella va tardar uns instants a contestar, i llavors inclinà el cap.

—No, no hi havia pensat. Es per això que has volgut tenir tants fills?

—Sí, Mari, amb l'esperança que se'n salvaria un o altre. Hauria volgut que fos el nostre.

—Per què precisament ell?

—Perquè a tu te'l vaig fer amb amor, Mari.

—Però te'n vas anar de seguida que el vaig tenir...

—Sí. Em vaig espantar en comprendre que aviat t'adonaries que no era en Laris. No se m'havia acudit, abans, que em delataria.

La noia atansà la galta a la seva, va agafar-li una mà, i ell va veure que tenia els ulls plens de llàgrimes. No tingué temps, però de dir res, puix que la Mari xiuxiuejà:

—En vull tenir un altre, Urn...

El xicot es va a separar gairebé amb violència, sobresaltat.

—Però Mari, si fa un moment...

Ella va moure el cap.

—Tampoc a mi no m'agradaria que s'acabés la meva espècie —digué—. Vine, Urn...

I va abraçar-lo.

Al cap de més d'una hora, en el silenci de la nit, van sentir la remor somorta dels

peus que pujaven per l'escala, i la Mari es redreçà en el llit, escoltant. Li semblà que algú s'aturava arran de porta i quan ell, estranyat de la seva atenció, li preguntà:

—Què passa? —la noia digué, baixet:

—Xit! Deu ser la policia.

—La policia?

—Em deuen haver seguit i, en veure que no sortia...

Una mà feixuga trucà a la porta i una veu en la qual identifica la de l'inspector Juris, que els agents devien haver avisat abans de prendre iniciatives, confirmà les seves sospites.

—Obriu! Policia!

—No contestem —va dir la noia, i saltà del llit—. Potser es pensaran que no hi ha ningú. —Va córrer de puntetes cap a la finestra—. Podríem mirar d'escapar-nos per aquí...

No va arribar a obrir-la, però a través dels vidres va distingir dues siluetes ajupides o agenollades a la teulada de davant i, ràpidament, es girà.

—Han envoltat la casa...

Els de la porta trucaven de nou, però no en va fer cas i tornà cap al llit, on l'Urn, assegut, es vestia.

—Què farem?

El xicot va moure el cap d'una banda a l'altra.

—Havia d'acabar així...

—Policia! —van repetir des de fora—. Obriu o enfonsem la porta!

Ella, que s'estava posant les calces, se les va treure de nou i, tot d'una, la cara se li il·luminà.

—Escolta. Has dit que et pots convertir en una dona també...

L'Urn va mirar-se-la i, a despit de la situació en què es trobaven, va haver de cobrir-se la boca amb les mans per tallar la rialla que el burxava en entendre les implicacions d'aquelles paraules.

—De pressa —urgí la noia, i es va girar d'esquena per no assistir a la transformació.

Reptà pel llit, cap a la banda de la paret, i al cap d'un moment senti que els pits li fregaven un braç mentre, fora, la veu de l'inspector Juris ordenava:

—Dispara al pany!

Va tombar-se i, abraçada a l'Urn, es cobri el cap amb el llençol. Va sentir el tret com si l'haguessin disparat dins mateix de l'habitació i, a l'acte, l'estrèpit de la porta que petava contra la paret.

Esperava unes paraules que els manessin d'alçar les mans, de sortir del llit, però ningú no va dir res. En canvi, unes passes avançaren per la cambra i, seguidament, una mà enretirà la roba. Aleshores va mirar. L'inspector Juris, inclinat sobre ells, tenia els ulls tan oberts que se li havien fer rodons, però la boca es plegava en una expressió de fàstic que li alterà la veu en ordenar:

—Fora del llit!

No els va treure la vista de damunt mentre l'obeïen i la Mari de reüll, llambregà el seu company. No, ni ella no hauria tingut cap dubte, al lloc de l'inspector.

L'home es desà la pistola que engrapava i desvià els ulls cap a la seva cara.

—Sap que la podria... que les podria detenir, per això?

La Mari acalà la mirada.

—No fem cap mal a ningú.

L'inspector va fer mitja volta i, prop de la porta, va empènyer un dels agents embabiecats.

—Què bades, imbecil?

L'home s'empassà sorollosament la saliva i el va seguir.

El mati de l'endemà, l'inspector Juris va significar fredament a una Mari no gaire avergonyida que ja no li era indispensable la seva col·laboració i, a primeres hores de la tarda, la noia se'n tornava a la capital, on al cap de dos dies va presentar-se a sol·licitar un duplicat dels seus papers d'identificació, perduts, va dir, en el curs del viatge.

Tres dies després llogava un petit cottage dels cinc que hi havia perduts en una clapa privada de bosc, a Surbis, una localitat propera que, de fet, ja no era més que un raval de la ciutat. I a començament de la setmana següent s'incorporava a una nova col·locació, al departament de relacions públiques d'una firma del ram de productes de neteja. Va comprar-se una bicicleta per no haver de dependre d'un transport públic prou distant per descoratjar la gent de viure als cottages. Aleshores només n'hi havia un altre d'ocupat per dos vells insociables que, quan la Mari passava prop d'ells, giraven el cap per no haver de saludar-la.

L'Urn no se li reuní fins al cap de tres setmanes, quan va haver rebut el duplicat de la documentació que, si per atzar hi havia un control de viatgers, al tren, li permetria de fer-se passar per la Mari, a la qual s'assemblava com una germana bessona, amb l'única diferència que, ell, tenia els cabells força més curts.

Aquell vespre, quan a la fi trucà a la porta del cottage, la mateixa noia es quedà admirada que el xicot pogués haver reproduït els seus trets i la seva expressió d'una manera tan precisa.

—N'hi ha per no creure-s'ho —va dir-li, i el portà davant del mirall, on dues noies pràcticament idèntiques es van contemplar mútuament—. Saps que em resulta una mica incòmode i tot, això de veure'm duplicada?

—No caldrà que m'hi vegis més. Només seré tu quan siguis fora, per si algú trucava.

—Més valdria no obrir...

—Em, poden sentir i estranyar-se que no contesti ningú.

—Sí, serà més prudent. No crec que vingui cap visita, però. Es una sort que hagi trobat aquest indret tan isolat. L'única pega és que_ no podem sortir mai junts. Ja

anava a separar-se de l'espill quan va fer un gest i el retingué.

—A veure, espera...

Tornà a examinar-lo, a examinar-se.

—No notes res?

—Diferent, vols dir?

—Sí.

L'Urn es contemplà amb més atenció.

—No. Els cabells —digué ella—. Caldrà que me'ls talli. M'ho sabries fer tu?

—Em penso que sí.

Van anar a cercar unes tisores, s'assegué i l'Urn, curiosament, els hi va escurçar fins que quedaren com els seus.

A les vuit del mati es van acomiadar amb una besada a la banda de dins de la porta i la Mari sortí. Fora, va agafar la bicicleta repenjada contra la paret, sota el menut ràfec i, portant-la pel manillar, va fer els tres o quatre metres que la separaven de la tanca baixa, de fusta.

L'obri, feu passar la bicicleta i, a l'altre costat, muntà.

Al cap d'un segon, sense haver tingut temps de completar una pedalada, ja era a terra, i l'Urn, sorprès per l'espetec del dispar, mirà per la finestra. A l'acte arrancà a córrer cap a la porta, però llavors senti unes veus que s'atansaven i s'aturà un moment a transformar-se; no calia que els veïns sabessin que allí hi havia un home.

Sinó que no eren els veïns. Un agent s'inclinava sobre la Mari i un altre home, en el qual va reconèixer l'inspector Juris, mirava cap a la casa. A terra, ara, amb la bicicleta i la noia, hi havia un fusell.

Va avançar sense treure els ulls dels de l'inspector, que el fitava amb una expressió, triomfant i, aparentment, no feia cap cas dels mots que llavors pronuncià l'agent.

—Entre cella i cella... S'hi ha quedat a l'acte.

Ell mormolà:

—Per què?

—De debò s'imaginava que els sortiria bé? —va dir l'inspector—. No se li va acudir que havíem de fer un informe i que se'ns comunicaria immediatament que, entre les seves múltiples habilitats, tenia la de fer-se passar per una dona?

Va adonar-se que es creien que ella era la Mari i abaixà els ulls cap al cadàver bo i preguntant:

—Ens van seguir, doncs?

—La vam seguir —rectificà l'inspector— i quan demanà aquell duplicat al servei d'identificació van entendre molt bé què es proposaven. El que no acabo de veure clar és perquè volia protegir-lo. Un enemic, potser l'assassí del seu marit...

L'agent, que s'havia tret un telèfon de campanya de la bossa que li penjava al costat i ara donava ordres a algú, va estalviar-li de contestar. Després, però, preguntà:

—I calia matar-lo així, com un gos?

L'inspector va posar una cara irritada i glapí:

—Li sembla que l'havíem de portar davant dels tribunals, potser?

L'ambulància es devia esperar molt a prop, a la llinda del petit bosc, perquè ja s'atansava pel camí, i l'agent va enretirar la bicicleta perquè no fes nosa.

—Hauria estat més just. Tothom té dret a explicar-se. Potser no era tan culpable com es pensaven...

L'inspector Juris se'l va mirar despectivament i escopí, com si fos un insult:

—Dones!

Va girar-se cap a l'ambulància que acabava d'aturar-se i d'on l'agent va enretirar un baiard, sobre el qual, entre ell i el xofer, dipositaren el cadàver per tal de carregar-lo al vehicle.

Sense moure's de la tanca, va seguir les maniobres i observa que el policia muntava a la part de darrera, com per vigilar encara la morta. Va haver de tornar a saltar perquè s'oblidava el fusell, i l'inspector Juris caminà cap a l'ambulància, on el xofer ja era de nou darrera el volant.

Ja tenia una ma al pom de la porta de la cabina quan va preguntar-li:

—I com sabien que era ell?

L'home va mirar-lo per damunt l'espatlla amb una cara satisfeta, de murri, i, lacònic, digué:

—Els cabells, senyora Drau.

I puja al vehicle, el qual engega immediatament.

L'Urn espera uns segons, fins que l'ambulància tombà, al capdamunt de la clapa de bosc, i llavors, sense córrer, va travessar cap a la banda de darrera del breu jardí i, sense ni entretenir-se a donar un darrer cop d'ull al cottage salta la tanca. D'un moment a l'altre, l'inspector Juris, fins aleshores obcecat per la captura, podia caure en que tots dos els tenien curts, els cabells...

La noia que venia del futur

I

Una setmana enrere probablement hauria estat tot ben diferent, perquè s'hauria trobat amb la mare. Ara, però, ella s'havia mort i, des d'aleshores, vivia tot sol a la petita torre del carrer dels Nou Pins. Per això, perquè a casa no hi podia haver ningú, em va estranyar de veure llum a una de les finestres de dalt, on teníem els dormitoris. Sense acudir-se'm que podia haver entrat algun lladregot i que m'exposava a prendre mal, vaig obrir la porta i vaig fer una passa rebedor endins. Només una... de moment.

Una noia d'allò més bonica, totalment despullada, baixava de l'estatge superior. En veure'm vacil·là, tan sorpresa com jo, i de seguida arrancà a córrer escales avall i cap a l'interior del pis, vaig pensar que amb la intenció de fugir per la banda de darrera. Vaig poder aturar-la a la porta de la cuina, i, en subjectar-la, ella se'm girà amb un moviment agressiu que no va prosperar quan vaig torçar-li un braç cap enrere per tal d'immobilitzar-la.

—Deixa'm! —es queixà.

—No tan de pressa. Què hi feies, aquí?

Aquesta senzilla pregunta, tan inevitable, semblà desconcertar-la; si més no, se'm va quedar mirant com qui no sap que dir. Vaig insistir:

—Per on has entrat?

—Deixa'm! —repetí.

—No pas abans que t'expliquis una mica. No deus pas haver caigut del cel, oi?

Va parpellejar dues o tres vegades seguides, es fregà un llavi contra l'altre amb una energia que els hi envermellí encara més, però no contestà.

—Suposo que t'adones —vaig recalcar— que, pel cap baix, em deus una explicació...

—Sí, ja ho sé —i va fer una pausa—. Vius aquí, tu?

—Es clar. Per què vas despullada?

Era com si fins llavors no se n'adonés, car va envermellir una mica i, ingènuament, amb la mà que tenia lliure, intentà de cobrir-se els pits. Parpellejà de nou.

—No sé què deu haver passat —mormolà com per ella mateixa.

Vaig alliberar-li el braç, atent als seus moviments, però ella es quedà al meu

davant, sense moure's.

—Vine —vaig dir-li—. Et donaré alguna cosa...

Com que les faldilles i les bruses de la mare, que era més aviat grossa, li haurien anat grotescament balderes i els meus pantalons eren massa llargs, vaig decidir-me, a la fi, per un dels meus eslips blancs i una camisa. Ho acceptà sense cap comentari i, mig girada d'esquena, començà a vestir-se.

—No em faràs creure —vaig comentar— que has entrat així, nua. T'haurien detingut.

—Suposo que sí.

—Doncs?

—Es va cordar els botons de la camisa.

—Es que no hi he vingut, despullada.

—Bé... I què n'has fet, de la roba?

—No ho sé... Duia pantalons, jersei i la roba, interior, és clar.

—Per què t'ho has tret?

—No m'ho he tret. Ho dec haver perdut.

—Perdut? —em vaig admirar—. On?

—Pel... —vacil·là, sense mirar-me—. Pel camí.

Gairebé vaig riure.

—Et devien venir molt grans, aquestes peces!

—No és això. Es...

I callà.

—És què?

Es va humitejar un llavi contra l'altre i vaig observar que les seves mans, nervioses, recargolaven un faldó de la camisa que li queia sobre l'eslip.

—No sé com, m'he trobat aquí...

—Potser és que séc ruc, però no ho acabo d'entendre. Si t'has trobat aquí, és perquè hi has vingut.

—Sí, és clar...

—No crec que hakis entrat a robar. Ningú no se'n va a robar, despullat. Què volies, doncs?

—No ho sé... Es el carrer d'Eugeni Prenca, aquest?

—No; el carrer dels Nou Pins. Per què?

—Es estrany —va comentar per tota resposta.

—Acabaré per creure que t'has escapat d'un manicomi... Com te dius?

—Deli.

—I on vius?

—Al carrer d'Eugeni Prenca.

—Que jo sàpiga, aquest carrer no existeix. Mira...

Però ella em va interrompre:

—No em podria quedar... per ara?

—Vols dir a viure aquí?

—Sí. No ho voldrien, els teus pares?

—No en tinc.

—Vius sol, doncs?

—Sí. Però escolta, sóc jo qui pregunta! Encara no m'has dit per què has entrat, que volies...

—Res. No volia res, t'ho asseguro.

Em vaig empenyar.

—Saps què et dic? Que et tornis a despullar i que fotis el camp. I dóna'm les gràcies que no et denunciï.

—Però si no sé on anar! —va fer, desolada.

—Te'n tornes allí d'on has vingut.

—No puc.

Se li devia haver escapat, perquè va posar una cara contrariada i em mirà de reüll.

—Ja ho entenc. T'han tret d'algun lloc. O potser has hagut de tocar el dos. T'han sorprès potser en un llit on no havies d'estar? —Em vaig donar un cop de palmell al front—. Es clar, és això! T'has hagut d'escapar tal com anaves, despullada.

—No és veritat!

—Aviat ho sabrem. No devia ser gaire lluny, si has entrat aquí.

Ella es va descordar furiosament la camisa.

—Si penses això, té, ja t'ho pots confitar!

I va tornar a despullar-se de pressa. Vaig arribar a temps d'interrompre l'operació quan ja tenia l'eslip a mitja cuixa.

—Està bé, esta bé! No és això, doncs! Però que hauries pensat, tu, al meu lloc?

Li vaig anar remuntant la peça fins que el ventre quedà de nou cobert i vaig obligar-la a posar-se altre cop la camisa.

—Perquè ho sàpigues —va dir desafiadorament—, soc verge!

—D'acord, no t'enfadis...

Però tot d'una em vaig enfadar amb mi mateix:

—Mira que és gran! Et trobo aquí sense un fil de roba, et negues a donar-me explicacions i encara m'excuso!

La cara li va canviar d'expressió, i somrigué:

—Ets simpàtic.

—Soc simpàtic...

Enrabiad, vaig travessar l'habitació on l'havia duta per vestir-se i vaig donar un cop de porta, inconscientment, potser confiava que allò resoldria el problema. Però no el va resoldre. Quan al cap d'una hora, més serè després d'haver-me dutxat i afaitat, vaig baixar al pis, ella era a la cuina, on tenia alguna cosa al foc.

—Què fas? —vaig preguntar-li.

—El sopar.

Va ser així com s'instal·là a casa. Jo me n'anava de bon mati a la central, on seguia uns cursos d'enginy i d'altres de perfeccionament de llengües i dialectes abans que m'enviessin a l'Orient, dinava en una cafeteria amb d'altres companys i companyes també destinats a l'estranger i, a la nit, en tornar al xalet, ho trobava tot a punt, net i endreçat com quan vivia la mare. Potser més i tot, ja que ella, darrerament, per culpa de la malaltia, s'havia abandonat força.

El segon dia de la nostra convivència, vaig donar-li diners perquè es comprés roba; per un estrany caprici, però, a casa sempre duia un dels meus esllips i una camisa o un jersei. No me'n queixava; li queien d'allò més bé, Tenia unes cuixes llargues i ben fetes i unes natges eixerides que no hi havia cap motiu per amagar.

Tot sopant, i després, parlàvem, però eren unes converses plenes de reticències cada cop que, d'una manera o altra, s'al·ludia la seva persona, la seva vida anterior al vespre que vaig trobar-la al xalet, la seva família... Jo procurava no fer-li preguntes directes i, per venjança també em negava a contestar les seves quan es mostrava massa personal. Ens referíem, doncs, a esdeveniments corrents, a fets llegits al diari, a idees generals i d'un caràcter més aviat abstracte, la qual cosa, fos com fos, em va permetre d'adonar-me que era una noia força culta, amb coneixements a nivell universitari. Un vespre va dir-me que tenia vint anys.

De tant en tant, però, li sorprenia ignoràncies que no m'explicava, com quan va resultar que ni sabia el nom del batlle actual tot i que era un home molt popular des que, dos anys enrere, es decidí a fer una cosa sense precedents: rebaixar els impostos municipals a tots aquells que no arribaven a la segona categoria de renda. De fet, fins i tot li era desconegut l'actual sistema tributari, implantat ja feia cinc anys i objecte de moltes controvèrsies. Tenia un coneixement arbitrari i d'allò més inexacte d'alguns barris de la ciutat, en la qual deia haver nascut i viscut sempre. Si li ho feia notar, callava o somreia amb un posat misteriós, com un jugador que té trumfos en reserva.

Hi havia nits, quan feien pel·lícules interessants, que ens assèiem davant l'aparell de televisió, i també en aquest camp, el del cinema, va anar resultant que, afeccionada com deia que hi era, no havia vist un grapat de cintes recents, remarcables per un concepte o altre. Algun cop, en canvi, citava títols o directors que jo desconeixia i sobre els quals, en interrogar-la, es desmentia de seguida amb un:

—No, tens raó; ho dec haver confós.

No sabia com interpretar-ho, però això no em privava d'anar-me'n enamorant. No tan sols era bonica, sinó que era agradable i, quan es deixava anar, que no era sovint, mostrava un caràcter enjogassat que m'encisava. També tenia sentit de l'humor.

Un dia, per exemple, que li feia observar la seva afecció a les meves camises, va dir:

—Són els botons.

—Els botons?

—Sí. N’hi ha tants que sempre tinc la sensació que, si vull, en puc cordar un més.

—I dels esllips que me’n dius? No en tenen...

—Precisament. Una cosa compensa l’altra.

Era la mena d’humor absurd que em feia gràcia i que contribuïa que em sentís bé al seu costat. Al cap d’un parell de setmanes, ja em semblava que no podria viure sense ella. No m’importava d’on vingués, qui fos; la necessitava amb aquesta mena d’urgència que necessitem les coses, sobretot les dones que ens plauen, als vint-i-un any.

Li ho vaig dir un vespre, mentre contemplàvem, encara me’n recordo, uns dibuixos animats de Clan Yogui. Sempre sèiem en un divan, l’un prop de l’altre, i ocasionalment els nostres braços o les nostres cames es fregaven sense que ni ella ni jo evitéssim el contacte o hi insistíssim amb intenció. D’altres cops ens miràvem i ens somrèiem, bo i fent algun comentari sobre el programa. Aquell dia, però, li tenia els ulls clavats damunt, i ella, que també es distreia dels dibuixos, em va dir:

—Què mires?

—Ja ho veus.

—Sí. Per què?

Vaig passar-li un braç per l’espatlla, la vaig atreure lleugerament i, avançant els llavis, vaig besar-la. Va ser una besada breu, que ni li hauria donat temps de separar-se, si ho hagués volgut fer; ho feia jo.

Va continuar mirant-me i, en veure que no deia res, preguntà:

—És això, doncs? .

—Sí, Deli, és això. T’estimo.

Ella no separà els ulls dels meus.

—Vols dir que em vols estimar...

—No; vull dir que t’estimo.

Llavors tornà a mirar cap a la pantalla i, una mica inclinada, amb els colzes repenjats sobre les cuixes, uní les dues mans a l’altura dels genolls separats.

—No te n’havies adonat?

—No volia adonar-me’n, em penso.

Ara vaig ser jo qui preguntà:

—Per què?

—Perquè no pot ser, Joni.

—Es, Deli; no ho pots evitar.

—No pot ser —repetí, i ara tornà a mirar-me—. No saps res de mi.

—Sí que ho sé. Tenim moltes coses en comú.

—Quines?

—Per començar, les camises i els esllips.

Em va somriure, i una mà s’apoderà de la meva.

—Es veritat. Però no n’hi ha prou.

—Vols dir, simplement, que tu no m’estimes.

Ella sacsejà el cap, sense deixar la meva mà.

—No et puc estimar, Joni. No hi tinc dret.

—Es relaciona amb la teva entrada aquí, això?

Va assentir gairebé solemnement.

—D'on venies?

I ella, baixet, baixet, va dir:

—D'un altre món. Joni. O com si ho fos: de l'any 1996.

Érem al setanta-quatre i en aquell moment, segons em va anar explicant, ella encara no havia nascut. No naixeria fins el setanta-sis, al barri del Riu, i seria la filla única d'un comptable i d'una antiga mecanògrafa que s'havien conegut a la casa on treballaven tots dos. Als dotze anys, la família s'instal·laria al carrer d'Eugeni Prenca, al numero 8, principal, i ella faria els estudis secundaris i després entraria a la Universitat, però hauria de deixar-la gairebé de seguida, l'any 1995, en morir-se el seu pare.

Es a dir, tot això no podia explicar-se en condicional, atès que formava part del seu passat. Ara, l'any 1996, tenia vint anys i, un dia, la tarda del vespre que la vaig trobar a casa, va caure o es traslladà al 1974; havia fet doncs, un viatge en el temps.

—Despullada... —vaig bromejar.

—Sí, en aquell moment entrava a la dutxa.

—Pensava que m'havies dit que duies pantalons i jersei...

—No recordava bé les coses, llavors, tot just acabava d'arribar i estava una mica atordida.

—Molt convenient.

—No em creus, oi?

—A tu què et sembla? Ningú no ha fet mai cap viatge en el temps. Ni se'n poden fer.

—Ah, no? I què fem, tots, sinó això?

—Però només endavant, en una sola direcció.

—Aleshores, res no s'oposa que puguis fer tota la volta...

—Quina volta? —em vaig estranyar.

—Si viatges per una circumferència, o per una esfera, com la terra, acabaràs per tornar a l'indret d'on has sortit, però hauràs hagut de passar per tots els llocs on no has estat mai. Es el que em deu haver passat a mi.

—Em sembla que això és fer una interpretació ben capritxosa de les teories d'Einstein.

—Potser sí; no ho sé. Però en un mon finit, les coses es deuen repetir, oi? És possible, doncs, que l'any 1974, dos abans de néixer, em trobi aquí.

Vaig tornar a fer-hi broma:

—T'hauries envellit molt, pel camí.

—Per què? Ja saps que, segons a quines velocitats viatges, fins i tot pots

rejovenir-te.

—Viatges en el mon físic —li vaig fer observar.

—I que no ho és, aquest? Tots els viatges son en el mon físic. Com podria estar aquí, si no?

Ho vaig començar a trobar embolicat, però se m'acudi d'objectar:

—Per de pressa que haguessis anat, hauries tardat anys; no hauria pas estat una cosa instantània.

—No dic pas que ho fos. Aparentment, he tardat divuit anys.

—Divuit i vint, son trenta-vuit. I en tens vint.

—Però els del viatge no compten, si l'he fet a la velocitat exacta per rejuvenir els que anava envellint. No ho veus?

No veia res, i em vaig aixecar, nerviós, gairebé marejat per aquell inici de discussió. Ni la Deli ni jo no érem uns científics, però ella em duia l'avantatge d'haver reflexionat en una qüestió que l'afectava...

—No —vaig cridar gairebé en fer-me aquest pensament—. No pot afectar-te, perquè tot això és imaginari.

—Què dius?

Vaig asseure'm de nou al seu costat.

—Escolta, Deli. Es de sentit como que per arribar a l'any 1974 des del 1996, o del que sigui, també s'hauria de 4 viatjar per l'espai. I a aquesta velocitat que dius...

—I per què, per l'espai? Potser el temps és un lloc... diguem-ne un lloc... per on es pot passar d'un espai a l'altre sense haver de travessar els espais de l'entremig. Vull dir que, en la dimensió del temps, és possible que l'espai tingui un altre sentit, o que no en tingui cap. Això ho explicaria tot.

—Mira que bé! De primer has reconegut que era un viatge en el mon físic...

—Sí.

—I ara ho negues.

—Per això que he dit de l'espai? No té res a veure. També el temps és físic.

Em vaig quedar sense resposta. Ho era? Per sortir-me'n d'una manera o altra, vaig fer.

—En tot cas, té qualitats que no ho són.

Però ella estava a punt, i no vacil·là:

—Com nosaltres. El pensament mateix, no és una cosa material, però té un substrat físic sense el qual no podria existir. Qui t'assegura, doncs, que el temps...

—No ho emboliquem més, Deli, que ja és prou difícil. Tot això... —i llavors, amb retard, van tocar fons unes paraules que havia pronunciat moments enrere—. Escolta... Has dit que has viatjat durant divuit anys, i suposo que et fundes en el fet que, en partir, en tenies vint i ara te'n falten dos pel dia del naixement. Es un càlcul errat. Fixa't que et trobes a vint i dos anys de la teva edat autèntica, l'any 1996.

—No —va respondre amb simplicitat—, perquè l'any 1974, l'actual, també en tinc vint. Em trobaria a vint-i-dos anys dels vint si hagués retrocedit en lloc

d'avançar.

—Si fos així, hi hauria una distància més curta fent la volta pel temps que no pas retrocedint...

—Em penso que sí. O potser és la mateixa i tot es qüestió de perspectiva.

—Perspectiva! No t'adones que, amb això, és com si em diguessis que tothom pot viure en qualsevol moment?

—Sí. Però només un cop cada vegada. Que et penses que hi sóc, ara, a l'any 1996?

Em va tornar a sortir un estirabot:

—Doncs digues que la teva mare deu estar passant molta angúnia...

Però ella s'ho va prendre seriosament:

—Si que deu estar enquimerada...

—Per què no li envies un telegrama?

—Si te'n burles...

Total, que ens vam enfadar i la nit s'acabà amb un petament de portes. M'hi estava acostumat.

L'endemà, i els altres, la discussió va reprendre. I s'amplià, també. Dos vespres després, per exemple, li vaig fer una pregunta que ja se m'hauria hagut d'acudir abans:

—Es el teu primer viatge, aquest?

—No; el tercer.

—I les altres dues vegades, on vas anar a parar?

—El primer cop, entre un ramat de bens; era el 1832.

—Ho vas comprovar?

—No, no vaig poder. El segon cop, sí. Prop, hi havia una casa de pagès i vaig entrar-hi a demanar un got d'aigua. Tenien un calendari i era de l'any 1913, tal com em pensava.

—I després, què vas fer?

—Me'n vaig tornar.

—Però ara t'has quedat. Per que?

—Em va fallar alguna cosa. Es com si hi hagués hagut algun factor emocional que em pertorbava, que encara em pertorba.

—No pots anar i venir sempre que vols, doncs?

—Normalment, sí. Vull dir des que vaig descobrir que tenia aquesta facultat d'harmonitzar amb... perquè és això —es va interrompre—, com un do que et permet de viure a un altre ritme, a un ritme que és el teu i és... diguem el de l'univers. Coincideixes amb alguna cosa, saps?

—No, no ho sé, però és natural; no ho he experimentat mai. I ara és com si haguessis perdut aquest do...

—Perdut, no. Hi ha això, unes pertorbacions.

—I son moltes les persones de l'any 1996 capaces d'aquests viatges en el temps?

—No ho sé; no en conec cap més. Es clar que, si n’hi ha d’altres, potser fan com jo, que s’ho callen.

—En tot cas, diguem que no és una cosa corrent, una facultat que l’home hagi generalitzat...

—No; això, no.

—Podríem dir, doncs, que, en cert sentit, ets una persona anormal.

—Sí, es podria dir així.

—I per què ho calles, en el teu mon?

—Perquè tinc por. No en tindries, tu?

—Em penso que sí. Et podrien tancar, oi?

Això rai. M’escaparia. Però em podrien fer coses pitjors.

—A mi m’ho has dit. Tant hi confies?

Ella va assentir.

—Es clar. M’estimes.

Ho va dir amb una mena de sentiment, amb una mena de tristor, que m’emocionà i va obligar-me a abraçar-la.

—Deli, Deli... Per què no et deixes d’aquestes cabòries? No veus que tot això son fantasies? Podríem...

Però ella, que ja anava a respondre a les meves besades, s’apartà de cop.

—Deixa’m, Joni... Si per tu son cabòries, senyal que et deus pensar que soc boja.

—Però Deli! Si tu mateixa saps que no pot ser! T’has deixat suggestionar per una idea, per una lectura... Com no sigui en un llibre o en una pel·lícula, ningú no ha viatjat mai pel temps. No s’hi pot viatjar, t’ho repeteixo.

Em va fitar amb un esguard greu que contrastava amb la meva exaltació creixent, i mormolà:

—No sé com pots dir que m’estimes... Deu ser, només, que tens ganes de dormir amb mi. I, per dormir-hi, tant li fa que sigui boja com que no ho sigui. Al capdavant, soc una noia ben feta, i això és el que compta, oi?

—Deli!

Em sentia tan ferit, que vaig bufetejar-la. I ella, en lloc d’arrencar a córrer cap a la seva habitació, o de posar-se a plorar, o de reaccionar amb insults, em va somriure mentre jo continuava:

—Que t’he tocat mai un fil de la roba, potser? Que he vingut a rondar pel teu dormitori? Que m’he excedit en alguna cosa? Digues, en què m’he excedit?

Va continuar somrient, se m’atansà de nou i va besar-me. Tot era tan estrany, que em vaig desinflar a l’acte.

—Perdona —va dir—, però és que m’entra una ràbia, quan em surts amb això de les cabòries!...

Quan ens desenllaçàrem, em vaig passar la mà pel front amb un gest fatigat, em vaig asseure.

—Siguem sensats, Deli. Fes un esforç. A tu et sembla que si un dia entrava a casa

i hi trobava algú que em deia que és mort, que ve de l'altre mon, me'l podria creure?

—No; suposo que no...

—Doncs això teu és semblant. Dius que véns del futur, i el futur no existeix... encara no existeix. Hi haurà un 1996 si abans no fem volar el planeta, però ara no hi és. I si no hi és, tampoc no hi pots ser tu.

—Ja ho sé, Joni. Vull dir que a tu això et pot semblar, molt lògic, molt sensat. L'han acostumat a pensar així, en un temps que es va fent, es va creant, desenvolupant, que s'afegeix ordenadament al temps ja passat, o a l'actual. Però i si el temps ja estigués tot fet, com si diguéssim? Si el temps existís tot alhora i nosaltres només, el poguéssim anar veient a poc a poc?

—Si fos així, seria en algun lloc, oi?

—Sí. El futur seria en un lloc on encara no hem arribat.

—Com un poble que hi ha al capdavall del camí i que una muntanya t'amaga? Un poble que no veus fins que hi ets a tocar?

—No ben bé. No hi ha cap necessitat que sigui com l'espai, des del qual pots veure alguns indrets on no ets, encara i on seràs si continues avançant. És una altra dimensió, potser interioritzada...

I ja hi tornàvem a ser! Aquell vespre vam sopar a les dotze toques, quan ja començàvem a repetir-nos i tot es feia circular.

Aviat vaig adonar-me que estava negligint les meves obligacions amb la central i que únicament per pura rutina no m'endarreraria en els estudis. Vulguis o no, empassava tot el sant dia ponderant els arguments, o alguns dels arguments, de la Deli i cercant-ne d'altres de prou afinats per refutar-la d'una manera definitiva, que la fes emmudir. D'amagat, vaig consultar obres de filosofia, de ciència, fins i tot em vaig rellegir «La muntanya màgica», on em semblava recordar que el temps era un tema de discussió. Alhora, però, començà a fer forat aquella idea que jo, i tots els altres homes que s'havien ocupat de l'assumpte, ho havíem fet, com ella em digué, des del punt de vista d'una lògica determinada, qui sap si més aparent que real, o vàlida tan sols a nivell d'unes experiències que al capdavall eren limitades. També em deia que la imatge del mon físic que té l'home havia anat canviant en el curs dels segles, que hi havia hagut un temps en que l'home s'equivocà en apreciacions tan senzilles, comparativament, com la forma de la terra, o la seva situació en el sistema solar. Contínuament havíem hagut d'anar revisant els conceptes i, si no sempre havíem contradit els dels nostres avis, si que hi havíem afegit prou per descobrir-nos un univers més complex que ells no s'imaginaven, tan complicat, de fet, que ja arribàvem al moment que ningú no podia dominar la totalitat dels coneixements adquirits. La ciència es dividia en especialitats...

Que la Deli no estava boja, ho podia comprovar cada dia. En tot es captenia com una noia normal, intel·ligent, no tenia lapsus ni obsessions i d'aquell viatge en el temps en parlava amb el convenciment d'algú que està segur del que diu, si, però no pas d'una manera compulsiva o histèrica, com hauria fet una persona insana que

confon la realitat amb els productes que només son fruit de la seva imaginació malalta.

Continuava semblant-me increïble, és clar, que vingués del futur, que pogués haver-hi un futur contemporani del present i, doncs, del passat, però el meu escepticisme es matisava, com si comencés a acceptar que, d'una manera o altra, podia haver-hi quelcom que formava part de l'ordre natural de les coses i que encara no era reconegut. Potser un mon paral·lel que ella confonia amb el futur... No sé per que, això em semblava més versemblant. Quan li ho vaig dir, però, ho negà rodonament.

—No, no; no confonc res. A tu et sembla que, si hi hagués un mon paral·lel, seria una copia exacta d'aquest, amb els mateixos llibres, les mateixes pel·lícules, les mateixes ciutats?...

—Algun cop —li vaig recordar— m'has citat títols que no conec.

—Sí, els d'obres que es faran d'aquí a deu o dotze anys.

—I la ciutat tampoc no la coneixes gaire bé —vaig insistir.

—Perquè molts barris han canviat. No em facis riure, Joni —afegí—. Es més difícil de creure en un mon paral·lel que en el futur; al capdavall, aquest futur és del nostre mon.

—No juguis amb les paraules. No poso en dubte el futur, sinó el viatge en el temps, ja ho saps.

—Bé. Vull dir que ara només has de pensar en un viatge en un temps que és el nostre, mentre que en el cas d'un mon paral·lel, hi ha el problema d'aquest mon, que i no sabem si existeix, i el del viatge que algú podria fer d'un univers a l'altre. No és més complicat, encara?

Vaig haver de concedir-li-ho i, tot d'una, vaig comprendre que estava disposat a creure qualsevol cosa o, més ben dit, a admetre que hi creia, si això m'havia d'ajudar a arrencar-la de la seva seguretat. Després, un cop l'hagués fet vacil·lar, ja tindria temps de desmuntar les noves hipòtesis.

L'endemà, però, sobtadament, tot canvià. En tornar a casa vaig trobar-la mudada, a punt de sortir. Era la primera vegada que es disposava a fer-ho en aquella hora.

—On vas? —vaig estranyar-me.

—Anem —va rectificar-me ella—. T'agradaria de tenir una prova que t'he dit la veritat, oi? Doncs bé, n'hi ha una. Hi hauria d'haver pensat de seguida.

—Una prova? Aquí?

—Sí. Som l'any setanta-quatre, i els meus pares ja estan casats. Recordo haver sentit dir a la mare que no em van tenir fins al cap de tres anys. Deuen viure, doncs, allí on jo Vaig néixer... on naixeré. Al barri del Riu.

Hi vam anar. Ella identifica sense cap mena de dificultat una casa del carrer Marquet, i penetrarem a l'entrada. S'atansà a la renglera de bústies encastades a la paret de l'esquerra i n'assenyalà una:

—Mira...

Era cert, hi havia el seus dos cognoms. La tarja deia: Bert Lanca - Marga Buster, 1er., 2a.

—Son ells —em va dir, i la veu li tremolava, emocionada—. Vols pujar-hi?

Abans de poder contestar-li, la presència d'algú enfosqui el llindar no gaire ample i, en girar-me, vaig veure una dona jove, si fa no fa de l'edat de la Deli. Ella, al meu costat, ofegà una exclamació i se m'arrapà nerviosament al braç. Vaig pensar que devia ser la seva mare.

—Buscaven algú? —preguntà la dona, però no em mirava, sinó que mirava la Deli amb una expressió intensa, com qui fa esforços per situar algú o alguna cosa. Ella tenia els ulls baixos i estava d'allò més pà·lida.

—Sí —vaig dir—. Però em sembla que ens hem equivocat d'escala.

Com amb recança, separa els ulls de la noia.

—N'hi ha tres d'iguals.

—Deu ser això; gràcies.

I vaig arrossegar la Deli cap al carrer i, a la cantonada, vam agafar un taxi. Durant el camí, només vam pronunciar tres paraules.

—Era ella?

—Si... —digué gairebé inaudiblement.

Encara estava tota trasbalsada i, en arribar al xalet, va refugiar-se al seu dormitori, on vaig sentir que es precipitava sobre el llit i es posava a plorar. Vaig entrar-hi a consolar-la, i ella se m'abraçà.

—Oh, Joni, Joni!

—Calma't, Deli.

—Veure-la allí i no poder dir-li res, res... Que desgraciada, que sola que em sento!

—Em tens a mi, Deli.

—Quan penso com deu patir, ara...

—No hi pensis. Pensa que t'estimo...

La vaig anar besant i ella se m'arrapà més fort, amb lot el cos contra el meu. Els pits se li alçaven, sommoguts pel plor, pel cor que batejava sota, i vaig abaixar-hi la cara mentre repetia:

—T'estimo, Deli, t'estimo...

La vaig seguir quan es deixà anar contra el coixí i les seves llàgrimes m'humitejaren el front, les galtes.

—No vull que ploris, Deli.

—No...

Els braços es van lligar al meu coll i una ungla se'm clavà a la carn. Devia interpretar malament el meu gest, perquè digué:

—No em deixis, Joni, no em deixis!

—No, Deli; mai...

I al cap de dos minuts vaig adonar-me que ja no la consolava, sinó que ens

estàvem fent l'amor.

Vam viure dos mesos perfectes. No vol dir que no discutíssim encara aquell problemàtic viatge en el temps, i les conseqüències que se'n seguien, però ara ja no érem com dos antagonistes que es volen convèncer mútuament, i, en no aconseguir-ho, s'impacienten i s'enfaden. Ara col·laboràvem en una tasca d'aclariment cada cop més difícil. L'existència, al capdavant tan natural, dels Lanca, instal·lats a uns quants barris de distància, plantejava una mena de problemes dels quals ni l'un ni l'altre no havíem estat conscients en visitar aquella casa. Es veritat que a mi, quan érem al taxi, se m'acudi allò que després vam batejar d'incompatibilitat, però aleshores la Deli estava massa trasbalsada perquè li ho digués, i va caldre que ens asserenéssim una mica, l'endemà de la nostra primera nit d'amor, abans no gosés amoïnar-la amb les meves consideracions.

—Recordes —vaig començar a la fi— que, ara no fa gaire, vas dir-me que l'any 1966 no hi eres?

—Sí. Perquè soc aquí.

—Però la teva mare, pel que sembla, existeix en dues realitats temporals. Té, alhora, vint-i-tants i quaranta-i-tants anys...

—Vols dir que és compatible, oi?

—Exacte. La teva situació, si s'accepta això del viatge en el temps, és clara. Ha passat de l'any 1966 al 1974. Però la teva mare, que no ha fet aquest viatge, viu aquí i allí. Com pot ser això?

—No ho sé. Però hi ha d'haver una explicació. Tu la, vas veure...

Es clar que amb això no n'hi havia prou. Havia vist, una dona que, segons ella, era la seva mare o, més exactament, ho seria, i unes bústies amb els cognoms que coincidien. La demostració, reflexionant-hi bé, era poc convincent. Res no la privava d'haver-se apropiat dels noms d'unes persones domiciliades en aquella adreça amb l'intenció de donar-me, al moment que li semblés oportú, allò que ella en deia una «prova». Jo no tenia manera, d'assegurar-se que es deia verament com pretenia dir-se. En trobar-la al xalet, despullada, no duia cap paper damunt. En el fons de tot aquell afer, doncs, hi podia haver una mistificació tremenda, la finalitat de la qual, fos com fos, se m'escapava.

Quelcom, però, s'oposava a aquesta línia de raonament. D'una banda, no veia com podia haver fingit aquella pal·lidesa i aquell desassossec que li ocasionà la presència de la dona. Potser no era la seva mare, però la Deli s'ho creia i, per tant, enganyada o no, era sincera.

I, d'un altre canto, això: l'autenticitat de la passió amb que s'havia lliurat. Totes dues coses desmentien, al meu entendre, un pla preconcebut, destinat a fer-me veure garses per perdus, fossin les que fossin aquestes garses i aquestes perdus.

Vaig silenciar doncs les meves objeccions i vaig admetre que, efectivament, havia vist la seva mare. Vaig afegir:

—Però em ve molt costa amunt haver d'acceptar que hi pugui haver algú amb dos

cossos, o sia, per dir-ho d'una altra manera: de dues persones que son la mateixa i, alhora, son diferents. Si hi ha dos cossos, hi ha també, forçosament, dues personalitats.

—Bé —reflexionà ella—, potser es podria entendre, això. La personalitat d'una dona de vint anys i la d'una dona de quaranta no són iguals, encara que la dona sigui la mateixa. Canviem contínuament.

—Canviem, sí. Però a mesura que va existint una persona nova, deixa d'existir la persona vella. Tu i jo, per exemple, hem estat infants, i ara aquests infants, que eren un nosaltres diferent, ja no existeixen.

—I no podria ser —se li acudí— que existíssim amb totes les personalitats que hem anat tenint, i la que tenim en cada moment, sense que l'una sàpiga res de l'altra?

—O sia com si anéssim deixant algú, que som nosaltres, darrera?

—Sí; molts nosaltres.

—Si existissin, en un sentit físic, com sembla que existeix la teva mare, els veuríem... On son?

—Aquí. I no els veiem perquè no es pot veure el passat si no hi ets amb la teva personalitat actual. No coincidim.

—Si és com dius, tu seràs una privilegiada que et veuràs néixer i créixer... Arribem a aquesta paradoxa: que podries ser la llevadora de tu mateixa.

Es va quedar pensadora i, al cap d'un moment, digué:

—En teoria, sí. A la practica, però... Potser hi ha alguna cosa que s'hi oposa, qui sap si alguna qualitat del temps. Perquè si pogués ser llevadora de mi mateixa, el doblaria. Ho doblaria tot. Existiria dues vegades al mateix moment.

Em vaig espantar.

—T'adones de les implicacions d'això que dius?

—Em penso que sí. Que em caldrà tornar al meu, temps actual abans de néixer en aquest, el del meu passat.

—I llavors què? Em deixaràs sol?

—Se'm va asseure als genolls, se m'abraçà.

—Només és una idea, Joni. Fins ara mai no m'he sentit obligada a canviar de temps. Ho he fet perquè he volgut, per curiositat.

—Però aquest cop és diferent. Pot ser diferent —vaig rectificar.

—Potser no, ben mirat —va voler tranquil·litzar-me—, si amb aquest do de viatjar en el temps ja vulnero un ordre, per què no n'he de poder vulnerar un altre i ser, com tu dius, la llevadora de mi mateixa?

Potser ho seria; potser no. En tot cas, aviat vam saber que ella en necessitaria una. Havia tingut dues falles i, abans de la tercera, les anàlisis van confirmar que la Deli estava prenyada. Això era encoratjador en el sentit que demostrava com podien ésser d'errònies algunes de les idees que es feia. En cap moment no havia volgut prendre anovulatoris ni acudir a proteccions mecàniques perquè, com em va dir en proposar-li-ho:

—Em penso que no em pot passar res. No puc tenir un fill fora del meu temps i contradir doncs la meva historia.

—Ja ho has fet —vaig objectar-li—. En el teu temps eres verge, però ara, si mai hi tornaves, ja no ho series pas.

—Per què no? Si hi tornava, ho faria al moment següent d’haver emprès el viatge. Cada cop ha estat així. No tinc temps, doncs, en aquell mon, d’haver dormit amb ningú.

—Aquest cop, sí. Fa mesos que ets aquí.

—Bé, doncs no he tingut ocasió. Com ho faria, sense ser-hi, per introduir algú a la dutxa?

—Però tu ets la mateixa persona física ara que aleshores. I si ets la mateixa, allò que passa a l’una passa a l’altra.

—Et puc demostrar que no. Aquell cop que vaig trobar-me prop de la casa de camp, vaig trepitjar una eina corbada, de ferro, que em va fer una rascada a la cama. Doncs en tornar a casa, al cap de dues o tres hores, potser, no la hi tenia. No ho entens? —va afegir en veure la meva expressió escèptica—. Allò que passa a l’una, en un temps, no passa a l’altra, en un altre temps.

Com que ens vam anar embolicant, a tots dos se’ns va escapar que, de fet, amb el seu argument estava provant que si que hi podia quedar, de prenyada. Hi vaig tornar a pensar quan ja vam tenir la certesa de l’embaràs, aquella tarda que anà a veure el metge, i li ho vaig dir:

—Es natural. Si et vas poder fer una rascada a la cama de la noia que l’any 1913 es va trobar prop d’una masia, també podia quedar prenyada la noia que l’any 1974 ha dormit amb un home. Tot això potser no té cap realitat l’any 1996, però en té en cada mon que vius, en cadascuna de les teves vides.

—Sí, no ho vaig saber veure —confessà—. Tan senzill que era. —Somrigué—. Però no em sap gens de greu, saps? I a tu?

—Tampoc, Deli; estic molt content. Perquè m’agradarà tenir un fill teu i perquè ara sé de cert que et quedaràs. De vegades les dones abandonen el seu home, però no és tan freqüent que una mare deixi el seu fill.

—Si no fos perquè tu mateix em vas dir que prenguéss alguna cosa, creuria que ho has fet a posta. En fi ara ja esta.

No em va demanar de casar-m’hi ni a mi se m’acudi de proposar-li-ho. Ni ella ni jo no teníem prejudicis d’aquesta mena, però per part meva hi havia una altra raó: la central, que no es formalitzava dels embolics amorosos que podien tenir els seus agents, feia una investigació a fons quan algú volia casar-se. I la Deli no tenia passat.

Això em va fer pensar que em calia fabricar-n’hi un. Si més no, era imprescindible que li aconseguís uns papers abans de néixer la criatura; els necessitaria a l’hora d’inscriure-la.

Després d’haver-hi rumiat uns quants dies, em semblà que ho podria fer sense complicar-hi ningú. D’adolescent, havia anat a l’institut amb una noia que es deia

Flona, la qual morí, d'una infecció intestinal, durant el darrer curs. Com que érem força amics, fins i tot vaig assistir a l'enterrament. La seva edat coincidia amb la de la Deli i ara es tractava, simplement, de procurar-me un extracte de l'acta de naixença, el primer requisit i, de fet, l'únic, per obtenir una targeta d'identitat. De pega només n'hi havia una: que, d'acta de naixença, no en servien pas a cap mort.

Un mati me'n vaig anar als jutjats i confós entre la gentada, vaig poder veure on guardaven els registres. Hi havia els de naixement i els de defunció, si bé darrerament totes dues entrades es feien en un sol llibre. Però aquestes disposicions unificadores eren posteriors a la mort de la Flona i, per tant, no hi hauria conflictes. Després, aprofitant les breus absències del guàrdia de servei, que es passejava d'un extrem a l'altre dels baixos de l'edifici, vaig prendre el motllo dels panys segons les tècniques que a la central m'havien ensenyat. D'una cosa o altra m'havien de servir, aquelles manyes de lladregot!

Un serraller una mica suspicax i disposat a aprofitar-ho per cobrar-me tres vegades el que valien, va fer-me les claus i, al cap de dues mesades, una nit que plovia de valent i no es veia ningú pel carrer, vaig tornar als jutjats. Tot va anar com una seda; és a dir, la darrera clau, la de l'arxiu, se'm resistí una mica i em calgué llimar-la lleugerament. Per sort, anava preparat.

Vaig començar per treure el llibre dels naixements per si hi havia alguna inscripció, i vaig fer bé, car el funcionari havia anotat al marge, en llapis: «defunció», i el número del llibre i del foli corresponent. Ni que no hagués recordat bé la data, no m'hauria estat difícil de trobar-ho; m'ho donaven tot fet.

Després d'esborrar la indicació, vaig entretenir-me, amb cura, perquè a primera vista no es notés, a arrancar el full del registre de defuncions. Potser algun dia algú tindria ocasió d'estranyar-se que del foli trenta-quatre es saltés al trenta-sis, però per molt que fessin mai no tindrien manera d'esbrinar quin difunt havia figurat en aquella pàgina. El més probable, era que mai ningú no s'adonés de res.

Ho vaig tornar a deixar tot tal com ho havia trobat, vaig tancar les portes i, en tres forats de claveguera allunyats l'un de l'altre vaig fer desaparèixer les claus. El full arrancat, el vaig cremar.

Al cap de tres setmanes, la Deli ja havia canviat oficialment de nom.

El nen, perquè va ser un nen, va néixer tot just amb una setmana de retard sobre el temps previst, el dia quatre de juny de 1975, i, a instàncies d'ella, vam posar-li el nom de Clem, que havia estat, em digué, el del seu avi matern. Era una criatura robusta i d'allò més interessada a guanyar pes ràpidament, car no deixava els mugrons de la seva mare. Per sort, la Deli tenia els pits tan plens que hauria pogut alimentar una bessonada.

Durant l'embaràs no s'havia trobat mai malament i el part va ser tan fàcil que fins la llevadora se n'admirà; segons ella, les dones cada dia parien més malament. Potser per tot això, ella no va perdre mai gens ni mica de la seva bellesa i, un cop va haver

deslliurat, feia tan goig, se la veia tan carnal, que, bromejant, vaig dir-li que, en aquelles condicions, li faria un fill cada any. Ni que ho hagués volgut de veres, però, no hauria pogut dur a terme l'amenaça. Perquè al cap de dos mesos, un vespre, quan tornava al xalet amb la notícia que acabaven de destinar-me a Hong-Kong, mare i fill se n'havien anat i, al seu lloc, hi havia una noteta: «Avui ho puc fer. Torno de seguida; dos o tres dies... T'estimo. Deli».

Em vaig haver d'asseure; era com si m'haguessin donat una garrotada a la closca. Darrerament ja en parlàvem poc, d'aquell viatge en el temps, i sempre, encara, com de passada. La vida que s'ha fet aquí i ara el nen, pensava, acabaran per allunyar-la d'aquestes cabòries. Perquè tornava a creure que tot plegat era una fantasia. L'embaràs i el naixement de Clem m'havien fet tocar altre cop de peus a terra; tot allò era massa real, massa dintre l'ordre de les coses normals i conegudes perquè pogués dubtar, si ho havia fet algun cop, que ella era una criatura del meu mon, una noia de vint anys que, pels motius que fos, s'havia deixat obsessionar o potser, més fàcilment, tenia interès a amagar la seva procedència, la seva vida anterior. Un dia, potser quan ja seriem vells, se'm confiaria. No corria cap pressa. L'estimava prou per perdonar-li aquell secret. D'altra banda, que no li havia mentit, jo, sobre la meva feina? Estava convençuda que em preparava a representar una casa comercial a l'Orient. Era el que creia tothom.

Ara, però, en recobrar-me una mica, vaig canviar de parer. Aquesta escapada demostrava que no havia trencat amb el passat, i això ja eren figures d'un altre paner. Sobretot, si hi complicava el meu fill. Quan tornés, doncs, hi hauria explicacions. I serien definitives.

Però no va tornar. Al cap de quinze dies, quan ja només faltava una mesada per la meva marxa, no vaig voler esperar més i vaig acudir a una agència especialitzada en investigacions discretes. No em van prometre cap resultat, puix que les dades inicials que jo els proporcionava eren escasses: una descripció física, el nom suposadament autèntic de la Deli, la seva edat i la possible relació amb la parella que vivia al barri del Riu. Com és lògic, no vaig voler fer el ridícul amb cap al·lusió a un pretès viatge en el temps.

Van tardar una setmana a presentar-me l'informe, i em va semblar que havien treballat bé, a consciència, tot i que de la Deli no n'havien esbrinat res. L'historial sobre els Lanca, però, era d'allò més detallat i coincidia del tot amb les coses que la noia m'havia explicat de la parella. I el darrer paràgraf obria un interrogant immens: la dona estava prenyada de tres mesos, o sia que deslliuraria cap al febrer. La Deli havia nascut el dia dotze.

Com que no hi seria per veure-ho, vaig deixar encarregat a l'agència que em tinguessin al corrent de la naixença; volia la data exacta, el sexe de la criatura i els noms que se li posarien. Dintre meu hi havia un rau-rau incòmode. La noia podia haver-me contat perfectament la història d'una gent coneguda, a la bústia de la qual m'acompanyà un dia per convèncer-me, sense aconseguir-ho del tot, de la veracitat

de les seves afirmacions. No podia, en canvi, preveure que la dona quedaria prenyada i que l'infantament tindria lloc al moment precís de la seva pròpia vinguda al mon...

Però ho havia previst. El segon informe de l'agència m'arribà el dia vint-i-set de febrer, quan la criatura ja estava inscrita al registre civil. Era una nena i havia nascut a les nou del dia dotze. Els noms eren: Assumpta Maria Dorotea.

Em vaig quedar sense comprendre, és clar, com s'ho havia fet per encertar-ho amb tanta precisió. Però ara qualsevol dubte era sobrer: la noia no es deia Deli.

II

No vaig tornar al país fins al cap de vint-i-tres anys, als quaranta-cinc. Entre feina i feina, hi havia hagut períodes de repòs, naturalment, però preferia passar-los en indrets desconeguts, en ciutats que, per una raó o altra, m'atreien, o darrera dones que em compensaven d'un treball arriscat. A la meva terra ja no hi tenia ningú, i fins i tot feia anys que m'havia venut el xalet, quan una empresa urbanitzadora me n'oferí una quantitat que em temptà. O potser més que això, era que volia cremar les naus, trobar-me en la impossibilitat, si un dia em sobtava una vena sentimental, de tornar allí on havia viscut amb la Deli.

M'havia casat dues vegades, la primera amb una francesa, Nicole, que va resultar massa afeccionada a les aventures extraconjugals, i l'altra amb Ginette, una italiana impressionant que no havia regatejat res per fer-me feliç i fins em salvà la vida aquell vespre que, a Corfú, anaven per mi i la van colpir a ella. Ni l'una ni l'altra no m'havien donat fills i, d'altra banda, la mena d'existència que duia tampoc no aconsellava gaire de tenir-ne.

Potser era per això que en la Deli hi pensava tot sovint, i l'enyorava. Els anys passaven, madurava, però continuava recordant aquell vespre primer, quan saltava per les escales, despullada, i corria cap a la cuina per tal d'escapar-se... De lluny en lluny, encara em preguntava: per què va deixar-me? Què devia retenir-la lluny de mi? Perquè estava segur que, si hagués pogut, hauria tornat. Durant els deu primers anys, dues vegades més m'havia posat en contacte amb l'agència, sense obtenir la més petita dada reveladora. S'havia fet fonedissa del tot i, amb ella, en Clem. Era com si no haguessin existit mai. Vaig acabar per deixar-ho córrer.

I probablement tampoc no me n'hauria preocupat ara, en trobar-me de nou al país, si un atzar, la lectura dels fets diversos en un diari, no m'hagués posat davant dels ulls el nom del carrer d'Eugeni Prenca, on tres homes havien assaltat un banc. Existia,

doncs? Vaig pensar que devia ser un carrer nou, en algun suburbi de la ciutat que no parava de créixer.

Però no. Com Vaig veure en consultar el plànol, era al meu antic barri. De fet, era l'antic carrer dels Nou Pius, considerablement més llarg que vint-i-tants anys enrere. En comprovar-ho, la pell se'm va posar de gallina i de seguida vaig saber que hi aniria. Del fons de la memòria, ressorgia l'adreça que la Deli m'havia donat.

No tan sols era més llarg, sinó que era força més ample, gairebé tant com una avinguda. Dels antics xalets, ja no en quedava cap; ara tot eren cases de pisos i el número 8 corresponia exactament a al finca que havia ocupat la meva torreta. Vaig ficar-me a l'entrada amb el cor que em fugia del pit i sense atrevir-me a treure conseqüències dels pensaments que em furgaven el cervell. Hi podia haver una altra explicació...

Una Magda Buster de Lanca vivia al principal i, en trucar-hi, em vingué a obrir una dona en la qual vaig reconèixer, potser perquè hi anava preparat, la xicota que anys enrere, al barri del Riu, ens interpel·là prop de les bústies. Vaig adonar-me que tenia una expressió lassa i els ulls tristos.

—Ve per l'anunci? —em preguntà.

—L'anunci? —vaig estranyar-me.

—Sí, l'habitació...

No vaig pensar-m'hi gens, tot i que ja tenia allotjament en un hotel.

—Ah, si, si!

Era un pis corrent, de gent de la classe mitjana, com ja indicava l'aspecte de l'edifici, i el tenia net i polit. Vaig seguir-la al dormitori, on, va explicar-me, havia viscut durant vuit mesos un funcionari ara traslladat; l'habitació donava al carrer, era ampla i moblada amb discreció. Encara que hagués estat un com, però, m'hi hauria quedat.

Vaig instal·lar-m'hi aquell vespre i, quan em digué que també em podia fer la pensió, si volia, vaig acceptar-ho. A taula, pensava, em trobaré amb tota la família. Al menjador, però, quan va cridar-me a sopar, només hi havia dos plats: el d'ella i el meu.

Sense fer-li cap pregunta directa, em vaig anar assabentant que vivia sola, d'una esquifida pensió de viduïtat que l'obligava, si volia arribar a cap de més, a tenir un, hoste; per sort, aquell any acabava de pagar el pis, comprat a terminis quan el seu marit encara vivia. Em va estranyar que ni un sol cop no es referís a la seva filla.

Tampoc no hi va fer cap al·lusió els dies següents tot, i que, durant les nostres menjades en comú, anà ampliant la historia familiar. Sortí a relluir allò que ja sabia d'ella i del seu difunt marit, les circumstàncies del matrimoni, l'estada, durant catorze o quinze anys, al carrer del Marquet. En parlava, però sense il·lusió ni nostàlgia, amb una mena de distanciament que em va fer veure de seguida que no tot devien haver estat flors i violes, en la seva vida conjugal. Si, era el to d'una persona frustrada.

M'ho va confirmar a bastament la seva reacció en preguntar-li, un vespre, per que

no s'havia_ tornat a casar.

—Amb una vegada n'hi ha prou —digué.

—Però vostè és jove, i bonica...

—Molt amable —contestà vagament irònica—. Però ja tinc quaranta-cinc anys.

—Jo no diria pas que sigui l'hora de la jubilació —vaig somriure-li—. També els tinc jo.

—Els homes, és diferent.

—No sé per què. Vol dir que no hi pensa mai, en l'amor?

Va posar una cara com si anés a enfadar-se, però a l'últim brandà el cap.

—D'altres preocupacions tinc.

—Potser això les hi faria oblidar. O faria que fossin i més suportables.

—No ho crec —va dir una mica secament, i s'aixecà de taula.

No havia tingut la més remota intenció de seduir-la, però ara, després d'aquella conversa, se m'acudi que no seria una mala idea. En primer lloc, ella s'ho valia, encara, i, després, era la manera més senzilla d'obligar-la a parlar-me d'uns esdeveniments que, si eren certs, partien d'allí. Aquell principal es trobava a l'indret exacte on, anys enrere, hi havia hagut el primer pis de la torreta. Si la Deli hi havia viscut i, per atzar, hagués fet un improbable viatge en el temps, era natural que, en retrocedir vint anys, es trobés a casa meva.

Vaig emprendre doncs una campanya per ficar-me al seu llit. Suposava que seria una cosa lenta, però no m'importava; fins al cap de sis mesos no havia d'incorporar-me de nou al servei i, ara com ara, disposava de tot el meu temps. Em podia permetre, doncs, de prendre-m'ho amb calma, per no espantar-la si era verament, com semblava, una dona sense experiència.

Em va costar prop d'una mesada convèncer-la d'acompanyar-me al cinema, a un local del centre on anunciaven la represa d'un clàssic dels seixanta que, al seu temps, em digué, li havia agradat d'allò més. Era un Bergman. De moment, s'hi negava.

—No hi vaig mai, ara.

—I per què? Pel que he pogut observar, no va mai enlloc...

—On vol que vagi, sola? J a veu que d'amics no en tinc.

—No és veritat. Jo ho sóc. Per això la convido.

—No estaria bé... —objectà.

—Si li desagrada la meva companyia, és una altra cosa.

—No, no és això!

—Què pot ser, si no? No em digui que els veïns hi farien comentaris. Més en podrien fer, si volien, pel fet que visc a casa seva.

—No és el mateix. Fa temps que tinc hostes.

—Amb els quals s'ha de suposar que té unes relacions civilitzades. Que un dia anem plegats al cine, perquè a tots dos en interessa la mateixa pel·lícula, forma part d'aquesta convivència amical. Tots dos som persones grans i lliures, i vivim en un món que accepta perfectament una amistat entre home i dona.

—Ja ho sé... —flaquejà.

I jo vaig imposar-me:

—No sigui criatura, doncs! Aquesta tarda aniré a buscar dues entrades. Diuen que s'omple cada dia...

L'endemà passat vam sortir plegats per primer cop, i en acabar-se la sessió, s'avingué també, ara sense posar-hi pegues, a beure alguna cosa en un bar. Ens hi vam entretenir fins a les dues, una hora escandalosa, segons ella. Això no va privar-la, un cop al pis, de dir-me que ho havia passat bé i de donar-me les gràcies; la pel·licular continuava agradant-li.

El glaç estava trencat. Al cap de vuit o deu dies, quan vaig invitar-la de nou, protesta únicament per la forma i, la tercera vegada, ja no hi féu cap objecció. Va mirar-me, però, amb una expressió encuriosida, darrera la qual hi havia tot de preguntes que encara no tenien una formulació prou clara.

No vaig forçar-la a encarar-s'hi fins que ja havíem sortit dos cops més, una nit que, com que era d'hora i feia bo van decidir tornar a peu a casa. Ens calia travessar un petit parc, de fet una simple plaça amb tot de bancs sota el arbres on, cap al vespre, sempre solia haver-hi alguna parella. Fou allí que, aprofitant que les nostres mans es fregaven ara i adés, vaig subjectar-li la seva i la hi vaig retenir.

Gairebé va aturar-se, però de seguida va continuar caminant i només quan sortíem de la clapa fosca, cap a la llum del carrer, va arrancar-se dels meus dits amb una petita estirada indolent. Ni ella ni jo no havíem pronunciat cap paraula.

A la porta del pis, quan alçava el cap de la cartera on tenia les claus, vaig besar-la. Es va quedar quieta, potser sorpresa, obri una mica els llavis, com si anés a correspondre-hi, i, llavors, de sobte, separà la cara.

Dins, vaig dir:

—Magda...

Ella, que m'havia precedit i caminava ja cap al passadís, es va aturar sense girar-se fins que els meus braços l'enllaçaren i la boca s'atansà de nou a la seva.

—No... —va protestar, baixet.

Però el gest l'havia traïda i els llavis se li n'anaven tot sols cap als meus. Vaig tornar a besar-la, doncs. Va reposar les mans contra el meu pit, i jo vaig repetir:

—Magda...

Havia estat un error, perquè li donà temps de repensar-se i, quan me'n vaig adonar, ja fugia cap al menjador. Vaig anar al seu darrera i, a la porta del dormitori, vaig dir-li:

—Et vull, i em vols, Magda...

Ella va moure el cap, denegant. Tenia llàgrimes als ulls i es veia que no podia parlar.

—Per què? —vaig insistir—. Per què aquesta frustració?

Aleshores va precipitar-se cap a l'interior de la cambra i, sense girar-se, tanca la porta. No ho havia fet amb clau, i hauria pogut entrar-hi, si hagués volgut; potser ella

volia, precisament, que hi entrés. Però havia tancat amb un cop i no vaig saber decidir-me.

Després, al meu dormitori, vaig pensar que havia estat un ximplet; de fet, a darrera hora m'havia portat com un col·legial, i això no estava gens d'acord amb la meva manera habitual de procedir. Era potser que aquell projecte de seducció amb una finalitat estranya a l'amor havia anat canviant de naturalesa ara que coneixia més bé la Magda? Aquest pensament m'anguniejà una bona estona, quan ja era al llit, perquè les ocasions perdudes no es retroben fàcilment. Ara ella tindria tota una nit per reflexionar sobre la situació i era ben possible que, l'endemà, em demanés d'anar-me'n...

Fins a cap d'una hora, quan encara no dormia, no vaig saber què m'enquimerava inútilment. Les passes no les vaig sentir, puix que anava descalça, però la porta gemegà en obrir-se i, en redreçar-me una mica, la vaig veure feblement il·luminada per la minsa claror que entrava per la finestra. Va atansar-se silenciosament al llit i, baixet, pronuncià el nom sota el qual em coneixia.

—Lan...

—Sí, Magda —vaig dir.

I de seguida la vaig tenir abraçada, al meu costat.

L'endemà, en entrar al seu dormitori per primer cop, vaig veure la fotografia sobre la tauleta de nit.

—Es la meva filla —va dir en adonar-se que la mirava.

Se m'havia posat un rogall a la gorja i vaig haver d'escurar-me-la abans de poder preguntar amb un fil de veu:

—Tens una filla, doncs?

—La tenia. Es va morir... No —rectificà—; es va matar. Per això no m'agrada de parlar-ne. Però ara tenia necessitat de repetir davant d'algú altre tots aquells esdeveniments en els quals no havia entès ni entenia encara res, perquè l'Assumpta mai no havia fet una cosa com aquella...

—Què va fer?

Una tarda, cap al vespre, se n'havia anat de casa sense avisar aparentment despullada de pèl a pèl, car la roba que havia dut era sobre el llit i a l'armari no hi faltava cap peça. Ella es creia que s'estava dutxant.

—Vaig cridar-la en veure que l'estona passava i ella no sortia, i després hi vaig entrar. Però no hi era.

L'havia cercada per tota la casa i es va passar la nit llevada sense saber què fer, confiant que d'un moment a l'altre tornaria amb una explicació tan senzilla i convincent que totes dues es riurien de la seva angúnia.

L'endemà, però, quan l'Assumpta continuava absent, va decidir-se a seguir el consell d'un veí, i avisà la policia.

Fins i tot vam publicar la seva foto als diaris, per si algú la veia. Podia tractar-se d'un cas d'amnèsia, saps?

—I no era això?

—No ho sé... Tres o quatre persones van telefonar, però cada cop era una confusió o una broma. La policia va dir que en aquests casos sempre hi ha gent que ho fa... Fos com fos, no van saber trobar-la i va passar tant de temps que jo ja em pensava que devia ser morta.

I ells també devien creure el mateix, perquè se'n van desinteressar.

—Però no ho era...

—No.

Un dia, al cap d'una mica més d'un any, ara feia uns set mesos, ella era a la cuina, on rentava unes peces de roba a la pica, quan va sentir com un esgarip i plors al dormitori que havia estat de l'Assumpta. Va ser una cosa tan sobtada que, de moment, l'esglai la paraitzà. Els gemecs, però, es repetien i, a la fi, més morta que viva, va córrer cap a l'habitació.

—I era ella, estrofolàriament vestida amb un eslip i una camisa d'home...

No era això, de tota manera, el més singular de tot, perquè al llit amb la noia, hi havia un xicot sobre el qual s'inclinava bo i plorant i acariciant-lo.

—I entre sanglot i sanglot —recorda—, no parava de cridar-lo: Clem, Clem!

Però el xicot no es movia i quan ella, la Magda, s'hi atansà, entre contenta que la seva filla hagués tornat i indignada de trobar-la al llit amb un xicot pràcticament nu, va veure que el desconegut era mort.

Va necessitar ajut per arrancar la noia del cadàver, i el metge, quan acudi, va haver d'injectar-li un calmant perquè no es partís la closca contra la paret.

—Mai no havia vist ningú tan desesperat. Només cal que et digui que ni em va conèixer, tan engegada estava. El devia estimar molt, aquell noi.

—Vau saber qui era?

—No. I el més estrany de tot va ser que el forense, en fer-li l'autòpsia, va dir que, per dins, era una mena de monstre. No tenia cap òrgan totalment desenrotllat i no entenia com havia pogut viure fins als vint anys, l'edat que aparentava... Que aparentava per la complexió, ja que tampoc per fora no era ben normal; els braços se li havien quedat curts, com d'una criatura, i tenia un nas petit, petit talment un nadó... Si, era ben esguerrat.

La nàusea em pujava cap a la boca i em va caldre córrer al lavabo, on vaig vomitar. En redreçar-me, amb la boca amarga, ella era al meu darrera i digué:

—He fet mal fet de contar-t'ho.

—No. Però impressiona...

—Jo també em vaig posar malalta.

—I ella què va dir, després? Va donar alguna explicació?

—Sí, la va donar. Va dir que era el seu fill.

Aleshores van comprendre que s'havia tornat boja. La policia no va creure necessari de detenir-la, ja que no hi havia indicis de crim, però va interrogar-la i ella, la Magda, va poder assistir als interrogatoris.

—No sabia el que es deia. Feia tot d'explicacions confuses i no parava de parlar d'un tal Joni, el pare de la criatura, segons ella, que ara l'estava esperant en algun lloc i no li perdonaria la mort d'en Clem...

Era tot tan estrany i la noia estava tan indiscutiblement pertorbada, que la policia s'avingué a que fos ella, la Magda, qui provés de treure'n l'entrellat. Pensaven que amb paciència, a casa seva potser acabaria confiant-se a la mare.

—Es van portar molt bé —em va dir—, però les coses no van pas anar com es creien.

A casa no obria la boca, es passava hores i més hores asseguda en un racó, amb els llavis botits, de vegades sospirant, i, a tot estirar, se li escapaven els noms de Clem o de Joni, o bé repetia: què he fet, què he fet?

—Jo, perquè m'ho havien aconsellat, la tractava com si fos una noia normal, com si no m'adonés de les seves extravagàncies, però de tant en tant se m'escapava el nom d'Assumpta...

—Que no era el seu, potser?

—Es clar. Però ara volia que li diguéssim Deli. Una altra estranyesa. Li parlava amb naturalitat, doncs, mirant d'interessar-la en les coses que li havien agradat abans, però no tan sols no en feia cas sinó que, algun cop, sobretot si li deia Assumpta, tenia accessos de violència i, dues vegades, vaig haver d'evitar que es fes mal. Sort que mai no la deixava sola... Després el metge va dir que no podia ser, que caldria internar-la.

Però ja no hi van ser a temps, perquè aquella mateixa tarda, quan acudi l'ambulància a cercar-la, la Deli aprofita que la dona anés a obrir la porta als infermers per llançar-se contra la finestra, al carrer. L'altura no era excessiva, i potser no s'hauria matat, però va caure davant d'un camió que li passà per damunt.

—Ni semblava ella... —va dir la Magda, i esclafi el plor.

Jo vaig tornar a vomitar.

La tomba era una llosa on deia: Assumpta Lanca.

Buster, 12 de febrer 1976-23 d'agost 1998. En deixar-hi les flors que portava, vaig pensar que potser valia més així. Si no s'haguessin mort, el fill hauria tingut vuit mesos més que la mare.

El regressiu

De seguida que va adonar-se que començava a retenir, es va comprar un bastó. Sabia que era estípit, però tenia por que li ho notessin. El fill i la nora es van limitar a fer-li una pregunta discreta, a la qual ell contestà amb uns mots que treien importància a la cosa, si bé el to era volgutament preocupat:

—No és res; les cames que flauegen una mica...

En Darc, el nét, que tenia tot just deu anys, se n'enquimerà més:

—Avi, que et costa de caminar?

—Una mica...

—Tens més dolor, doncs?

S'hi avenia força, amb en Darc. Es passaven moltes estones plegats, i al nen li agradava que li contés coses de quan encara hi havia cotxes particulars o cases amb jardí. Ell havia arribat a temps de conèixer-ho, tot això, però ara de cotxes ja només en tenien alguns organismes especialitats, com els bombers, o els hospitals d'urgència, que combinaven el transport terrestre amb el transport aeri. El sotaciutat era una xarxa immensa i complicadíssima de metros, reforçada per una altra xarxa d'autobusos, pràcticament l'únic servei de superfície, ja que fins i tot els taxis eren helicòpters, ara. Quant als jardins..., com podia haver-hi jardins particulars si ja no quedava cap torreta, cap xalet, i tot eren edificis de deu pisos cap amunt, ben amuntegats l'un al costat de l'altre? La ciutat, d'altra banda, s'estenia ja ininterrompudament des de Malgrat a Tarragona, des del mar a Igualada, amb algunes zones tan densament poblades que eren conegudes amb el mal nom de «les formigueres». Unes quantes, eren pitjor que això. Hi havia edificis de cinc-cents pisos i més, molts d'ells posteriorment dividits i subdividits pels propietaris en apartaments d'una o de dues habitacions independents. La població d'algunes d'aquestes construccions es deia si arribava a les vuit mil persones, la majoria d'elles gent sense ocupacions gaire regulars, si no delinqüents professionals. Eren indrets en els quals la policia no s'atrevia a penetrar com no fos per motius poderosos i amb un desplegament de forces impressionant.

Comptava, precisament, amb amagar-se en algun d'aquests barris quasi impenetrables, incontrolats. En cap més lloc no se sentiria segur contra les brigades especials que, des de deu anys ençà, quan s'havien fet públics els primers casos de retenir, es dedicaven a la recerca i captura dels vells en els quals els serveis mèdics havien apreciat allò que se'n deia «la regressió» i que era considerat una malura ara per ara inguarible. Per això els internaven en centres creats a corre-cuita, si bé eren poques les persones que arribaven a ingressar-hi. En general, amb l'excusa que havien intentat de fugar-se, les brigades les liquidaven abans. I les altres, d'una manera o altra, eren liquidades a l'hospital. El fet és que la regressió feia pànic, i ell ho comprenia molt bé. En un món ja superpoblat, sotmès a una regulació molt estricta de naixences, dos fills per parella a tot estirar, el retenir dels vells era una

autèntica amenaça. No era infreqüent el cas que els mateixos familiars de l'afectat per la malura el denunciessin a les autoritats. Normalment, però, no calia. L'examen mèdic anual, obligatori a partir dels setanta-cinc anys, anava detectant gairebé sense falla els senyals de regressió.

Fins a la consulta propera, disposava de set mesos ben bons, la qual cosa era una circumstància afortunada. També era afortunat que els primers símptomes se li fessin presents quan li faltaven tres setmanes per traslladar-se a casa de la filla, que vivia al barri que abans havia estat la ciutat de Mataré. Noi i noia, que feia anys que no es parlaven, havien convingut, abans de les renyines, que cadascun d'ells es faria càrrec del vell durant sis mesos cada any. Gràcies a aquest sistema de torns, tardarien molt, si feia les coses bé, a adonar-se de la seva fugida.

Va començar per enviar una carta a la filla per tal d'informar-la que aquest any no hi aniria; la nora, deia, tot just s'estava refent d'una pleuritis i, com que ell encara era prou apte, el necessitaven prop seu. La resposta, que no tardà a arribar, era si fa no fa com havia previst: ja sabia que els agradava de tenir-lo amb ells, però comprenien perfectament que, ateses les circumstàncies, no fes el viatge com cada any; ja es veurien l'any següent, doncs. Ni un mot, és clar, per lamentar la suposada malaltia de la cunyada. Estaven a mata-degolla.

Seguidament va enretirar els diners que, en previsió, tenia repartits en tres bancs i, el dia de la pretesa marxa, es va deixar acompanyar pel seu fill i pel nét a l'estació d'on cada deu minuts sortien els autobusos que cobrien la zona de la costa-nord. Només pel nen lamentava l'engany. Què pensaria quan, a la fi, s'assabentés de la seva desaparició? Creuria, creurien tots, en un accident? O potser, en no trobar el cos, acabarien per endevinar la veritat? En aquest cas, estava segur que en Darc s'alegraria de l'astúcia del seu avi. Fos com fos, se'n va separar amb una pena que li esqueixava l'ànima; sabia que no el tornaria a veure mai més.

Va escollir la barriada del Besos, una de tantes «formigueres» de gent més o menys marginada entre la qual una cara nova no estranyaria. Com tots els indrets semblants, la població era poc estable i hi havia molts solitaris, homes i dones. Era curiós, però feia temps que li semblava haver observat que la proporció de persones sense lligams familiars creixia molt de pressa... La casa per la qual es decidí tenia tres entrades amb les seves corresponents escales, i dotze pisos d'altura. Cada pis era recorregut per un veritable laberint de passadissos amb tot de portes a la dreta i a l'esquerra. Algunes, quan el pis continuava en la seva forma original, quedaven relativament separades; d'altres, obertes després, en vendre's o llogar-se habitacions, s'obrien a tocar-tocar. No funcionava cap dels tres ascensors. Era, qüestió, doncs, de mirar d'instal·lar-se als baixos o, si no hi trobava res, al primer o segon pis.

Va tenir sort. La primera dona a la qual preguntà, va dir-li:

—Potser al fons, a tocar de la sortida d'urgència; aquesta tarda s'emporten el vell a l'hospital.

No era tan vell; un home, potser, d'uns cinquanta-cinc anys, però tan flac que la pell de la cara se li enganxava als ossos; després, en treure un braç de sota la flassada que el cobria, es va veure que tampoc no hi tenia gens de carn. Era, pràcticament, un esquelet.

També era l'amo del «pis», una sola habitació d'uns tres metres per dos i mig, la qual s'avingué a llogar-li a l'acte si ell no li demanava contractes ni rebuts. I els diners, trinco-trinco. Parlava lentament, en una veu baixa i rogallosa que gairebé no s'entenia, amb tot de pauses per reprendre alè. No va dir quin mal tenia, i ell no li ho preguntà. Fins després, quan ja se l'havien endut en una ambulància, no atinà que tampoc no li havia preguntat el seu nom.

A les sis ja estava sol i va fer l'inventari: un catre amb un únic llençol, a sota, i la flassada, vella, bruta i amb forats; una tauleta de fusta, sense pintar, amb un frego de gas damunt i una bombona de butà entre les potes; una cadira i una caixa llarga, com un taüt, però més alta, dins la qual hi havia unes quantes peces de roba, un llibre de remeis casolans i tot d'objectes de cuina: una olla, una paella, un got i coberts, tot, llevat de la paella, d'alumini. Al fons de la cel·la, a fregar del capçal del llit, el lavabo. No hi havia comuna ni cap finestra; l'únic llum era una bombeta que penjava del sostre. A les set, amb l'ajut del ganivet i de la forquilla, ja havia alçat un rajol sota el qual excavà un espai suficient per amagar-hi els diners, en una bossa de plàstic. La rajola quedà una mica baldera, però ni hi feia res; n'hi havia d'altres, i el llit la protegia.

Després va sortir a recórrer el barri amb la intenció de localitzar els orinadors. Els més propers eren potser a cent cinquanta metres i, com va veure, la dona que en tenia cura els mantenia molt nets. Així i tot, per la nit, es va comprar un orinal. També adquirí un pany, perquè no sabia qui podia tenir les claus de l'altre. Durant set anys, va viure en aquell cau sense fer amistat amb ningú, sense que ningú el molestés. Del malalt que havia ocupat l'habitació no en tornà a sentir parlar mai, i va suposar que es devia haver mort. De segur que no tenia família i, quant als papers de propietat del pis, qui sap on devien parar! Va pensar que pràcticament, ara, podia considerar-se'n l'amo.

En arribar el moment en què s'hauria hagut de presentar a la revisió anual, la no compareixença a la qual solia provocar les persecucions de la brigada de la regressió, havia destruït els seus documents i, seguidament, amb un àcid, intentà de cremar-se als capcirons pel tal de borrar el dibuix digital gràcies al qual, si el detenien, l'haurien pogut identificar. Va renunciar-hi perquè el procediment era massa dolorós i, d'altra banda, les empremtes dels dits només les comprovaven en casos greus, de delictes majors.

Establir una nova identitat sobre el paper no era problema. Li havia estat fàcil, abans de la jubilació de la impremta oficial on treballava, d'apoderar-se d'una dotzena de targetes, en les quals repetí la numeració perquè no es notés el furt, i ara tot es reduïa a estudiar a consciència la firma del funcionari i la forma del segell.

Imità sense esforç la primera i reproduí fidelment el segon. Sempre hi havia tingut molta, en aquestes coses. Amb la simple exhibició del document, en presentar-se a la casa, va aconseguir que una empresa que fabricava sopes concentrades li confiés la feina de plegar capsetes a domicili. S'hi dedicaven molts vells i moltes dones. Era un treball mal pagat, però segur i sense risc.

La nova targeta duia un altre nom, és clar, i li atribuïa deu anys menys, seixanta-vuit, la qual cosa el posava fora de l'edat de la revisió obligatòria. S'havia afaitat la barba i el rejuveniment, que no cessava, aviat va permetre-li no dur ulleres en públic, si bé la seva vista no tornaria a ser bona del tot fins al cap de dues dècades.

Va ser llavors, quan iniciava el vuitè any de la seva estada al barri que, per primer cop, va entaular relació amb un veí. De fet, era una veïna, la més immediata. Fins en aquell moment, allí hi havia vist sempre una parella de cinquanta-i-tants, gent furtiva i malcarada, i es va sorprendre una mica, doncs, aquell vespre que algú trucà a la porta de la seva habitació i, en obrir, es trobà amb una dona d'una quarantena, molt revinguda, gairebé grossa, que li preguntava si per atzar tenia llumins. Va i dir-li que feia sis dies que ocupava el pis del costat.

Li va deixar l'encenedor, que ella s'oblidà de tornar-li, i l'endemà, en anar a reclamar-l'hi, la dona el convidà a prendre una tassa de cafè, que era el seu desdèjuni. Aquell fou l'inici d'unes relacions discontinues en el curs de les quals s'anà assabentant que es deia Làlia, que feia dotze anys que estava separada del marit, des dels vint-i-nou, i que des d'aleshores putejava.

—Només un home cada nit, però —afegí. I quan ell s'estranyà, va explicar-li—: No hi vull perdre el gust. Mai no m'he considerat una professional.

Ara, per desgràcia, ja hi havia nits que li costava de trobar-ne, d'homes, potser perquè començava a fer-se gran, o perquè estava massa grossa, de manera que s'havia preocupat de cercar una altra feina i, si no es quedava tot en promeses, aviat entraria en un «ràpid», on se'ls n'anava una «entrepanadora».

Hi va entrar al cap d'una mesada d'haver-li-ho dit i, com que la feina la tenia ocupada moltes hores diàries, es va passar potser tres setmanes sense veure-la, fins que una nit, molt tard, trucà discretament a la seva porta; ell ja era al llit.

—Què et passa, Làlia? —es va sorprendre.

I ella li ho va dir sense embuts. Tenia ganes de dormir amb un home i havia pensat que potser a ell li agradaria. O potser la trobava massa grossa, també?

Li va agradar. Feia tretze anys que no dormia amb cap dona i el cos de la Làlia fou un redescobrimenent en el qual, durant el darrer any, ja començava a pensar de nou en veure noies que li feien peça. Que tingués aquella abundància de mamella i de cul encara s'afegia al seu meravellament.

La convivència es prolongà prop de deu anys sense que ell, a despit d'una intimitat tan llarga, s'aventurés a confessar-li que era un regressiu ni quan la Làlia se sorprenia una mica de trobar-lo tan «jove» pels seus anys. Amb el reforç de la

documentació falsificada, que un dia exhibí negligentment, li feia creure que no era tan vell com la seva aparença indicava.

Però quan ella es morí, asfixiada, va dir el metge, a l'hospital, per un excés de greix, li semblà que ja era hora que canviés de domicili. El procés de rejuveniment continuava tan implacable com ho havia estat abans el de la senectud, i un dia o altre acabaria per cridar l'atenció dels veïns.

Aleshores feia poc que havia començat a treballar de «legionari», com s'anomenaven, no sabia ben bé per què, els obrers que alguns empresaris poc escrupolosos llogaven sense llogar-los. Per tal d'estalviar-se despeses socials, molt crescudes, se'ls feia firmar un paper segons el qual treballaven per compte propi i cobraven, doncs, uns serveis que se'ls havia demanat i el preu del quals se suposava que fixaven lliurement. La ficció, de fet, era tan transparent, que no hauria pogut prosperar sense la complicitat dels organismes oficials o d'aquells que hi remenaven les cireres.

Ell havia «llogat» una imaginària empresa de transports, un simple camió que, d'acord amb els papers que figuraven en mans de la firma i que, per tant, podien destruir en qualsevol moment que els convingués, era propietat seva. La feina consistia a carretejar terres des de Collcerola, que hom rebaixava, fins a uns terrenys on hi havia hagut el Prat, i fou per mitja d'un company que aconseguí de fer-se amb una habitació a l'antic barri del Pastor, on s'alçaven edificis de quinze a divuit plantes, una mena de «formiguera» encara més laberíntica que les del barri del Besos, el pis del qual cedí a un matrimoni entre dues edats.

Ara ja havia tornat a renovar-se la documentació, en la qual constava que tenia cinquanta anys bo i que cronològicament, en tenia noranta-sis i, fisiològicament, uns seixanta. Ell se sentia cada dia més fort i, tot i el costum que tenia de veure's, s'adonava que els solcs de la cara ja no eren tan pronunciats com al moment de la seva fugida i que alguns fins i tot havien desaparegut. Era capaç, ara d'alçar pesos que anys enrere hauria trobat prohibitius i els seus reflexos nerviosos s'anaven fent progressivament més ràpids.

La nova habitació que es procurà pertanyia a dues germanes, vídua l'una i soltera l'altra, que en qüestió de quinze anys havien anat acaparant una dotzena de pisos de l'edifici, del lloguer dels quals vivien i estalviaven. Eren dones calculadores i desconfiades que no es fiaven del propi sexe i únicament llogaven a homes sols i d'edat madura; l'experiència els havia ensenyat que no hi tenien tants conflictes.

Se'ls va fer agradable quan observaren que tractava amb respecte els quatre mobles, que sempre ho tenia tot net, que no s'emborratxava com molts altres i que mai no els calia visitar-lo dues vegades per treure'n l'import de la mensualitat. La vídua, que d'altra banda era la més jove, començà a fer-li els ulls dolços, i ell, que des de la mort de la Làlia duia una vida d'abstinència, es deixà arrossegar fàcilment al llit de les dues germanes, car la primera nit ja s'assabentà que solien compartir els homes.

Fou, però, una relació de curta durada. Al cap de prop d'un any, un vespre, en tornar a casa, va veure el carrer cosit de cotxes de la policia i, pels curiosos que els agents tenien a ratlla, va saber que hi havia hagut un doble assassinar, el d'una mare i d'una filla que, prèviament, es deia, havien estat violades. Es procedia a una identificació tan minuciosa com era possible dels llogaters de l'edifici i ell va creure més saludable allunyar-se'n d'una manera definitiva. Era prou caut per no conservar res, a la cambra, que pogués revelar la seva personalitat. Els papers, sempre els duia damunt.

Va dormir dues nits al camió, fins que l'amo de la taverna on ara dinava va donar-li l'adreça d'una parenta, una cosina, que deixava un pis a les Planes de Cornellà.

Hi va viure vuit anys, de primer sol i després, en quedar-se sense feina per haver-se acabat els contractes de transport que tenia l'empresa per la qual treballava, amb dos nois que hi anaven a dormir. Per primera vegada des que havia deixat casa, vivia en un pis de debò: tres habitacions, si bé menudes, cuina i serveis. Un dels nois es va casar al cap d'un any i l'altre el deixà quan li va sortir una feina més interessant prop de l'antigaciutat d'Igualada. Els van succeir tres noies molt jovenetes, menors de divuit anys, que probablement es devien haver escapat de la família per tal viure la seva vida.

Algú els havia donat una adreça que no trobaven i, quan van dir-li que era per veure si tenien habitacions, els oferí les dues que havien quedat lliures. Va caldre comprar un altre llit i entaforar-lo al dormitori que era una mica més gran, però hi havia la compensació que elles estaven disposades a pagar més que no havien pagat els nois. A canvi, no volien que ell les declarés com, al cap i a la fi, tenien l'obligació de fer totes les persones que posaven rellogats. Se'n va riure, és clar; tampoc no havia declarat els nois.

De bon començament, sense que ell s'ho cregués, van fer veure que treballaven en un supermercat, al torn de la nit, però un vespre, una d'elles li demanà si podia dur un home al pis. Parlant parlant, va queixar-se que, per culpa de la seva edat, li era difícil que l'admetessin en els anomenats «hotels de lleure», i els clients, que sovint no vivien sols, no podien pas dur-la a casa seva...

Totes tres tenien el mateix problema i ell, comprensiu, va avenir-se que se servissin del pis per a les seves activitats professionals mitjançant un augment del lloguer. Sense que fos especialment convingut, va quedar entès que, de tant en tant, li farien companyia al llit.

Al cap de dos mesos ja hi havia una quarta noia, la Morva, que elles havien conegut en algun lloc, i de nou va caldre comprar un jaç, l'ocupant del qual seria la que duraria més a la casa, car de les altres tres, una se'n va anar a viure amb un mecànic que li havia robat el cor, la segona decidí tornar-se'n amb la família en comprovar que aquella vida, fet i fet, no era tan engrescadora com s'havia imaginat, i la tercera va desaparèixer misteriosament, qui sap si detinguda en alguna ràtzia; en tot

cas, va tenir prou seny per no revelar el cau.

D'altres noies, sempre molt joves, les van anar substituint mentre la Morva arrelava en el pis i, a poc a poc, s'assegurava gairebé l'exclusiva del seu llit. Era una noia que li recordava la seva muller, si bé ella posseïa una ciència eròtica infinitament superior i la decisió de valdre-se'n, com es va demostrar més endavant, en convertir-se en la mestressa d'un negoci que resultava tan productiu.

No va poder convèncer-lo de casar-s'hi, i amb motiu, però sí que va saber decidir-lo a treure els diners que necessitava per adquirir un «hotel de lleure» regular, autoritzat per la llei, la metressa del qual es retirava i estava disposada a donar facilitats. Un contracte privat, el feia soci de l'establiment.

No va expulsar, però, les noies de la casa. Deixant de banda el goig que en treia, s'havia acostumat a l'ambient que elles creaven amb la seva presència i les seves promiscuïtats i era, detall no negligible, una reserva convenient per si l'altre assumpte fracassava o tenia algun ensopec.

No en va tenir mai cap, potser perquè la Morva untava algú, i els guanys eren cada dia més crescuts quan, a la fi, va haver de deixar el pis en plena nit i amb el temps just d'esmunyir-se per un canal del desguàs mentre la policia ja trucava a la porta. Algú havia denunciat que allí es rebien homes a totes hores del dia.

També ara duia papers a sobre, però en aquest veïnat, no tan anònim com el de les «formigueres», hi havia gent que el coneixia, de manera que, un cop més, va haver de canviar d'identitat. Mai no havia ingressat cap diner al banc, per no deixar rastre, i també aquesta vegada els tenia sota un rajol, a la seva habitació, on es van quedar una temporada perquè no gosava tornar-hi, i de la Morva, a la qual acudi en fugir, va veure que no se'n podia fiar. La noia va arrufar el nas en saber que la policia el perseguia i, amb l'excusa que el primer lloc on el buscarien seria a «l'hotel de lleure», va privar-lo de quedar-se amb ella. Per si fos poc, el mes següent, en liquidar, va forçar-lo a sortir del negoci; prou va fer encara de no despullar-lo del tot.

No va ser, doncs, fins al cap de sis mesos que s'atreví a visitar de nou la casa. Hi anava decidit a obrir-se pas fins al dormitori amb audàcia si els nous llogaters hi posaven inconvenients, però al pis no hi havia ningú, el pany era el mateix, i va poder penetrar-hi amb tota tranquil·litat. Al cap de deu minuts en sortia definitivament, amb els diners a la butxaca; ningú no havia descobert el seu amagatall.

Llavors ja vivia altre cop al seu pis del barri del Besos, d'on la parella se n'havia anat pocs mesos abans de la irrupció de la policia sense que ell s'hagués preocupat de llogar-lo de nou. La majoria de veïns devien haver canviat, perquè va saber reconèixer ben poques cares i cap d'aquestes, aparentment, no el va reconèixer a ell. Ho va trobar natural ara era un home d'una cinquantena i tornava a tenir el cabells quasi negres.

Els estalvis de què disposava li permetien de prendre's les coses amb calma, i al cap de nou o deu mesos, quan va trobar-se amb la Quila, encara no treballava. La

noia, que ara tot just devia tenir dinou anys, havia estat la més jove de les seves pupil·les i, potser, la més dissortada. Ni ella mateixa no sabia com _s'ho feia, però sempre atreia els clients més malgeniüts i bandarres, i ell havia hagut d'intervenir sovint per salvar-la d'individus sàdics que, per postres, volien estafar-la. Una nit, fins va haver d'amenaçar-ne un amb el ganivet.

Ara, en trobar-la, la ratxa de la noia prosseguia. Algú l'havia apallissada dies enrere i encara tenia un ull negre; va confessar-li, també, que li havien encomanat purgacions i que la dona de la casa on vivia li feia la vida impossible des que s'havia retardat en el pagament de l'habitació.

Se la va endur amb ell, es preocupà de fer-li guarir la malura i, un cop bona, van continuar plegats. Li ho demana ella mateixa. Continuaria treballant, el mantindria... Però ell, que havia sortit d'aquell negoci de dones escarmentat i amb la consciència poc tranquil·la, acceptà la vida en comú només a canvi que ella deixés l'ofici. La Quila va estar tan contenta que es va fer un tip de plorar.

Van ser uns anys feliços, els més feliços que havia de viure en aquesta segona existència. La Quila anà madurant al seu costat mentre ell rejoyenia lentament, però sense aturar-se. Ella era una noia de caràcter tendre i dolç, poc feta per dur la mena de vida que, per una estranya aberració, havia escollit als setze anys, en fugir del sepulcre blanquejat de la seva família, i de seguida es manifestà com una mestressa de casa impecable. La seguretat de què ara gaudia i els anys que anava posant la van transformar d'una xicoteta de físic angulós i de cara espantadissa, amb uns ulls sempre porucs, en una dona de corbes voluptuoses i suaus i de tarannà alegre que convertia la vida de cada dia en una festa. I ell, que cada cop era més home, acabà per adonar-se que, al seu desig, s'afegia l'amor.

Tornà a treballar una temporada de camioner, en les mateixes condicions que abans, si bé per una altra empresa; va deixar-ho per fer una feia de cobrador per compte d'un individu que, d'amagat de les cases que el tenien a la nomina, subllogava les seves funcions a base de retenir un dos per cent de la comissió i, quan al barri va desocupar-se una botiga de papereria, va llogar-la per a la Quila, la qual obri un petit negoci de confecció.

Van anar prosperant, l'habitació es va convertir en magatzem i, sempre a nom de la Quila, van comprar tot l'un pis en un altre edifici de la «formiguera». A ella ni se li acudi d'estranyar-se que no preferís viure en una zona no tan densament poblada. Era massa feliç per preocupar-se de res.

Es a dir, hauria volgut tenir un fill, i ell no s'hi negava. Ara, encara que un dia li passés alguna cosa malastruga, la Quila ja es podria defensar tota sola. Però el fill no venia. La noia va visitar un ginecòleg, que la va trobar bé, apta per a la maternitat. Després es va visitar ell. Les anàlisis van demostrar que, pràcticament, no tenia cap espermatozoide al semen. La noia, en saber-ho, se li va abraçar, ara més desolada per ell que no per ella, i, quan va dir-li que, ja que la culpa era seva, no s'oposava que es fes fecundar per algú altre, la Quila va plorar, convençuda que ell ja no l'estimava.

Temps enllà van haver de confessar-se que gràcies a aquestes acusacions, mai no havien passat una nit tan meravellosa. Però ella sempre s'admirà que aquelles emissions tan copioses poguessin ser com l'analista havia dit. No entenia que la naturalesa fes les coses tan malament.

Quan ho va entendre, ja havien passat prop de quinze anys. Ara ella era una matrona robusta i en el punt més dolç de la seva feminitat. Tenia trenta-quatre anys i un cos esplèndid que poc havia fet preveure la noieta escanyolida que ell acollí com qui recull un gatet malalt. Mai, i li ho deia rient, mai no s'havia sentit tan dona.

I llavors, un dia, de sobte, s'adonà d'allò que ja feia temps que hauria d'haver vist. Era davant del mirall del lavabo, on es desmaquillava per anar-se'n a dormir, i ell, que també s'havia despullat, s'inclinà prop seu, amb la galta a fregar de la seva. La Quila alçà una mà, va acariciar-li l'altra galta i, tot d'una, va suspendre el gest. El va reprendre a l'acte, però ara el palpava. Digué:

—No tens ni una arruga.

—Tant com cap...

—Quan et vaig conèixer, en tenies...

Es va redreçar, deixà relliscar la roba que duia i es contemplà, nua, al costat del seu cos igualment nu.

—Com pot ser? —mormolà—. Se't veu tan jove com a mi, i em portes més de vint-i-cinc anys!

Recordà tot d'una les seves nits, la vigoria d'ell, que no havia deixat de créixer amb el temps i com, darrerament, de vegades no en tenia prou amb les nits. Els ulls se li anaven obrint, sorpresos, i xiuxiuejà:

—Escolta... No ets pas un d'aquests?...

No es va atrevir a negar-ho i assenti. En el fons, feia anys que esperava aquest moment, i que el temia. Una hora o altra, la Quila havia d'associar aquella juvenesa seva amb allò que els metges i les autoritats s'obstinaven a qualificar de malaltia. De fet, ara se'n parlava més que abans, potser perquè el nombre de regressius augmentava, i, de lluny en lluny, entrevistaven algun especialista a la ràdio o a la televisió.

Va confessar-li-ho tot, doncs: com havia preparat les coses amb temps, en previsió d'aquella eventualitat, com havia desaparegut en notar els primers senyals de rejuveniment, com havia canviat de nom i havia anat falsificant la seva documentació. Va reconèixer que en aquell moment ja feia prop de cent vint anys que vivia.

En sentir aquesta xifra, la noia retrocedí, impressionada. No hi feia res que al seu davant tingués un home en plena vigoria de l'edat, i que aquest home li fos familiar i l'estimés. Ell va veure que se'l mirava com a algú que torna de la tomba o que pertany a un altre món; de fet, gairebé com si fos un monstre. I per primer cop, va pensar que sí, que potser ho era.

No el va denunciar, ni va deixar-lo. Passat l' instant de la revelació, que l' havia desconcertada, va esforçar-se a fer-li oblidar la seva reacció primera, a no alterar res de la vida en comú. Però era això, un esforç, i ell ho notava. La seva alegria ja no era espontània i sovint, en abraçar-la, ell sentia com una mena de resistència que no li permetia de seguir-lo en un gaudi fins aleshores compartit.

Va comprendre que la noia continuava amb ell perquè era conscient de tot allò que li devia, i que ara devia dir-se que havia arribat l' hora de pagar els seus beneficis amb un sacrifici. Potser fins i tot tenia sincerament l' esperança de superar, amb el temps, aquella caiguda vertical de la il·lusió en què havien viscut, però ell sabia que això era totalment impossible, que cada dia ho seria més. A, poc a poc, entre ells s' establiria una diferència d' anys que, en lloc d' atansar-los, els separaria. Ben mirat, això havia de passar de totes maneres, i ja se n' havia enquimerat més d' un cop. Sinó que ara seria pitjor, perquè ella sabia...

Va decidir-se, doncs. Va trencar les seves relacions amb el cobrador pel qual treballava i un mati, quan ella era a la botiga, va treure el talonari del compte corrent que la Quila tenia i que com a comerciant, necessitava, i comprovà que disposava de reserves suficients i que, per tant, podia endur-se tranquil·lament, sense càrrecs de consciència, els diners que un llarg costum li feia amagar sota un rajol, arreplegà una muda de roba que va entaforar-se a les butxaques i, després d' haver escrit una nota, en la qual li expressava el seu agraïment per aquells quinze anys d' amor que li havia donat, abandonà el barri amb la intenció de no tornar-hi mai més.

Novament, va trobar-se sol en aquell mon hostil que, a través dels anys, havia anat canviant, per empitjorar. A despit de les lleis que frenaven la natalitat, la població augmentava i ara la ciutat envaïa terres que, quan fugí de casa, quedaven a dotzenes de quilometres dels seus límits extrems. Devia contribuir-hi també la longevitat, cada dia més dilatada, de la gent per combatre, la qual s' anaven creant tot de centres d' assistència geriàtrica on s' internaven, amb l' argument que res no era tan favorable al benestar dels vells com la convivència entre els de la pròpia generació, en un ambient lliure de tensions familiars, tots aquells que complien setanta-cinc anys. Però ja havia corregut la veu que en aquestes institucions la mortalitat hi era terrible i, en veu baixa, es deia que, de fet, eren centres d' eutanàsia. Així i tot, la població en actiu, desbordada pel problema dels vells, les acceptava com una necessitat.

Més resistència s' oferia, si de cas, a les disposicions dictades dos anys enrere que modificaven la taxa de natalitat permesa. Ara s' havia abandonat el concepte de parella, d' acord amb el qual es calculava anteriorment, i s' establia una denominació per «subjecte femení» que limitava les naixences autoritzades a una per dona. Era una llei provisional que, en principi, havia de tenir una vigència de trenta anys, fins que es restablís un cert equilibri demogràfic, però les generacions sacrificades la transgredien sovint, com ho demostraven els judicis constants que se seguien contra

mares prenyades. La penalitat era tan rigorosa que comprenia l'eliminació del fill.

Tot plegat, l'augment incontenible de la població, amb la seqüela lògica d'un auge de la criminalitat, i la promulgació de tantes lleis restrictives, havien obligat encara a reforçar els serveis de policia i a crear d'altres seccions especialitzades l'actuació de les quals era sempre imprevisible, ja que s'havien eliminat els uniformes i no hi havia manera de distingir, per endavant, entre un agent i un simple particular. Aquesta mesura havia estat aconsellada pel nombre cada dia més impressionant de servidors de l'ordre que queien víctimes del seu deure. Les darreres estadístiques publicades feien pujar la xifra a tres mil dos-cents disset policies desapareguts o assassinats en el curs d'un sol any.

Era un mon, doncs, en el qual calia procedir amb molta cautela, sense que això fos garantia de res, però ell disposava d'una astúcia de fugitiu que els darrers quinze anys de vida sedentària no havien rovellat del tot. La seva experiència li dictava què havia de fer i, a les nou del vespre, després d'haver hagut de descartar-ne tres, trobà una noia que s'avingué a dur-lo a l'habitació on vivia sola.

S'hi va quedar tres dies, pagant i estudiant-la, i gairebé ja estava decidit a proposar-li d'instal·lar-la en un pis confortable, tot i que de tant en tant tenia unes brusqueries que no li agradaven, quan, un vespre que baixà a sopar en un «semi-ràpid» que hi havia a la cantonada, va notar que, pel que fos, una de les noies del taulell no li treia els ulls de sobre. Era una xicota molt bruna, potser d'uns vint-i-quatre o vint-i-cinc anys, de carns compactes i de pell fina, amb uns ulls greus, vagament tristos. La serventa de la taula on s'havia assegut, preguntada, va informar-lo que es deia Ruba.

Es va instal·lar a la seva secció a prendre un «nap-cafè» i se'l va beure sense deixar de mirar-la. Es van somriure uns quants cops i, després, aprofitant que ella s'inclinava gairebé al seu davant a rentar uns gots, va preguntar-li:

—Ens coneixem, Ruba?

La noia, que no semblà gens sorpresa de sentir-li pronunciar el seu nom, va dir, sense interrompre la feina:

—Ens podem conèixer.

—Quan?

—Acabo el torn a les deu.

Van trobar-se a la sortida i van agafar el metro fins a casa seva, dues habitacions i lavabo sota teulada, al capdamunt d'un edifici de setze plantes. Hi vivia amb una altra noia, caixera en uns magatzems, però quan van arribar no hi era i dins, clavada a la porta d'una de les cambres, van trobar una nota: se n'havia anat a passar el cap de setmana amb un tal Jocre.

Al llit, va voler saber:

—Per què em miraves, al «semi-ràpid»?

—Perquè fessis el que has fet.

—Tant, t'interessava?

—Doncs, si; ets molt ben plantat.

Havia viscut cinc anys amb el mateix home fins que, ara en feia dos, va matar-se en un accident. Des d'aleshores, no havia dormit amb ningú.

—No soc una noia promiscua —va dir-li—. Amb mi, és per quedar-s'hi. Bé, per quedar-s'hi si ens adonem que resulta. Què et sembla?

—En principi ho trobo bé. Però no estic acostumat que m'escullin.

—Ens hem escollit. Si no, no hauries vingut al taulell.

L'endemà passat ja sabien que resultaria i ell es va instal·lar definitivament al pis. Al cap d'una setmana, però, ja estava tip de l'altra noia, la Fena, una rossa d'ulls aigualits i molt xerraire que, per un motiu o altre, s'obstina a endur-se'l al llit. Sempre tenia la pell entresuada i a ell li feia una mica de repugnància. Per això va proposar a la Ruba de canviar de domicili.

La noia, de primer, s'hi avingué, fins i tot il·lusionada, però quan va dir-li que comprarien el pis a nom seu, s'hi va negar. Era més natural que anés a nom d'ell, oi? Va improvisar una explicació segons la qual no ho podia fer sense rebre d'hisenda; li feia veure que treballava en una empresa d'assegurances i que totes les seves despeses eren controlades, i ara, va dir, la compra d'un pis revelaria que guanyava més que no havia de guanyar, hi hauria una investigació i tot s'acabaria amb una penyora i el pas a una categoria tributària superior. El sistema d'impostos era prou complicat i ella prou ignorant per fer-li-ho creure.

Malgrat aquestes raons, que semblaven prou convincents, la noia va continuar refusant-se a una compra al seu nom i a la fi, com que ell insistia, va dir-li que al capdavant, si l'únic motiu que tenia per voler deixar el pis era que la Fena el perseguia, res no el privava de complaure-la de tant en tant; ella no s'hi oposava pas.

Va ser llavors que el sobtà la idea, però va callar, prudentment, mentre recollia d'altres elements de judici. No li va ser gaire difícil d'assabentar-se que el pis, subarrendat a uns subarrendataris que, legalment, no tenien dret de cedir-lo, anava encara a nom d'ells, si bé hi havia un contracte privat amb la Fena. Més subtils li va costar, en canvi, d'esbrinar que la Ruba treballava al «semi-ràpid» amb el nom suposat de Lia, el qual corresponia, ho va saber per la Fena, al d'una noia que hi fou cambrera i que després s'havia casat. Anteriorment, va dir-li la noia, la Ruba enganxava etiquetes per a una casa de productes farmacèutics.

Li va semblar que era suficient; tot coincidia. Escolli doncs una nit, quan li feia l'amor, i, com qui no diu res, preguntà:

—Oi que ningú no ho diria que tinc cent vint anys?

A la noia se li tallà la respiració. Es a dir, ja la tenia entretallada, però hi va haver un canvi en el ritme del seu panteix, del seu cos, i els ulls, que es desenfocaven, van fitar-lo amb esglai. Llavors, sense donar-li temps de contestar, afegí:

—I tu, Ruba, quants en tens?

Ella gairebé quequejà:

—Des de quan ho saps?

—Després, Ruba, després...

I va enllaçar-la més estretament mentre ella exhalava un sospir alleujat.

La seva regressió partia d'una data una mica anterior i fet i fet, tot li havia estat més senzill que a ell. Nada en una de les petites comunitats rurals, generosament protegides del govern, que asseguraven el conreu d'amplis territoris, de vegades fins i tot de cinquanta quilometres quadrats, en el seu ambient hi havia un esperit de cos, una solidaritat totalment desconeguda a les ciutats, les ordres, disposicions i costums vinguts de les quals eren objecte de resistència. En general, els membres de cada comunitat pertanyien pa la mateixa família, o a famílies relacionades per enllaços matrimonials, i, per principi, es protegien contra el mon exterior. No hi havia, nen el cas de la Ruba, qüestions d'herència que poguessin perjudicar-la ni problemes de manteniment; les comunitats camperoles nedaven en l'abundància.

S'ocultà, doncs, maliciosament, el fet de la seva regressió, que era la primera de que se sabia al camp, i de seguida que va morir-se una altra dona, neboda d'ella, se substituí un nom per un altre i la Ruba, des d'aleshores, figurà com a difunta al registre civil. Va continuar al poble fins als quaranta anys d'aquesta segona vida, quan tota la gent de la seva generació i de la generació següent ja eren morts i ella, començà a sentir-se estranya entre una població que, d'una manera o altra, tendia a deixar-la al marge.

—Em sembla —va explicar— que es van treure un pes de sobre quan vaig dir que me n'anava.

Va poder col·locar-se de majordona a casa d'un delegat de proveïments que s'havia quedat vidu i que tenia dos fills adolescents, i s'hi va estar set anys, fins que un dels nois se li ficà al llit. Aleshores ja dormia amb el pare, però no va poder negar-se quan el fill, en veure's rebutjat, barbotejà que tenia maneres de perjudicar-la si no accedia al seu caprici. Mai no va dir clarament a què es referia, però algun cop ho insinuà prou entenedorament perquè ella, espantada, s'avingués a satisfer-lo.

Va crear-se una situació explosiva quan, gairebé alhora, el pare va demanar-li de casar-se amb ell i el noi, sense saber encara res d'aquella proposició, li exigí de trencar les seves relacions intimes amb el vell. El problema, ho va veure de seguida, només es podia solucionar d'una manera: fent-se fonedissa.

Se'n va anar a viure amb una noia geperuda de la qual s'havia fet amiga anys enrere, en defensar-la en un incident en un «empori» femení on compraven totes dues, i ella li proporciona aquella feina de les etiquetes per compte d'uns laboratoris, però ho pagaven tan miserablement que algun cop es va haver de prostituir; la mateixa geperuda feia algun home, quan algú s'encapritxava del seu defecte.

Va deixar-la en conèixer, en una sala d'espectacles, el conductor d'un helicòpter que li proposà d'instal·lar-se plegats a la casa on vivia, però era una pensió i la mestressa, diaconessa d'una secta postcristiana, va oposar-s'hi. Van viure en dues o tres adreces diferents i, a la fi, van acabar al pis de la Fena, coneguda d'una coneguda del conductor. Va ser poc després que el xicot es matà en topar amb un altre vehicle

que havia perdut el control.

Mentrestant, havia conegut la mestressa del «semi-ràpid», on tots dos menjaven sovint, i la dona, una rossa encara jove que sempre li tenia moltes atencions, ella no sabia per què, va oferir-li un lloc darrera el taulell, que era on més es guanyava. La col·locació no era del tot desinteressada, ja que la mestressa de seguida donà a entendre que esperava altres serveis, més personals, de la Ruba. Ella, però, s'hi va avenir amb la condició que el seu contracte no fos formalitzat. Va explicar-li que estava en falta amb la llei per haver parit tres fills, dels quals ara tenien cura els avis, i que li interessava passar desapercebuda per tal d'evitar-se una detenció. Era un argument per tocar el cor de qualsevol dona, i més si esta encapritxada, i la mestressa, que al capdavall tampoc no podia exposar-se a tenir una llogada clandestina, trobà la solució: la noia que se n'anava, per casar-se, li devia més d'un favor i, doncs, no s'oposaria pas que la Ruba treballés amb el seu nom... No s'hi va oposar.

—Tot això està molt bé —va dir-li ell—. Però si mal tens un accident de treball...

—Ja ho sé. Però es poden fer dues coses; una d'elles, que descarto, perquè es descobriria tot, fer veure que acabava de col·locar-me, a prova. L'altra, silenciar l'accident. Perdria la compensació econòmica, és clar, però no es pot pas tenir tot. I ella, la Iala, també m'ajudaria, si calgués.

—Vols dir que continuen les relacions?

—Sí. No gaire seguides, però continuen. No gosava dir-t'ho.

—I ha tolerat que visquessis amb mi, amb un home?

La Ruba va somriure.

—També li agraden. Ja veus que no hi ha problema. Vull dir per part d'ella. No sé si tu...

Però ell tampoc no podia escollir.

Van viure amb la Fena, i ocasionalment ell va ser el seu amant, fins que els grans magatzems on treballava la van nomenar encarregada de la supervisió de les caixes en una nova sucursal, a l'antiga ciutat de Vilafranca, i van proporcionar-li, com feien amb el personal que ocupava llocs responsables, un piset que pagava la casa.

Es van quedar sols, doncs, sense que ni a ells ni a la Fena se'ls acudís de fer un canvi de noms en el contracte privat, però mai ningú no posà en dubte el seu dret de viure allí ni van tenir cap dificultat durant els catorze anys que continuaren al pis. Els problemes van ser d'un altre ordre i començaren si fa no fa quan la Ruba ja havia regressat als quinze anys i ell en tenia vint-i-set.

En aquell moment ja feia temps que li havia fet deixar el «semi-ràpid» per tal d'evitar-li interpel·lacions enutjoses, mentre ell treballava per un metge que, clandestinament, es dedicava a la fecundació artificial d'algunes dones que de totes passades volien tenir un fill. Era una activitat del tot il·lícita, feixugament castigada, i els seus ingressos de mitjancer eren considerables. De primer havia provat d'actuar de donador, però el recompte d'espermatozoides era tan insuficient com anys enrere i va haver de renunciar-hi. El metge actuava al marge de la llei, però en aquest aspecte

era d'una gran honestedat.

Tot hauria anat bé, doncs, sense els primers senyals de puerilitat que ja es manifestaven en el caràcter i en la conducta de la Ruba, la qual tenia capricis i coqueteries d'adolescent que a ell el posaven nerviós. Sovint reia per no res, d'una manera ridícula, o feia el bot, sense motiu aparent. Es desinteressava de la casa, només pensava en cintes per als cabells i d'altres foteses i es passava moltes hores al carrer, badant pels aparadors, corrent cap on veia que corria la gent i en algun lloc on havia baralles, o detencions, o accidents...

Tot va empitjorar encara quan, als tretze anys, se li enretirà la regla. Darrerament ja perdia pes, semblava una mica més baixa, els pits espetitien, hi havia una reducció de les natges... Ara es va anar aplanant molt de pressa, li va desaparèixer del tot la pilositat i es passava hores i hores contemplant-se i plorant. No podia oblidar que havia estat una dona i, tot i que el sexe ja no li interessava, o li interessava d'una manera furtiva que no tenia res a veure amb aquella curiositat natural de la noieta que s'atansa a la pubertat, de vegades li preguntava amb la seva veueta de nena:

—Te'n recordes que maca que era?

I de seguida posava una cara confusa, gairebé com avergonyida d'haver-li cridat l'atenció sobre un abans durant el qual havien fet tantes coses al llit. Era penés, i a ell el cor se li estrenyia. Li feia mal de pensar que havia estat una dona ardent, algú amb qui compartir la vida. Ara no hi compartia res, ella s'anava allunyant cap a un món infantil que, si pot ser deliciós en els infants de debò, era repel·lent en una persona que ell havia conegut adulta, responsable, femenina de cap a peus.

Més desagradable i angoixés era encara veure en aquella regressió una imatge del futur que a ell, personalment esperava. Mai no s'ho havia imaginat així. Es a dir, havia evitat d'imaginar-s'ho de la manera que fos, i li havia resultat relativament planer; al capdavant, no coneixia precedents d'un cas com el seu. Ara, en canvi, sabia quin seria el final. I dia darrera dia, any darrera any, comprovava que no podia ésser més horrible. Assistia, impotent, a la degradació d'un adult que tornava a la infància, i el revoltava la crueltat d'un destí que, de primer, podia haver-li semblat excepcional. Tenien raó les autoritats sanitàries que parlaven d'una malaltia?

No podien continuar al pis, on ja havien perllongat l'estada d'una manera imprudent. No hi feia res que, com a tot arreu, també aquí la gent visquessin els uns al costat dels altres sense com qui diu ni mirar-se, cadascú immers en el seu propi egoisme, en la insolidaritat que engendrava la vida en una urbs monstruosa, on, sota l'ordre inflexible imposat pels governants, covava l'instint de la fera engabiada, convertida en solitària a còpia d'amuntegament. Un dia o altre, per qualsevol incident difícil de preveure, algú els podia denunciar.

Quan la Ruba ja només devia tenir vuit anys, doncs, canvià de casa.

El doctor pel qual treballava va proporcionar-li una habitació al seu consultori. S'hi va confiar sense cap por que li fes traïció; més que amo i empleat, eren

còmplices. Una paraula d'ell, i l'home seria jutjat i condemnat; quan es tractava d'un professional, la llei era inexorable. Per això cobrava els preus que cobrava.

El pis, que eren dos, entre els quals s'havia obert una comunicació per tal de disposar de dues sortides i evitar així que les pacients que entraven i sortien es veiessin entre elles, tenia sis cambres i, a partir d'aquell instant, una d'elles es convertí en l'indret on la Ruba s'anava fent petita i ell retrocedia cap a la primera joventut i, després, cap a l'adolescència.

Res no indicava que allò fos un consultori. El doctor, que ho era dels serveis socials i no podia tenir, per tant, pràctica privada, havia evitat fins i tot la taula d'examen. Bibliòfil obstinat, el pis, cobert de llibres de dalt a baix, era ostensiblement la biblioteca particular a la qual es retirava cada dia unes hores per tal de treballar en una *Historia Social de la Medicina*. Hi havia un despatx i una habitació amb un divan, per si la feina el cansava i volia reposar una estona. Era plausible. I també ho era que, tractant-se d'un metge, no hi faltés, al despatx, un armari amb tot d'instruments de la professió. Ho tenia tot prou ben combinat perquè, en el cas d'una invasió de la policia, li fos fàcil de desfer-se del material comprometedor, molt limitat, atès que la fecundació la realitzava per mitja d'injeccions que feien passar, directament, el licor seminal als òvuls aïllats per defectes de conformació.

Ell va convertir-se en el seu suposat bibliotecari, encarregat de dreçar un catàleg dels volums, i se'n va ocupar, si, sense negligir els seus altres deures. Després hi afegí unes satisfaccions que no havia previst. Perquè el metge, amb el pretext que l'acte creava una receptivitat altament favorable, copulava amb les pacients que més li agradaven. Quan ho va haver descobert, el substituï sovint.

Durant les seves hores lliures, treia la Ruba a passejar i la portava a distreure's als parcs infantils, però aviat va adonar-se que era perillós. Un dia que esperaven torn en unes muntanyes russes, observà que uns individus demanaven la documentació a les dones que anaven amb criatures i discretament, pel que pogués ser, va arrossegat la Ruba cap a fora del parc. En dies següents, ara sol, va comprovar que els agents, perquè ho eren, només abordaven les persones amb infants i una dona li va dir que examinaven els carnets de filiació, l'existència dels quals, va assabentar-se aleshores, era recent. El metge li ho confirmà. A ell, li havia passat per alt.

La nena, doncs, es va veure condemnada a viure tancada. No semblava que li importés. Era una criatura estranya, plena de coneixements que no havia oblidat del tot i que cap als cinc anys, en la seva inconsciència, exposava preguntes com aquesta que va fer un vespre:

—Quantes te n'has tirat, avui?

El metge s'interessava per aquell fenomen tan singular de la regressió i, amb molta paciència, va examinar la Ruba repetidament, sense treure'n cap clàrícia. Físicament, era com qualsevol altra criatura normal i, fins llavors, l'única raresa era que no havia contret cap malaltia infantil. Va provar, potser no sempre amb massa prudència, preparats hormonals i d'altres fàrmacs que, al seu entendre, podien aturar

el procés i potser fins i tot capgirar-lo. Si hi havia hagut una reversió, per què no podia haver-n'hi una altra? Però la Ruba continuava fent-se petita i els únics efectes de les potingues amb què la farcia eren vòmits, mareigs i inflaments que, a la fi, van desaconsellar de fer més experiments amb la seva salut. No que tingués cap importància, ja que la mort semblava inevitable. Però com es presentaria?

L'home exposà que seria interessant de posar-la, més endavant, en una incubadora i, si fos possible, d'introduir-la en una matriu, però s'hi oposaven moltes raons, una d'elles que no hi havia manera d'establir un cordo umbilical o un conducte suficient de nutrició. La sola tècnica d'introduir-la ja seria complicadíssima i exigia de començar per una cesària. Ni que això es pogués fer, cap dona no s'hi avindria.

Va maldar durant anys amb la idea mentre ell, convertit en un adolescent de catorze anys, feia esforços per conservar els seus interessos d'adult, sense aconseguir-ho sempre del tot. Ja no tenia tantes ganes, ara, per exemple, de copular amb les pacients, i elles, pel seu canto, mostraven una certa repugnància a cohabitar amb un noi tan jovenet i, en alguns aspectes, poc desenrotllat. Les enquimerava, ensems, la seva indiscutible expertesa. El doctor va comprendre que n'hauria de prescindir.

Va continuar donant-li allotjament, però, fins la tarda que, en ple treball, va rebre una trucada telefònica que l'obligà a acomiadar la pacient sense entretenir-se. Quan va dir-li que acabaven d'avisar-lo que es preparés a rebre la visita de la policia, ell va entendre que l'home treballava més segur que no havia cregut; comptava, no hi havia dubte, amb la complicitat interessada d'algun funcionari ben situat.

Li va sobrar temps, doncs, de fer desaparèixer els pocs rastres que podia haver-hi de la seva activitat i ell, que també se n'havia d'anar perquè, com va dir-li l'home, no podria explicar satisfactòriament la presència de la nena, sortí a comprar un cistell gran, amb tapa de vímet, dels que ara s'havien posat de moda per anar a la plaça, hi introduí la Ruba, que tenia uns vint mesos, i abandonà el pis.

No sabia què fer. Hi havia molts indrets on s'enderrocaven cases per tal de construir edificis encara més grans, però aquestes runes, o obres, eren vigilades per barraquers que disposaven de gossos per tal de defensar-se dels intrusos. Recordà una caserna desafectada per davant la qual havia passat no feia gaire i on, com era freqüent amb les propietats públiques, o oficials, no havien deixat ningú per protegir els materials d'enderrocament.

Va arribar-hi ja de nit, sempre amb el cistell al braç, i va poder instal·lar-se en un antic calabós, en companyia d'un vell que també devia ésser escàpol d'algú o d'alguna cosa, car no mostrà gens de curiositat en veure la nena i, l'endemà, tocà el dos. El van substituir dues dones esparracades que tampoc no manifestaren gaire interès per la Ruba i s'accontentaren fàcilment de les seves explicacions quan va dir-los que era la seva germaneta i que s'havien quedat sense pares.

Va viure una mesada en aquell racó, fins que van fer, acte de presència unes brigades d'obriers i li caigué cercar refugi en una església tancada, en la qual va poder

introduir-se després de forçar una porteta. N'hi havia molts d'abandonats, ara, de temples, i, d'alguns, feia anys que l'estat i les autoritats eclesiàstiques es disputaven la propietat dels terrenys. Era un litigi llarg, de mal resoldre, i ell se n'aprofità.

Durant mesos, hi subsistí a base de conserves i de fruita, però aviat li va caldre comprar un fogonet de piles per tal de preparar les sèmols de la menuda. La Ruba havia anat perdent la facultat de caminar i començava a arrossegar-se de quatre grapes pels voltants del confessionari on la tenia. A poc a poc, també va deixar d'ésser capaç de parla articulada i de controlar degudament les seves funcions naturals. Li donava molta feina i rarament s'atrevia a deixar-la sola.

Hauria pogut abandonar-la, ben cert, però li repugnava. La seva mentalitat ja bonic infantil que tendia a fer-li oblidar el sentit de la responsabilitat, es trobava temperada dels seus records d'adult, quan era un home i ella una dona, i, d'altra banda, aquella dependència de la criatura provocava en ell una mena d'amor en el qual es barrejaven la tendresa i el dolor. Ella el mirava amb una confiança tan absoluta i, sovint, li allargava les manetes amb un impuls tan afectuós, que es veia obligat a abraçar-la contra seu mentre les llàgrimes li queien galtes avall en sentir aquells balbuceigs infantils.

Vivia turmentat per les memòries de vegades contradictòries i, en tot cas sempre incomodes, quan es sobreposaven, de dues existències, la que havia viscut de cara a la vellesa i l'altra, de cara a una infància de la qual ningú no tindria cura, perquè en morir-se la Ruba es trobaria sol, totalment sol.

Arribà l'instant que la nena ja no fou ni capaç d'engolir les semoletes que li preparava i que, convertida en un nadó indefens, hauria necessitat la llet d'una mare, o un biberó. Ara, si no la treia en braços, ja no es movia mai de la cistella, on amb peces de roba, li havia fet un llitet, i, durant dies, va alimentar-la amb sucre dissolt en aigua en un cap de mocador que li posava a la boca i d'on ella mamava com si fos un mugró. La netejava tres o quatre vegades cada dia, escrupolosament, per evitar-li d'encetar-se la carn massa tendra. Tot d'una, després d'anys de no pensar-hi, havia recordat que així ho feia la seva dona amb els fills, quan eren petits. El més tràgic era que, alguns cops, la Ruba el mirava com si fos tan conscient com ell de la situació.

Va morir un mati, quan ja havia perdut gairebé tota la pelussa i la testa se li anava fent grossa en relació al cos. Feia pensar en una criatura que acaba d'eixir del ventre matern i el cutis fins i tot tenia aquella tonalitat entre vermella i terrosa que solen tenir els nadons. L'abraçà convulsivament en veure que ja no responia a la seva presència, a les seves paraules, i, en calmar-se, de banda de nit, va tancar la cistella amb el petit cadàver dins i anà a deixar-la en una entrada deserta. Més tard o més d'hora, algú la trobaria i les autoritats bé li donarien sepultura...

Ja no va tornar a l'església ni es cercà cap altre amagatall estable. Era un noi de dotze anys i no tenia por que el molestessin, de dia. De nit, dormia en qualsevol racó i, una temporada, arran de fer coneixença amb un altre noi, s'integrà a un *gang*

juvenil de xicotets i de noies escàpols de les llars respectives. La ciutat n'estava plena. Però no s'hi trobava a gust. En tots es manifestava una ànsia d'aventura, un impuls vital que ell ja havia perdut i que només rarament, en moments d'un oblit total, aconseguia de recobrar parcialment. També els altres, d'instint, notaven una diferència que els provocava i de la qual se seguien baralles. Les guanyava sense esforç, assistit per tot de malícies que acudien a ajudar-lo, però no hi posava el cor, com ho feien els seus adversaris.

Un dia va emigrar cap a d'altres barris i prosseguí la seva vida de solitari, aviat interrompuda, també breument, per una dona que el trobà dormint en un racó de passadís, i, compadida, se l'endugué a la seva habitació. Es va creure que era orfe, i en adonar-se que semblava un noi educat, i era modós, volgué que es quedés amb ella. Era vídua d'un funcionari i mai no havia tingut fills. Quan començà a parlar d'adoptar-lo, al cap d'uns mesos, i pronuncià fins i tot la paraula escola, ell va fugir novament per reprendre una existència nòmada, sense abandonar mai la ciutat, els racons i amagatalls de la qual se sabia de memòria.

Vivia en un estat de desequilibri del qual procurava alliberar-se, sense reeixir-hi del tot, amb un anar i venir inquiet, incessant. Es trobava com partit entre una realitat actual i aquell doble preterit que no li permetia de ser ben bé infantil i de lliurar-se als jocs amb que s'entretienien els altres xicotets de la seva edat. No sabia jugar i, alhora, anava perdent la capacitat de reflexió sostinguda, pròpia de l'adult. Ni un mon ni l'altre no eren el seu.

No el deixava, d'altra banda, el record de la Ruba, d'aquell procés de degradació cap al qual es precipitava ell, molt pitjor, li semblava en els seus moments de lucidesa, que la idea antiga, de quan era vell, d'haver d'enfrontar-se un dia amb la mort. Aquell era un futur previst, si, però indeterminat, mentre que ara..., ara sabia, exactament quan moriria, i com. Potser era això que no el deixava ser un nen.

Li retornaven cada vegada amb més intensitat tot de reminiscències infantils, de quan els seus pares vivien i ell era un noi feliç, més aviat trapella i poc afeccionat a l'estudi, sempre amb ganes de córrer amb els amics del veïnat en el qual, a diferència de la majoria de companys, va quedar-se de gran, en casar-se.

No s'hi havia atansat més des de la seva fugida, però ara hi pensava molt sovint i les imatges que evocava anaven creant dintre seu una necessitat que no sabia com combatre. Enyorava aquella infància despreocupada i, amb ella, el caliu d'una llar, d'un ambient protector.

Cada dia li era més difícil resistir-se a la crida i, quan estava a punt de complir els deu anys, començà a rondar el barri sense gosar, encara, penetrar-hi. Potser temia, també, un desencís. Qui sap si la casa, com tantes altres, no havia estat enderrocada tot i trobar-se en una zona de la ciutat més afavorida, lluny de les «formigueres»! Per que anar a l'encontre d'una desil·lusió que el deixaria més sol que mai?

Fugia doncs i, durant setmanes senceres, prosseguia la seva vida de vagabund per d'altres barris distants, però aquella atracció es feia obsessiva i, com a contracor,

sempre acabava per trobar-se prop del paisatge de la seva infantesa, al qual el lligaven, hauria dit, uns fils misteriosos però prou consistents per empresonar-lo. L'antiga casa es convertia en el port d'arribada.

Va fer el pas decisiu una tarda de primavera, i a l'acte es va treure un pes del cor. Al capdavant del carrer, a la cantonada, la casa era on havia estat sempre, si bé ara era més alta; hi havien afegit tres pisos. Va estar tan content que, de primer, gairebé ni va fixar-se en els cotxes, en la gent. Uns vehicles policials envoltaven l'edifici i, contra la façana de les cases de davant, s'arreglervava una petita gernació que els agents mantenien a ratlla. D'altres policies, darrera els cotxes, apuntaven cap a les finestres, sense disparar.

Va esmunyir-se entre els curiosos, sense atrevir-se a preguntar que passava i esperant que l'incident, fos els que fos, quedés solucionat per entrar a la casa. Mentrestant mirava al seu entorn, com si confiés descobrir una cara coneguda. Però només va veure, és clar, gent estranya.

Llavors se senti un dispar, que procedia de l'edifici i, mentre els espectadors corrien a refugiar-se a les entrades o tombaven la cantonada, la policia obri foc contra la casa. Els dispars de l'interior es van repetir des d'una de les finestres de l'escala i, breument, distingí una testa blanca que s'enretirava tot seguit.

Va comprendre de que es tractava, perquè l'espectacle no era nou. De tant en tant, hi havia vells que es resistien a l'internament i defensaven a trets la seva llibertat si aconseguien, d'una manera o altra, fer-se amb una arma. Ara algú repetia la jugada.

Un dels policies, des de darrera un cotxe, cridà al tirador que es rendís, però l'home, per tota resposta, disparà de nou, i amb tant d'encert, com no fos casualitat, que el megàfon es partí pel mig. Els agents, sense esperar ordres, van cosir la façana a bales. No l'havien tocat, però, perquè una altra foguerada eixí de la casa, des de la finestra de sota. L'home, era evident, anava baixant.

Hi va haver una pausa, el mateix policia, amb un altre megàfon que van allargar-li, invità per segona vegada el vell a lliurar-se, però de dins ningú no contestà, cap arma respongué. L'havien ferit, potser, ara?

Els agents miraven l'oficial, com si esperessin l'ordre d'avançar al descobert, i la gent, des del refugi de les entrades, allargava el coll per no perdre's res de l'assalt imminent. Però no n'hi va haver cap.

L'home, sobtadament, es dreçà al llindar de la porta d'entrada, amb el fusell a les mans, alçat, a punt de disparar. I ell, bocabadat i amb el cor que li galopava, es va veure tal com era seixanta-vuit anys enrere, quan en tenia prop de vuitanta, i, un instant, li ronda pel cap que hi havia hagut desdoblament. Després, com un llampec, el colpí la veritat: era el seu nét! El seu nét que, ara vell, s'estimava més morir al carrer que ingressar en un asil on el liquidarien. Perquè allò era un suïcidi.

Els trets van ofegar la seva veu quan, sense reflexionar-hi, abandonà la protecció de la paret i arrancà a córrer cap a la casa bo i cridant:

—Darc, Darc!

El vell, tocat per la descàrrega, ja vacil·lava, queia, i Parma se li escapava de les mans, però encara era viu en arribar prop d'ell i precipitar-se al seu damunt com empenyut per la bala que li foradava l'esquena. Una esquinçada brutal va llevar-li la respiració, però els dits van tenir prou força per tocar la cara barbuda, a dos pams de la seva.

—Darc...

L'home, que havia tancat els ulls al moment de caure, els obri, va mirar-lo amb una expressió llunyana, desinteressada, de persona que ha renunciat a tot, però quan ell repetí el nom, l'esguard s'aclarí una mica, restà uns segons com suspès, concentrat en alguna cosa, potser en la imatge del noi que ell havia estat als deu anys, potser en la d'una fotografia contemplada cent vegades en un àlbum familiar, i aleshores els ulls van riure i un braç, amb esforç, s'alçà cap a la seva espatlla mentre els llavis mormolaven:

—Ets tu, avi?

Ell només va poder assentir, feliç d'aquell encontre i d'aquella mort que no va donar-li temps de completar el gest amb la paraula.

MANUEL DE PEDROLO (L'Aranyó, Segarra, 1918 - Barcelona, 1990). Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, és un dels escriptors més destacats, i sens dubte el més prolífic i el més llegit de la literatura catalana del segle xx.

Narrador, dramaturg, assagista, poeta o traductor, Pedrolo va conrear tots els gèneres literaris i va col·laborar regularment en la majoria de revistes catalanes de l'època. Com a traductor es va centrar en els autors francesos i nord-americans contemporanis i va dirigir també la col·lecció de novel·la negra «La cua de palla». La seva producció sobrepasa el centenar d'obres, amb reculls de contes com *Crèdits humans* (1956), obres dramàtiques com *Homes i No* (1957) o les novel·les *Cendra per Martina* (1952), *Totes les bèsties de càrrega* (1965) o *Mecanoscrit del segon origen* (1974) i amb el cicle novel·lístic *Temps Obert*, que engloba onze novel·les protagonitzades per Daniel Bastida.